

Da'vat

**Sog'lom avlod
tabiatning
eng bebaho
asaridir.**

**Tomas
KARLEYL**

Kuch — bilim va tafakkurda

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT

XALQ ZIYOLILARI GAZETASI

معرفت

1931-yildan chiqa boshlagan 2004-yil 11-sentabr, shanba № 74 (7683)

ПРЕЗИДЕНТ ОЛИМПИАДА ФОЛИБЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов 9 сентябрь куни Оксаройда Афинада ўтган XXVIII ёзги Олимпиада ўйинларида олтин, кумуш ва бронза медалларини қўлга киритган спортчиларимизни, уларнинг устоз ва мураббийларини қабул қилди.

— Мен Сизларни — жаҳон Олимпия ҳаракати солномасига ўз номини — ўзбек спорти вакиллари номини ёзган буюк спортчиларни қутлашдан мамнунман. Сизларнинг сиймонгизда Афинадаги Олимпиада ўйинларида қатнашган барча спортчиларимизни табриклайман, — деди Президент.

Бутун мамлакатимиз, ҳар миллилатли халқимиз номидан барчангизга, тренер ва мураббийларингизга — Афинада ёнингизда бўлганларга, Ўзбекистонда туриб сизларни қўллаб-қувватлаганларга чуқур миннатдорлик билдираман.

Ўзбекистон байроғини, ўзбек спортини, юртимиз шаъни ва шарафини улуғлаганингиз учун барчангизга раҳмат.

Ҳар гал телевидение ва бошқа оммавий ахборот воситалари орқали спорт майдонларида, гиламда, рингда Ўзбекистон спортчиларини кўрганимизда

мамлакатимиз ҳар бир фуқаросининг қалбини ҳаяжон чулғади. Ҳаммамиз ўзимизни ғалаба учун кечган оғир курашларда гўёки сизлар билан бирга иштирок этгандек ҳис этдик десам, муболаға бўлмайди.

Афинадаги Олимпиада ўйинларида ғалаба қозониш учун спортчиларимиз ўзларини аямай, бор куч-ғайратини сарфлади. Мен бунга аминман ва бу фикрни барча жамоадош дўстларингизга етказишингизни сўрайман.

Авалло Олимпиада ўйинларида қатнашиш учун, кейин эса спорт майдонларида ўз маҳорати ва ғалабага бўлган ишонч ҳамда иродасини исботлаш учун тўрт йил давомида қанча меҳнат қилишга, қанча тер тўкишга, куч-ғайрат сарфлашга, матонат кўрсатишга тўғри келганини биз яхши биламиз.

Буларнинг барчаси учун Сизларга раҳмат.

(Давоми 2-бетда)

УНИВЕРСИАДА: САМАРҚАНДДАН ТОШКЕНТГА

МУСОБАҚАЛАР МУВАФФАҚИЯТЛИ ЯКУНЛАНДИ

2-14-15-бетларга қаранг

ҚУТЛОВ

“Универсиада — 2004” спорт ўйинлари иштирокчиларига

Қаранг дўстлар, озод юртда қутлуғ ишлар бўлаётир, Самарқандга келдик бу кун азиз Ватан йўллаётир.

Шарафлидур бу йўлимиз, дўстга тўла ўнг-сўлимиз
Ҳар доимо тўқ кўнглимиз, пирлар бизни қўллаётир.

Битта ярим бўлса агар, бизлар ундан қилдик ҳазар
Дўстлар шодон, ғанимлар-чи, хазон каби сўлаётир.

Бу истиклол шарофати, бу мурувват тимсолидир
Улуғ майдон ҳеч ками йўқ, авлод билан тўлаётир.

Ҳамжихатлик борасида биз интилган ниятларга
Регистону, Гўри-Миру, Шоҳи-Зинда бўйлаётир.

Ҳар соҳада, ҳар жабҳада, ноил бўлдик ғалабага
Юртбошимиз омон бўлсин, Ўзбекистон гуллаётир!

**Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони,
халқ шоири**

4 сентябрь 2004 йил

Ibrat

**Yangiyo'l tumani-
dagi N.Niyozov
mahallasi bolalari**

**uchun qarovsiz yotgan 4 gektar yer
o'rnida sport maydonchasi barpo
etildi. Uni bunyod etishda
“Kamolot” Yo'ln va “Mahalla”
xayriya jamg'armasi hududiy
bo'limlari hissasi katta bo'ldi.**

ГАЗЕТАНИ
ВАРАҚЛАГАНДА:

**ҲАЙРАТ,
ҲУРМАТ ВА
ИШОНЧ**

Президентимиз
совғасини олган
биринчи синф ўқувчи-
лари қалбида шу уч
туйғу мужассам бўлди

2-бет

**САМАРАЛИ
МЕҲНАТ
РАҒБАТЛАН-
ТИРИЛАДИ**

3-бет

**«УЙЛАРИНГИЗ
ТИНЧ БЎЛСИН»**

**МАКТАБГА ЯНГИ
КОМПЬЮТЕР**

4-бет

**«ОТАЛАР
СЎЗИ»НИНГ
МАВЗУСИ
БИТТА, БУ —
ТАРБИЯ**

5-бет

**КАТТА
ИШЛАРИНГ
БОШЛАНИШИ**

мактабдан
ташқари таълим
самарадорлиги
қандай
оширилади?

11-бет

ПРЕЗИДЕНТ ОЛИМПИАДА ФОЛИБЛАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

(Давоми. Боши
1-бетда)

Бугун халқимиз ўз спортчиларини — Олимпиада олтин медаллари учун — курашчилар Артур Таймазов ва Александр Дохтуровни, бронза медаллари учун боксчилар Ўткирбек Хайдаров ва Баходир Султоновни олқишларда ва галаба билан қутларамиз.

Ишонамани, яна озгина омад келганида ва ҳакамлар адолатлироқ баҳолаганида эди, сизларнинг ёнингизда бошқа спортчиларимиз ҳам туриши мумкин бўларди, Ўткирбек Хайдаров эса шубҳасиз олтин медални қўлга киритарди.

— Сизларга барча синовлардан муносиб ўтган ва ўзбек спорти довуғини оламга ёйган полвонларга офарин деймиз. Жаҳоннинг икки юздан ортиқ мамлакатлари орасида терма жамоамиз умумий ҳисобда 34-ўринни эгаллагани, Сиднейдаги ўйинларга нисбатан етти поғона юқори кўтарилгани ҳаммамизга катта қувонч ва ифтихор бағишлайди.

Олимпиада иштирокчиларидан фақат 75 мамлакатгина медалларга сазовор бўлганини алоҳида қайд этишимиз керак, деди Президент.

Агар бу фикрни давом эт-

тирсак, Ўзбекистон МДХ мамлакатлари орасида — бешинчи, Осиё китъасида — еттинчи, Марказий Осиёда эса биринчи ўринни эгаллади.

Фурсатдан фойдаланиб, яна бир фикрни айтишни ўринли деб биламан. Тарих ҳақиқати шуни тасдиқлайдики, бу ҳаётда ҳеч нарса тасодифан бўлмайди.

Бугун Олимпиада майдонларида Ўзбекистон байроғи остида мардона курашган ва баланд шохсупаларга кўтарилган фарзандларимиз ҳақида гапирар эканмиз, улар эришган юксак марраларнинг пойдевори ва сабаблари, қисқа қилиб айтганда, бу галабанинг замини қаерда, деган савол пайдо бўлиши табиий.

Бунинг замини — аввало, халқимизнинг табиатида, салоҳияти ва буюк имкониятларида, деб ўйлайман.

Бунинг пойдевори — отабоболаримиздан мерос бўлиб келаётган, миллатимизга мансуб бўлган куч-қудрат ва азму-шижоатда.

Бунинг замини — бутун халқимиз, жамиятимизнинг спортга, айниқса болалар спортига, соғлом ва баркамол авлод тарбиясига бераётган катта эътиборида. Мен бу ютуқни шу борадаги интилиш ва улуғвор ишларимизнинг мантикий натижаси, халқимиз нималарга қодир

эканлигининг амалий ифодаси, деб биламан.

Сизларни Афинага кузатар эканмиз, юртимизга, албатта, галаба билан қайтишининг тилагани эдик. Сизлар миллионлаб ватандошларимизнинг умид ва ишончини оқладингиз. Сизлар ёш авлод фахрланадиган, ўрнатолса арзийдиган шахсларга айландингиз, деди пировардида Ислоҳ Каримов.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Афина шаҳрида бўлиб ўтган XXVIII ёзги Олимпиада ўйинларида юксак натижаларни қўлга киритган спортчиларимиздан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида»ги фармони эълон қилинди. Фармонга биноан олтин, кумуш, бронза медаллари соҳиби бўлган спортчиларимиз орден ва унвонлар билан тақдирланди. Ислоҳ Каримов уларга давлат мукофотларини топширди.

Учрашувда курашчи Артур Таймазов, боксчи Ўткирбек Хайдаров, бокс бўйича мураббий Александр Размахов халқимизга, Президентимиз Ислоҳ Каримовга мамлакатимизда спортни ривожлантириш борасида кўрсатилган катта эътибор учун чукчур миннатдорлик изҳор этди. Бундай ғамхўрлик Ўзбекистонимизнинг халқаро нуфузини оширишда муҳим омиллардан бири бўлаётганини таъкидлади.

Ў.З.А.

Мамлакатимиз халқи — болажон. Мустақилликка эришибмизки, болалар учун яратилган имкониятлар кенгаймоқда, қулайлиги ғамхўрликларнинг чеки йўқ. Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 20 августдаги 409-сонли ҳамда 2002 йил 25 январдаги 33-сонли қарорлари асосида 1-синф ўқувчиларига 12 номда ўқув қуроллари ҳамда кам таъминланган оилаларнинг 1—9-синф ўқувчиларига қишқи кийим-кечак, дарсликлар тарқатилмоқда.

Бу йил Андижон вилояти мактабларининг 1-синфга ўқишга кирган 52611 нафар болажонлар ушбу ра-

рам тусини олди. Шу кунни 1-синф ўқувчиларига Президент совғаси 12 турдаги ўқув қуроллари тантанали равишда топширилди. Тантанада шаҳар ҳокимлиги, шаҳар халқ таълими бўлими вакиллари, ота-оналар иштирок этдилар.

— Илк марта ота-онаси билан мактабга келган биринчи синф ўқувчиларининг мактаб ҳақидаги тасаввурлари уларга берилган Президент совғаси билан уйғонди, — дейди мактаб директори Арам Чопчиёв. — Ўйлайманки, ўқувчилар бу кунни сира унутмайдилар. Уларнинг мурғак қалбларида бу кун Ватанини се-

ҲАЙРАТ, ҲУРМАТ ВА ИШОНЧ

**Президентимиз совғасини олган биринчи
синф ўқувчилари қалбида шу уч туйғу
муҳассам бўлди**

батдан — Президентимиз совғасидан баҳраманд бўлдилар. Айни кунларда совға олган болаларнинг қувончи чексиз. Уларнинг диллари жонажон мамлакатларида болалар учун шундай қулайлик яратилганидан, мактаб ана шундай имкониятлар бешиги эканлигидан ҳайрат, ҳурмат ва ишончга тўлди.

Муҳтарам Юртбошимиз: «Фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албатта, бахтли бўлишлари шарт» деганларида энг аввал болаларга шундай ғамхўрликларни назарда тутган бўлса ажаб эмас.

Андижон шаҳридаги 2-умумтаълим мактабининг биринчи синфига бу йил 357 нафар ўқувчи қабул қилинди. Шу кунни мактаб тўғрисида

виш, унга муносиб фарзанд бўлиш иштиёқини уйғотади.

— Ўғлим Отабекнинг биринчи синфга қабул қилиниши муносабати билан унга берилган Президент совғаси ҳаммамизни қувонтирди, дейди, ота-оналардан бири Маматхон Отахонов. — Бундай бежирим, сифатли ўқув қуролларини олган фарзандларимиз, албатта, аъло баҳоларга ўқиб, ўз бурчларини адо этадилар.

— Президент совғаси фарзандини бу йил мактабга юборган ҳар бир оила учун катта ёрдам бўлди, — деди ўзини Холида Абдувахобова деб таъништирган аёл. — Беминнат ёрдам учун Юртбошимизга ўз миннатдорчилигимизни билдирамиз.

О.СИДДИҚОВ

СУД ЖАРАЁНИ БОШЛАНДИ

БУХОРО /ЎЗА мухбири Илҳом САФАР/. Вилоят судида шу йил март ойининг охирида Ромитон туманининг Қаҳрамон қишлоғида террорчилик ҳаракатларини содир этганликда айбланаётган жиноий гуруҳ аъзолари устидан очиқ суд жараёни бошланди. Суд жараёнига жиноят ишлари бўйича вилоят судининг судьяси Абдуҳалим Насриев раислик қилмоқда.

Судланувчилар тергов органлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг бир неча моддалари билан қатор ўта оғир жиноятлар содир этганликда айбланган.

Суд жараёни давом этмоқда.

МАТБУОТ АНЖУМАНИ БЎЛАБ ЎТДИ

«Интерконтиненталь» меҳмонхонасида Конрад Аденауэр номли жамғарманинг Ўзбекистондаги фаолиятининг 10-йиллигига бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди. Жамғарманинг Марказий Осиё ва Кавказ минтақалари бўйича ваколатли вакили доктор Томас Кунце журналистлар билан учрашди.

Ушбу халқаро ташкилот дунёнинг 120 та мамлакатидида фаолият юритиб, уларнинг 60 тасида ўз ваколатхоналарига эга. Марказий Осиё миқёсида бундай ваколатхона Ўзбекистонда биринчилар қаторида очилган.

СПОРТ — ЁШЛАРНИНГ БИР УМРЛИК ҲАМРОҲИ БЎЛСИН

— дейди «Теннис маликаси» номинацияси
совриндори, Тошкент Давлат Иқтисодиёт
университети талабаси Муаттар АБДУХОЛИҚОВА

— Аввало, барча талабаларни камолот, матонат, гўзаллик ва нафосат анжумани — «Универсиада — 2004» спорт мусобақаларидаги фаол иштироки билан қутлайман.

Ўтган кунлар давомида бутун Ўзбекистон нигоҳи универсиада қатнашчиларини меҳр билан ўз бағрига олган кўҳна ва навқирон Самарқандга қаратилди, десак ҳеч муболага бўлмайди.

Юртбошимизнинг «Универсиада — 2004» спорт ўйинлари иштирокчиларига йўллаган табрикларида таъкидланганидек, халқимиз бу мусобақаларда иштирок этган минглаб шижоатли, жасур ва ўқтам ёшлар тимсолида мамлакатимизда спортни янада оммалаштириш, соғлом турмуш тарзини мустаҳкамлаш, спорт орқали ирода, мардлик ва матонат фазилатларини камол топтиришга қаратилган эзгу интилишларнинг амалий ифодасини кўриб турибди.

Бўлиб ўтган қизғин беллашув-

ларда ёшларимиз соғлом рақобат руҳида ўз иродаси, юксак жисмоний тайёргарлигига таянган ҳолда ғурур ва ишонч билан курашди. Бу билан ўзбек ёшларининг ҳеч кимдан кам эмаслигини, мана шундай кичик олимпиадаларда тобланиб, нуфузли халқаро мусобақалар, Олимпиада ўйинларида ҳам Ўзбекистон шарафини муносиб ҳимоя қила оладиган матонатли, баркамол йигит-қизлар бўлиб етишяётганлигини намойён этди.

Самарқанд аҳли муаззам, замонавий ва гўзал спорт иншоотларида ёшларнинг ҳар бир чиқишини қувонч билан олқишлаб турди.

Ишончимиз комилки, Самарқандда бўлиб ўтган «Универсиада — 2004» спорт ўйинларида йигит-қизларимиз эришган зафарлар тарих саҳифаларида муҳрланиб қолади.

Ёшларга эл-юрт тинчлиги, равнақи йўлида ёниб яшаш саодатини ҳар нарсадан баланд тутишини тилаб қоламиз.

Камолот, гўзаллик ва нафосатга чорлаб турувчи спорт ва жисмоний тарбия барча ёшларнинг бир умрлик ҳамроҳи бўлсин!

ТАЛАБАЛАР СПОРТИ — КАТТА СПОРТ АСОСИДИР

— Мустақиллик йилларида бу қадар кенг қўламли спорт анжуманининг мамлакатимизда еттинчи бор ўтказилиши, буларнинг барчасида эса ўзбек спорти тарихида ўзига хос ўрин олган олимпиада шаҳарчаларининг барпо этилиши келгусида диёримизда жаҳоннинг машҳур спортчилари билан муносиб рақобатлаша оладиган спортчи-ёшларнинг ўсиб келаётганлигидан далолат беради.

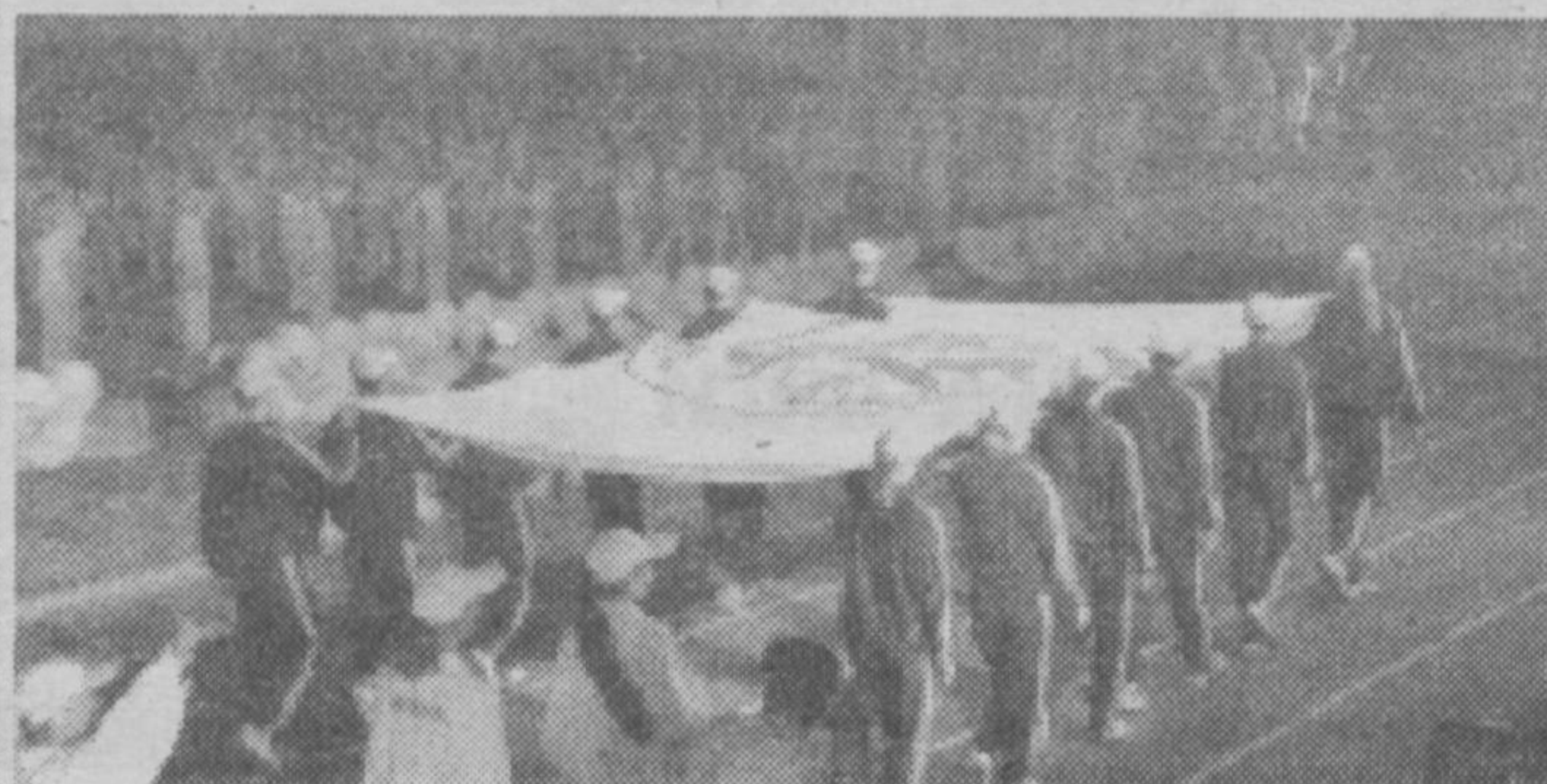
Универсиада ўйинлари давомида кўҳна Самарқанд қайта туғилди десак, ҳеч бир муболага бўлмайди.

Спортчи талаба-ёшларнинг мана шундай катта ан-

жумани юксак савияда ўтишини таъминлаган Самарқанд вилояти ҳокимлигига каттадан катта раҳмат айтмоқчиман. Қилинган саъй-ҳаракатлар натижасида ушбу анжуман унутилмас байрамга айланди.

Юртбошимиз Ислоҳ Каримовнинг талаба-ёшлар спортига бу қадар катта эътибор қаратаётганлиги бежиз эмас, албатта. Чунки, ўқувчи-талабалар спорти катта спорт асосини ташкил этади. Дунёдаги спорт ва ривожланган давлатлар терма жамоалари таркибига разм солсангиз, уларда талабалар кўпчиликти ташкил этишининг гувоҳи бўласиз.

Юнус ОРИПОВ,
«Универсиада — 2004» спорт мусобақалари
бош котиби, Ўзбекистон Давлат жисмоний
тарбия ва спорт қўмитаси бош мутахассиси
(Давоми 14-15-бетларда)

Ёшлар — келажакимиз. Улар таълим-тарбиясида устоз-мураббийларнинг ўрни бекиёс. Аммо таълим муассасаларида самарали фаолият юритаётган муаллимлар орасида шунчаки дарс ўтаётганлари ҳам йўқ эмас. Ҳалол ишлайдиган илғор муаллимни номингана дарс ўтадиган ўқитувчи билан бараварлаштириб қўйиш, уларга бир хил тартибда ҳақ тўлаш салбий омилларни юзага келтириши, яъни у кишиларни лоқайдликка олиб келиши тайин. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 15 июлдаги 335-сонли «Ўқитувчилар меҳнатини рағбатлантиришга доир экс-

лаб чиқилди ва келишиш учун Молия, Меҳнат ва аҳолини ҳимоя қилиш вазирликлари ва Вазирлар Маҳкамасига тақдим этилди.

Орадан бироз муддат ўтиб, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 15 июлдаги 335-сонли «Ўқитувчилар меҳнатини қўшимча рағбатлантиришга доир эксперимент ўтказиш ва халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашнинг тармоқ сеткасига ўтиш тўғрисида»ги қарорлари қабул қилинди. Айтиш жоизки, бу қарор педагог ходимлар сифат таркибини мустаҳкамлашга қаратилган, деб баралла айтиш мумкин. Бу жиҳат илғор муал-

Вазирлар Маҳкамасининг 335-сонли қарорининг мазмун-моҳияти тушунтирилди. Бундан ташқари, ҳудудий халқ таълими бошқаруви органлари ва умумтаълим муассасалар қошида тузиладиган махсус комиссиялар тўғрисидаги Низом, ҳар бир умумтаълим муассасаси томонидан тайёрланадиган буйруқ намунаси, ўқитувчилар ва методика кабинетлари методистлари ойлик маошига уларнинг иш фаолиятига қараб белгиланадиган устамалар белгилаш мезонлари тўғрисида батафсил тушунча берилди. Ўтказилган 2 кунлик ўқув семинарида республиканинг барча ҳудудлари ва вазирлик тасарруфи-

этилиши ҳамда олиб борилаётган ишларнинг бажарилишини таъминлаш бўйича масъулият биринчи раҳбарлар зиммасига юклатилиши қайд этилди.

Махсус комиссиялар фаолияти, ўқитувчиларни рағбатлантириш мезонлари, устама ҳақларнинг миқдорлари юзасидан жойларга Давлат таълим стандартлари мониторинги ва ўқув дастурлари ҳамда истиқболни белгилаш ва молиялаштириш бошқармалари томонидан услубий ёрдам кўрсатилди.

Янги ўқув йили бошлангунга қадар ҳар бир умумтаълим муассасасида ўтказилган август кенгашларида касб маҳорати ва тарбиявий иш олиб борганлиги учун устамалар белгиланган ўқитувчилар тўғрисида ахборотлар берилди. Ҳар бир умумтаълим муассасасида устамаларни белгилаш тўғрисида буйруқлар реестрлари туман (шаҳар) халқ таълими бўлимлари ва ҳудудий халқ таълими бошқарув органларида умумлаштирилиб, 2 нусхада вазирликка тақдим этилди. Ҳудудлардан олинган реестрларга биноан республикамизда фаолият кўрсатаётган ўқитувчиларнинг қанчаси касб маҳорати, қанчаси иш натижаси учун, қанчаси тарбиявий иш олиб борганлиги учун устама олиши ҳамда устамаларни тўлаб бериш учун талаб этиладиган маблағлар тўғрисида маълумот берилди.

Бу масала ўта долзарблигини инобат олган ҳолда бугунги кунда вилоятларда, Вазирлар Маҳкамасининг 335-сонли қарорига мувофиқлиги ҳамда «Махсус комиссиялар тўғрисида»ги Низомнинг 16-бандига биноан Вазирлик Давлат таълим стандартлари ва умумтаълим дастурлари мониторинги бошқармаси бўлимлари ҳамда бошқа мутасадди ходимлар томонидан, мактаб комиссиялари ишини чуқур таҳлил қилиш ва керакли ҳолларда асосли ўзгартиришлар киритилиш ишлари олиб борилмоқда. Халқ таълими ва Молия вазирликлари қўшма хати асосида бу устама ҳар бир мактаб кесимида тегишли маблағ билан таъминланади.

Шуни таъкидлаш керакки, бу мақсадлар учун шу йил охиригача давлат сармосидан 6669,4 млн. сўм ажратилган. Фақат уни жой-жойига қўйиш, таълимда юқори натижаларга эришадиган устозларни муносиб рағбатлантириб бориш таълим сифати ва самарадорлиги юксалишига улкан ҳисса бўлиб қўшилади.

Шухрат Фуломов,
Халқ таълими вазирлигининг
режалаштириш ва
молиялаштириш бошқармаси
бошлиги,
Курбонбой МАТКУРБОНОВ,
«Ma'rifat» мухбири

САМАРАЛИ МЕҲНАТ РАҒБАТЛАНТИРИЛАДИ

перимент ўтказиш ва халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашнинг тармоқ сеткасига ўтиш тўғрисида»ги қарори ана шу каби салбий ҳолатларни бартараф этишга қаратилгани билан аҳамиятлидир. Хўш, айна кунда ҳудудларда ушбу қарор ижроси бўйича қандай ишлар амалга оширилмоқда? Мазкур қарор асосида жойларда ташкил этилган семинарларда меъёрий ҳужжатлар тўғрисида атрофлича сўз юритилдими? У ерда ўқитувчилар ва методика кабинетлари методистлари ойлик маошига уларнинг иш фаолиятига қараб белгиланадиган устамалар белгилаш мезонлари тўғрисида ҳам тушунчалар берилдими?

Сирасини айтганда, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2004-2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастури тўғрисида»ги фармонининг 14-бандида кўрсатилган вазифаларга биноан тажрибали педагоглар, илғор ўқитувчилар, таълим муассасалари раҳбарларининг ўқитувчилар меҳнатини рағбатлантириш механизмини яратиш ва халқ таълими соҳаси ходимларининг меҳнатига ҳақ тўлашда тармоқ сеткасига ўтиш тўғрисидаги фикр ва таклифлари тўпланди ва вазирлик қошида ташкил этилган ишчи гуруҳ томонидан ўрганиб чиқилди. Биринчи навбатда бошланғич синф ўқитувчиларининг меҳнатини рағбатлантириш, бундан ташқари, барча ўқитувчиларнинг касб маҳорати ва иш натижаси, таълим жараёни сифатини яхшилашга қўшаётган шахсий ҳиссаси ўқувчилар билан олиб бориладиган тарбиявий ва синфдан ташқари ишлари самарадорлиги инобатга олинган ҳолда ойлик иш ҳақида устамалар белгилаш тартиби тўғрисида таклиф тайёрланди, мезонлар иш-

лимлар билан ўтказилган семинар-анжуманларда ҳам яққол намоён бўлиб турди. Асосийси, ҳудудларда ўтказилган анжуманларда тўпланган фикр ва мулоҳазалар асосида тайёрланган ўқитувчилар ҳамда методистлар меҳнатини баҳолаш бўйича вақтинчалик Низом ва баҳолаш мезонлари тасдиқланди. Юқоридаги ҳужжатларнинг ижросини таъминлаш мақсадида вазирликнинг 2004 йил 16 июлдаги 149-сонли буйруғи қабул қилинди, жойларга етказилди ва ижроси назоратга олинди.

Юқорида кўрсатиб ўтилган қарорнинг тегишли бандини бажариш мақсадида вазирликнинг тегишли бошқармалари билан ҳамкорликда «Умумтаълим мактаблари ўқитувчиларининг ва методика кабинетлари методистлари ойлик маошига белгиланадиган устамалар миқдорини аниқлаш бўйича ташкил этиладиган махсус комиссиялар тўғрисида» Низом ишлаб чиқилди ва Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш вазирлиги ҳамда Давлат тест маркази билан келишилди ва жойларга етказилди. Умумтаълим муассасалари ва ҳудудий халқ таълими бошқарув органлари қошида ташкил этиладиган ўқитувчилар ва методика кабинетлари методистлари фаолиятини баҳоловчи махсус комиссиялар таркиби тўғрисидаги буйруқ намунаси тайёрланди.

Республика таълим марказида жорий йилнинг 4-5 август кунлари ҳудудлардаги халқ таълими бошқаруви органларининг вакиллари, яъни вилоят мониторинг, иқтисод, методика бўлимлари мутахассислари, туман (шаҳар) халқ таълими бўлимлари услубчилари, мактаб раҳбарлари иштирокида ўқув семинари ташкил этилди. Ушбу семинарда

даги умумтаълим муассасаларидан жами 155 киши иштирок этди.

Ҳудудлардан ўқув семинарида қатнашган иштирокчилар томонидан туман (шаҳар) халқ таълими бўлимларининг тегишли мутахассислари айрим таълим муассасалари раҳбарлари иштирокида вилоят халқ таълими бошқармаларида ўқув семинарлар ташкил этилган ва уларда 1600 дан ортиқ киши иштирок этган. Бундан ташқари, юқорида кўрсатиб ўтилган иштирокчилар томонидан ҳар бир туман (шаҳар) халқ таълими бўлимига қарашли барча умумтаълим муассасалари раҳбарлари, махсус комиссиядаги айрим аъзолар иштирокида ўқув семинарлари ўтказилган бўлиб, уларда 16000 дан зиёд педагог ва бошқа ходимлар қатнашганлар.

Жойларга 2004 йил 31 июлдаги 01-11-сонли хат орқали ҳудудий халқ таълими бошқаруви органлари ва умумтаълим муассасалари қошида тузиладиган махсус комиссиялар тузиш тўғрисида буйруқлар намуналари юборилди. Вазирликнинг 2004 йил 4 августдаги 164-сонли «Махсус комиссияларни тузиш тўғрисида»ги буйруғи қабул қилинди ва у асосида ҳар бир ҳудудий халқ таълими бошқарув органлари ҳамда умумтаълим муассасалари қошида махсус комиссиялар ташкил этилди ва ҳар бир ташкил этилган махсус комиссияларнинг реестрлари 3 та нусхадан вазирликка жамланди.

Ташкил этилган комиссиялар ўз фаолиятини бошлаб юборди. Вазирликнинг 2004 йил 16 августдаги 01-456-сонли хати орқали махсус комиссиялар 25 августга қадар қўшимчалар белгилаш ишини якунлаши ва қўшимчалар тайинланган педагог ходимларнинг реестрларининг вазирликка тақдим

Она табиат бағрига олтин куз фаслининг илк дамлари ҳам кириб келди. Бу йил ушбу фасл юртимизга қўшалок байрамлар билан ташриф буюрди. Мустақиллигимизнинг 13 йиллик байрам тантаналари Билимлар куни — «Биринчи кўнғироқ»қа уланиб кетган бўлса, ундан кейин халқимиз Самарқандда катта спорт байрами — «Универсиада — 2004»нинг гувоҳи бўлди. Шу каби байрам шукуҳи юртимизни ҳеч қачон тарқ этмаслигини исбат, барча-барчани ушбу байрамлар билан яна бир бор қутлаб қоламиз. Ёзнинг сўнгги ойида ҳам газета саҳифалари муштарийю мутахассислар томонидан юборилган салмоқли ҳамда мазмунли мақолаю янгиликларга бой бўлди. Бу эса «Ma'rifat tanlovi»нинг ойдан-ойга оммалашиб, мукаммаллашиб бораётганлигидан дарак.

Марҳамат август ойи голиблари билан танишинг:

«Энг яхши саҳифа» номинацияси бўйича газетанинг 21 август сониди эълон қилинган «Дарслик-

БАЙРАМЛАР — БИЛИМ ВА ИЖОДГА МАДАД

лар муаммоси қандай ҳал этилаяпти?» (муаллиф — Ш.Нишонов) сарлавҳали саҳифа голиб деб топилди. Шоир ва таржимон Мирзо Кенжабекнинг «Ориф ва ошиқ шоир Мавлавий — Жунуний» мақоласи оининг «Энг яхши мақоласи» бўлди.

«Энг яхши интервью» эса «Ҳожа Ахрор Валий: тасаввуф ва сиёсат» (муаллиф — О.Бобонов)га насиб этди. «Энг яхши янгилик» номинацияси бўйича «Мактабларга миллий глобус» (Ғ.Жабиев, 11 август) хабари голибликни қўлга киритди. Афина-

«Ma'rifat» tanlovi

да бўлиб ўтган «Олимпиада — 2004» мусобақаларидан олинган суратлар (муаллиф — А.Илёсов) танловнинг «Энг яхши сурат, фотолаҳза» номинацияси бўйича биринчи ўринга лойиқ деб топилди.

Хабарингиз бор, танловга янги номинация — «Талаба-журналистнинг энг яхши публицистик асари» қўшилганига ҳали унча кўп вақт бўлгани йўқ. Аммо, келгусида журналист бўлишни ният қилиб илм олаётган талабаларнинг талайгина мақолалари эълон қилинди. Шулар орасидан ушбу номинация бўйича газетанинг 25 август сониди эълон қилинган «Катталарнинг ўрнаги шуми?» (муаллиф — Д.Ризаметова) мулоҳазали мақоласи голиб бўлди.

Голибларни чин дилдан табриклаймиз ва барча ижод аҳлини танловга таклиф этиб қоламиз!

БОЛАЛАРИНГ
ЯХШИМИ?

Бизнинг тарафларда одамлар шундай сўрашади-лар: “Димогинг чоғми? Болаларинг яхшими?”

“Ўзбек тилининг изоҳли лугати”да “димоғ” сўзига шундай таъриф берилган: 2, кўчма — аҳволи руҳия, кайфият.

Демак, кишилар ўзаро мулоқотни, энг аввало, руҳий ҳолатни, кайфиятни билишдан, болалари аҳволини сўрашдан, яъни, оила тинчлигини суриштиришдан бошлайдилар.

Бир танишим доимо ким биландир, кимлар биландир мулоқотда бўлса, хайрлашаётганда бир жумлани канда қилмайди: “Уйларингиз тинч бўлсин”.

Кишининг димоғи чоғлиги, болалари оиласи кучоғида соғу-саломат, эмин-эркин ўсиб-улғаяётганлиги — уйи, демак, оиласи тинчлиги унга хотиржамлик бахш этади. Кўнгил хотиржамлиги фаолиятга — ўзи, болалари, оиласи, Ватани фаровонлиги учун, келажаги учун хизмат қилишига имкон беради. Бу — оддий ҳақиқат. Теран бир бахт.

Энг олий неъматлардан — инсон умрига зугум қилаётганлар, даҳшатли террорчилик актларини ташкил қилаётган ва уни амалга ошираётганларнинг оиласи, фарзандлари бормикан?..

Март ойида, июлда мамлакатимизда амалга оширилган хунрезликларни эшитиб, юрагим қалқиб кетган эди. Кўз олдимга, энг аввало, болалар келди: “Халок бўлган ватандошларимиз, шу бандаларнинг ҳам болалари бордир. Эрталаб дадаси ишга кетаётганда ширингина ачом-ачом қилиб хайрлашган, кечкурун ишдан қайтишини кутиб ўтирган, дада-

сига янги-янги саволларни тайёрлаб турган, “менинг дадам ҳаммадан зўр”, “мен дадамни энг яхши кўраман”, деб ҳаммага айтиб юрадиган болажонларнинг айби нима?..

“Труд” газетасида ёзибди: Бесландаги бир қанча уйлар 1 сентябрдан бери қулфлоглиқ турибди: ҳеч ким тирик қайтмаган...

Ота, она, фарзандлар — бутун оила ҳаёт деб аталган неъматдан маҳрум қилинган. Кўзлари пирпирамай, юраги жиз этмай одамлар, ай-

ҳам яқинлаша кўрмангизлар. Аллоҳ ҳаром қилганидек, бировнинг жонига ноҳақ қасд қилмангизлар! Сизларга буларни Аллоҳ таоло ақллариингга жо қилурсизлар деб баён қилди” (Анъом сураси, 151-оят).

Шунга монанд тарзда пайғамбаримиз Муҳаммад (САВ) ҳам шундай деганлар: “Қиёмат куни бандалардан сўраладиган савол-жавобнинг биринчиси ноҳақ тўқилган қон тўғрисида бўлур”.

АҚШда, Ўзбекистонда-

масидан ошиб тушди. 1 сентябрь — янги ўқув йили бошланишини нишонлаш, шодиёна қилиш учун мактабга борган, ҳали “террор”, “терроризм”, “сиёсат” деган сўзларнинг маъносини тушунмайдиган, беғубор, беғуноҳ норасидалар умрига зомин бўлиш — бу энди ўтакетган ваҳшийлик, даҳшатли фожеа.

Энг ёмони, шу ишни қилганлар нафақат қон тўқаяптилар, балки, инсон қалбига ҳам террорчилик ҳужуми уюштираяптилар. Ўша ман-

Munosabat

Ватани учун жон куйдиради. Уларнинг келажаги ёруғ, турмуши фаровон бўлиши учун тиришади, меҳнат қилади, курашади. Одамзод умрига таҳдид солаётган террорчилар-чи? Улар ким учун, нима учун бунча тиришмаяптилар? Уларнинг Ватани борми?

МУАЛЛИМНИНГ
ҚАРФИШИ

Яқинда қишлоққа борганимда бир муаллимимиз билан гурунглашдим. Ёши етмишдан ошган, қирқ йилдан зиёд мактабда ишлаган ўқитувчимиз пойтахтимизда содир этилган портлашлар юзасидан фикр билдирди:

“Одам бу дунёга ёмонлик қилиш учун юборилмаган. Э, буларинг тоза ноинсоф экан-ку. Беғуноҳ одамларни ўлдирапти-я. Тоза ҳаддидан ошишаяпти. Энг ёмони — менга алам қилгани, шулар ўзимизнинг орамиздан чиқаяптими-я?.. Лекинам, уларни қарғадим, ёмон қарғадим...”

Беслан фожеаси бутун дунёни ларзага солди. Қалбларга сим-сим оғриқ олиб кирди. Дини, миллатидан қатъи назар эзгулик тарафдори бўлган инсонлар динсиз, миллатсиз кимсаларнинг ёвуз башарасини яна бир бор кўрдилар ва улардан нафратландилар. Тинчлик, фаровонликнинг нақадар тотли эканлигини яна бир бор ҳис қилдилар.

Ўзбекистон халқи ҳам тинчлик тарафдори. Терроризм — глобал миқёсдаги муаммога айланган экан, Ўзбекистон ҳам унга қарши курашишда дунё ҳамжамияти билан бирга. Осойишталикка нима етсин!..

Хусан НИШОНОВ

«УЙЛАРИНГИЗ ТИНЧ
БЎЛСИН»

никса, болаларни ўлдирган қотилларнинг ҳам отоналари бормикан?..

НОҲАҚ ТЎКИЛГАН
ҚОННИНГ СЎРОҒИ

Инсонга ҳаётни Яратган инъом этади. Ноҳақ қон тўкиш, қотиллик — энг улкан гуноҳлардан бири ҳисобланади. Бу ҳақда Қуръони Каримда шундай дейилган: “Айт (эй Муҳаммад): Келинлар, эй умматларим, сизларга Парвардигорингиз ҳаром қилган нарсаларни ўқиб берай: Аллоҳга бирор нарсани ширк келтирманглар, ота-оналарингга яхшилик қилинлар, фақирликдан кўрқиб фарзандларингни нобуд қилмангизлар. Биз сизларни ҳам, уларни ҳам ризқ билан таъминлаймиз, фахш ишларнинг ошқорасига ҳам, махфийсига

ми, Шимолий Осетияда — қаерда бўлмасин, ноҳақ қон тўқаётганлар ўзларига Ислом динини ихота қилмоқчи бўладилар. Ваҳоланки, улар Ислом муқаддас санаган нарсаларга тажовуз қилмоқдалар.

ТЕРРОРЧИННИНГ
ВАТАНИ БОРМИ?

XXI асрга инсоният мураккаб бир вазиятда қадам қўйди. Инсон тафаккури ривожлангани сари, техника тараққиёти кўз илғамас чўққиларга эришгани сайин ёвузликнинг қиёфаси ҳам янги-янги кўринишлар касб этмоқда. Шулардан сўнгги пайтларда энг кўп тарқалгани — террорчилик.

Террорчилик қандай кўринишда, қандай мақсадларни кўзлаб амалга оширилмасин, уни оқлаб бўлмайди. Аммо, Беслан фожеаси ҳам-

фур кимсалар гаровда ушлаб турганларнинг тирик қолганлари руҳий ҳолатини тасаввур қилинг. Айниқса болалар...

Куни кеча дунё оммавий ахборот воситалари бир хабарни тарқатишди. Бесландаги 1-мактабнинг спорт залида гаровга ушлаб турилганларнинг ҳолати террорчилар томонидан видеоёзувга туширилиб, интернет орқали намоиш қилинибди. Шифтда портловчи моддалар осилиб турибди, бир болакайнинг оёғига миная уланган сим боғланган, чанқаб кетган болалар пешоб ичишаяпти...

Ушбу тасвирларни намоиш қилиш билан улар бошқаларга: “Мана, кўряписизларми, бу ҳол сизнинг ҳам бошингизга тушиши мумкин”, дейишмоқчи...

Кимки дунёда яшар экан, ўзи, бола-чақаси, оиласи,

ФАХРИЙ МУРАББИЙЛАРГА
ЭҲТИРОМ КЎРСАТИЛДИ

Яқинда Юнусобод туманидаги 327-мактабда бир гуруҳ инглиз тили ўқитувчиларининг ноанъанавий учрашувлари бўлиб ўтди. Ўзаро фикр алмашиш, янгича дарс ўтиш технологиялари бўйича илғор ўқитувчиларнинг иш тажрибаларини ўрганишни мақсад қилган бу тадбирга нафақат тумандаги, балки пойтахтимиздаги бошқа мактаблардан ҳам ўқитувчилар ташриф буюрдилар. Бу учрашувнинг аввалгиларидан фарқи, доимгидек кўзга кўринган, марказий ҳамда диққат-этиборда бўлган мактабларда эмас, балки туманининг чекка ҳудудларидан бирида жойлашган таълим масканида ўтказилишидир.

Туман ХТБ услубчиси Г.Морозова бу йилги ишни шу каби мактабларга этиборни қаратишдан бошлагани бежиз эмас. Чунки бу ерда ҳам болаларга билим беришда бир қанча ютуқларга эришаётган, ишлари барчага намуна бўлишга арзигулик педагоглар анчагина. Хусусан, учрашувга келганлар инглиз тили ўқитувчилари—М.Раҳматова ва Х.Бозороваларнинг синфларни фанга оид ўқув-кўргазмаларни қуроллари билан жиҳозлаш бўйича қилган ишлари таҳсинга сазо-

ворлигини, бу борада кўп нарса ўрганиб олганликларини алоҳида таъкидлашди. Учрашув режасидаги ташкилий ишлар муҳокамаси ва амалий тренинглари якунлангач, бир гуруҳ устозларга кутилмаган совға ва гуллар тақдим қилинди.

— Меҳр ва мурувват йилида сафимизда чарчоқ билмай меҳнат қилаётган кекса ўқитувчиларимизни алоҳида тақдирлашни лозим топдик, — дейди услубчи

Г.Морозова. — Мактабларимизда ишлаётган инглиз тили ўқитувчилари орасида бу йил табаррук 50 ва 60 ёшларини қаршилаётган ўндан ортиқ педагогларимиз бор. Улардан доим тажриба ўрганиш билан бирга, оз бўлса-да, руҳларини кўтариш, маънавий қўллаб-қувватлаш бизнинг бурчимиз. Ватанимиз учун сидқидилдан хизмат қилаётган бу мураббийларимиз фидойи деган номга энг муносиб кишилардир.

Мактаб жамоаси томонидан тортиқ қилинган катта торт ҳамда туман ХТБнинг фахрий ёрликлари қутлуг ёшларини нишонлаётган устозларга янада кўтаринкилик бахш этди.

Муҳаббат ШАРИФОВА

Фаргона вилояти “Қишлоқхўжаликкимё” акционерлик бирлашмаси Кўқон туманлараро филиали жамоаси мактабимизни оталиққа олган. Чунончи, 2003-2004 йиллар мобайнида мазкур ташкилот (раҳбари Ўзбекистон халқ таълими ҳомийси кўкрак нишони соҳиби Жаъфархон Ҳасанов) томонидан мактабимизга 1 млн. сўмликдан зиёд қурилиш-таъмирлаш маҳсулотлари олиб берилгани, ўқув йили давомида эса бир неча марта ўқувчиларни вилоятимиз бўйлаб саёҳат қилишлари учун транспорт хизмати ташкил қилинганини мамнуният билан қайд этамиз.

Ташкилот раҳбари Ж.Ҳасанов тез-тез мактабимизга ташриф буюриб мавжуд муаммоларимизни бартараф қилишда яқин кўмакдошимизга айланиб қолганлар. Кам таъминланган оила фарзандларига дарсликлар, турли хил байрамларда совға-саломлар улашиш

анъанага айланган. Ижодкор, изланувчан ўқитувчиларимизни рағбатлантириш борасида ҳам кўп таҳсинга лойиқ ишларни амалга ошираётир.

Мустақиллик байрами арафасида оталиқ ташкилот раҳбарияти мактабимиз жамоасига 1 та “Pentium” русумли персонал компьютер совға қилдилар. Мазкур компьютер ёрдамида эса биз бутунжаҳон компьютер тизими — Интернет тармоғига улаиш бахтига муяссар бўлдик. Қисқаси, биз 5-мактаб педагогик ва кўп сонли ўқувчилар жамоаси бундай гамхўрлик учун оталиқ ташкилотимизга миннатдорчилик изҳор этамиз.

Мансур КОМИЛОВ,
Кўқон шаҳридаги 5-мактаб раҳбари

Saxovat

МАКТАБГА ЯНГИ КОМПЬЮТЕР

Тарбия ҳақида гап кетганида буви-бобо, ота-она, устозларнинг берган ўғитлари, панд-насихатлари, маслаҳатлари ва уларга амал қилишни тушунамиз. Намуна эса уларнинг ўзи. Айтилган гапларга яраша ўрнаклик бўлмаса, демак, бу тарбия эмас. Катталар ҳаммаша ана шу масъулиятни ҳис қиладилар. Инсонни тарбияладиган воситалар жуда кўп. Улардан бири бу ойнаи жаҳондир. Баъзида одам ота-онасига кулоқ солмаслиги, буви-бобосини эшитмаслиги мумкин. Лекин телеэкран орқали берилган биттагина ибратли воқеадан керакли хулоса чиқаради. Айниқса, "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи" кўрсатувини кўрганлар бир зум ўйлашга мажбур бўладилар. Томошабин учун бу кўрсатув яхши, қизиқарли, таъсирли томоша. Аммо унинг ижодкори учун-чи? Кадр орқасида ишлаётганлар учун эса бу машаққатли меҳнат. Меҳнат бўлганда ҳам, одамларга ёрдам беришга, халқни тарбиялашга қаратилган меҳнат. Шундай қилиб, бугунги меҳмонимиз "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи" кўрсатувига 40 йилдан бери режиссёрлик қилиб келаётган ва охириги пайтларда унинг бошловчиси ҳам бўлган Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Мираббос Мирзааҳмедовдир.

— Мираббос ака, биз сизни "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи" кўрсатувини орқали таниймиз. Сизнинг телевидение оламига келгунингизгача бўлган ҳаётингиз, мактабда ўқиган чоғларингиз ҳақида билиш биз учун қизиқарли. Болалик хотираларида энг ёрқин, эсда қоладиган дамлар бўлгандир...

— Албатта, болаликни эсламаслик, унинг бегубор, беташвиш дамларига ошно бўлмаслик гуноҳ. Шунинг учун у дамлар доим ёдимда, ҳаёлимда. Баъзан юриб кета туриб ҳам, ўртоқлар билан суҳбатлашаётганда ҳам беихтиёр болалигим эсимга тушади.

Тошкент шаҳрида туғилганман. Собир Раҳимов туманидаги, ҳозир Юсуф Шомақсудов номидаги 11-мактабда ўқиганман. Биринчи устозим Ирисбой Мирвалиев жуда яхши, бағри кенг, ажойиб инсон эдилар. Ҳеч эсимдан чиқмайди, биринчи синфда борганда устозимиз синфдошларга қараб "ким нимани билади?" деган саволни берди. Кимдир шеър айтди, кимдир қўшиқ. Мен ҳам чиқиб ниманидир хиргойи қилдим. Ўзимча ашула айтдим деб ўйладим. Кейин билсам, радиодан соат вақтини билдирадиган мусиқани хиргойи қилган эканман. Устозим мактабни битириб кетгандан кейин ҳам учрашганда, шу воқеани эслаб куларди.

— Мактабда ҳойнаҳой "аъло" баҳолашга ўқиган бўлсангиз керак-а?

— Йўқ, ўртача ўқиганман. Айниқса, математикадан "уч", "тўрт" баҳо олсам жуда хурсанд бўлардим. Акам математикани яхши биларди. Ҳозир у киши академик Мирфозил Мирзааҳмедов. Аммо адабиёт, тарих дарсларини яхши кўрардим. Тохир Саидов деган тарих ўқитувчимиз бор эди. Адабиётни жуда яхши биларди. Кейин Фахриддин Нуриддинов, Раҳимжон Усмоновлардан адабиёт сирларини ўргандим. 1955—59 йилларда мактабда синфларда ёзувчилар ижоди бўйича учрашувлар, анжуманлар бўларди. Мен 5-синфдан драма тўғрагига қатнашардим. Ана шу анжуманларда ёзувчиларнинг асарларидан парчаларни тайёрлардик. Соқоллар ёпиштириб ўйнардик. Бутун мактаб томошага келишарди. Саҳна қилиш учун эса ҳамма синфларда партанинг олдида ту-

радиган ўтиргичларни йиғиб чиқардик. Мен драма тўғрагига қатнашганим учун бу ердаги устозим Учқун Раҳматовдан руҳсат олиб, саҳна учун декораци-

Мираббос МИРЗААҲМЕДОВ

«ОТАЛАР СЎЗИ»НИНГ МАВЗУСИ БИТТА, БУ — ТАРБИЯ

яларни пиёда томошага кўтариб кетардик. Биз "Абдулла Набиев" спектаклини, Абдулла Қаҳҳорнинг ҳикоялари, Қодирий, Ҳамза асарларидан лавҳалар ўйнардик. "Ёш гвардия", ҳозирги "Ёш томошабинлар театри"дан либослар олиб спектакллар қўярдик.

9-синфни битирганимизда тўғаракка яхши қатнашиб, спектакль кўйганларнинг энг яхшиларини бир ойга Минск, Москва, Киев, Петербург каби катта шаҳарларга саёҳатга жўнатишди. Географияни ёмон билишимни ўшанда англаганман. Чунки ҳамма ерни Ўзбекистон деб ўйлаб, у ёқлар совуқ бўлиши мумкинлиги ҳаёлимга ҳам келмай, бирорта иссиқ кийим олмагандим. У ёқларда ёмғир кўп ёғар экан. Ҳеч ким айтиб ҳам қўймабди. 1959 йилда театр ва расомчилик институтига ўқишга кирдим. 1964 йилда телевидениега ишга келдим. Шунга ҳам мана қирқ йил бўлди. "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи" кўрсатувини тайёрлайман.

— "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи" кўрсатувининг гоёси кимдан чиққан?

— 1962 йилнинг февраль ойида ҳамма танийдиган машҳур артистимиз Эргаш Каримов ўзбек халқ мақоллари асосида 5—10 минутлик саҳна кўринишларини тайёрлади. Ўша пайтда телевидениенинг раҳбари Убай Бурхонов "Бу кўрсатувга бошловчи топинглар" деган экан. Номини оталар панд-насихатлари, мақолларига асосланганлиги учун Элбек Мусаев "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи" деб аташни таклиф қилган. Шу тариха кўрсатувга асос солинган. Биринчи бошловчилик актёр Карим Хонкелдиевга топширилган. Сценарийларни Эргаш Каримов, Эргаш Раимов, Алп Жамоллар ёзишарди.

— Кўрсатувнинг бунчалик машҳур бўлиб кетишининг сабаби нимада деб ўйлайсиз? У қайси жиҳати билан томошабинга ёқади?

— "Оталар сўзи"да томошабин ўзини кўради. Чунки ахлоқий-тарбиявий муаммолар ҳар бир хонадонда учрайди. Уни кўраётган томошабинга воқеанинг қайсидир жиҳати ўзига таллуқлидай, худди унинг ҳаётидаги ҳодисалардай бўлиб туюлади. Ҳатто "Менинг бошимдан ўтган воқеаларни қаердан билгансизлар" деб мурожаат қилувчилар ҳам кўп бўлган. Актёрлар ижроси орқали инсценировка тарзида намоёиш этилиши ҳам томошабинни ўзига тартади. "Оталар сўзи"нинг ўзи машҳур бўлиши билан актёрларни ҳам элга танитади. Асосан "Ёш томошабинлар театри" ижодий жамоаси билан ҳамкорлик қиламиз. Бизнинг кўрсатувда чиқишни хоҳлайдиган санъаткорлар жуда кўп. Яна бир жиҳати, хатлар асосида тайёрланган бу кўрсатув бадий талқинда берилади.

Биз кўрсатувдаги воқеаларга сюжетни хатлардан оламиз. Кейин унга сценарий, пьесалар ёзилади. Шулар асосида уни саҳналаштирамиз. Кўрсатувга жуда кўп хат келади. Аввал бош-

— Кўрсатувда 40 йилдан бери ишлайман. Чиндан ҳам кўрсатувлар кўп. Баъзан "Оталар сўзи"ни қизғонгандай ҳам бўламан. Сўнгги пайтларда тарбиявий мавзуларда кўрсатувлар кўпайди. Масалан, "Азизим", "Бегойим", ТТВда "Нима учун?" деган кўрсатув чиққан, яна "Қари билганим — пари билмас", "Фарзанд — умр чироғи" каби кўрсатувлар бор. Уларда кўпинча ҳужжатчилик ёки аниқлик устун. "Оталар сўзи" эса соф бадий кўрсатув. Шунинг учун ўйлайманки, ҳали рақобатдоши пайдо бўлганича йўқ. Кейин яна бир нарсаси, кўрсатувнинг бошловчисида ҳам гап кўп. Масалан, "Азизим" Умида Усмонова билан, "Бегойим" Нилуфар Умрзокова билан, "Синфдош" Дилдора Ҳамидова билан. Агар шу бошловчилар бўлмаса, кўрсатув ҳам бўлмайди. Нима учун "Синфдош" ҳозир экранга чиқмаяпти? Чунки Дилдора сафарда ёки Дадахон Ёкубовнинг "Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари" деган кўрсатувини бор эди. Ҳамма яхши билади. Дадахон бошқа ишга ўтиб кетди, кўрсатув тўхтади. "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи"да бошловчининг аҳамияти йўқ. Бошловчи ким бўлса ҳам, у эфирга кетаверади.

— Бошловчи ҳақида гап очдингиз. Мана, охириги пайтларда кўрсатувга ўзингиз бошловчилик қиласиз. Бу заруратданми ёки кўрсатувга муносиб бошловчи топилмадими?

— Ёшлигимда, талабалигимда телевизорга чиқиш, роль ўйнаш, бошловчилик қилишга интилардим, яхши кўрардим. Лекин Карим Хонкелдиевдан кейин Бадал Нурмухаммедовда тўхтадик. "Оталар сўзи"га экранда камроқ кўринган кишиларни таклиф қиламиз. Ёш бир жойга бориб, ўзимиз ҳам бобо бўлиб қолдик. Кўрсатувнинг қандайлигини ўзим яхши биламан. Бошловчи бор-йўғи икки-уч минутлик вазифани бажаради. Шунинг учун одам ахтариб юрмасдан, шу вазифани ўзим зиммамга олдим.

— Кўрсатувнинг тарбиявий аҳамияти ҳақида нима

дея оласиз? Умуман, кўрсатувдаги ақидаларга ўзингиз қай даражада амал қиласиз? Кўрсатувни кўриб, хулоса чиқарганлар кўп, деб ўйлайсизми?

— "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи" соф тарбиявий мазмунга йўналтирилган. Унинг мавзуси ҳам битта, бу — тарбиядир. Айниқса, ҳозирги пайтда тарбия масалалари жуда долзарб бўлиб турган бир пайтда бу кўрсатувнинг аҳамияти жуда катта деб ўйлайман. Реал ҳаётни кузатиб туриб одамлар орасидаги номуносибликдан ҳайрон қоламан. Ўзибўларчилик, бир-бирининг ҳақиқаи ҳиёнат қилиш, бойликка интилиш тарбияга путур етказяпти. Яшашдан мақсад, ана шу нарсалар бўлиб қолаётгандай. Айниқса, тарбия борасида гап кетганда, ҳозир унинг талқинини тушуниш нотўғри бўляпти. Илқлик, самимийлик, эркинликдан кўра, бойликка интилиш, бу йўлдаги зўравонлик, худбинлик кучли. "Тенг тенги билан" деган гап бор халқимизда. Шу ақида ҳам аслида бежиз айтилмаган. Лекин унга амал қилиш ўрнига "Мен сендан кам эмасман" дегандай ёки бойроқ яшаётганга эргашиш, унга яқин бўлиш кучли. Агар ёдингизда бўлса, бундан икки сафар олдинги кўрсатувда ўзидан камбағал хонадоннинг қизини келин қилиб, охири куёв уни калтаклаб ўлдириб қўяди. Бу воқеани беқорга олиб чиқмадик. У ҳаётда бўлган воқеа. Шундай ҳолатлар учрайди. Шунинг учун одамлар ана шундай ҳолатларга тушмаслик учун ибрат тариқасида, ўзига керакли хулосани чиқариб олишини истаймиз. Кўрсатувни кўриб ижобий томонга ўзгарганлар кўп. Улар бизга бу ҳақда хат ёзишади ёки раҳмат айтиб кўнғироқ қилишади. Демак, меҳнатимиз зое кетмаяпти. Ўзимга келадиган бўлсам, кўрсатувда илгари сурилган ақидаларга ҳаётда ўзим амал қилишга уринаман. Вазиятнинг ўзи шуни талаб қилади. Ҳозир тўртта фарзандим, ўнча набирам бор. Уларнинг олдида ҳам ўз вазифам бор. Қолаверса, мен режиссёрман. Режиссёр дегани бу — домла, педагог, ўргатувчи, тарбиячи. Муаллимнинг гоёсини актёрлардан тортиб, оператор, чироқчи, овоз ёзувчиларнинг ишларини бир тизимга солган ҳолда томошабинга етказиб бериш керак. Баъзан актёрлар пьесани ёки сценарийни охиригача ўқимайди ва ўзининг ролини ўйнайверади. Пьесанинг мазмунини билмай ниҳояни, нима билан тугашини томошабинга билдириб қўяди. Шуларнинг ҳаммасини режиссёр бошқаради. Баъзан мендан "Бу кўрсатув жонингизга тегмадими?" деб сўрашади. Йўқ, жонимга тегмайди. Чунки "Оталар сўзи — ақлнинг кўзи" кўрсатувини тарбиявий мавзуда деб айтдим. Тарбия учун эса даврнинг, вақтнинг аҳамияти йўқ. У ҳаммаша бизга керак. Миллатга керак. Унинг йўналиши, кўриниши ўзгариши мумкин. Лекин мақсади битта, у ҳам бўлса одамларни тарбиялаш, яхшилик уруғини сочишдир.

— Мазмунли суҳбатингиз учун раҳмат.

Назира ҚУРБОН қизи
суҳбатлашди.

"Оталар сўзи — ақлнинг кўзи" кўрсатувини тайёрлаш жараёнидан лавҳа. (1992 й).
Шариф Валихўжаев (чапда) билан.

2004-2005 ўқув йилида умумтаълим мактабларини дарсликлар билан таъминлаш ижара тизимида киритилган дарсликларга белгиланган ягона ижара тўлов миқдори

Таълим ўзбек тилида олиб бориладиган мактаблар учун

Синф-лар	Тўпلامга киритилган дарсликлар рўйхати	Тўпلامдаги дарсликлар сони	Дарсликлар тўплами учун бир йиллик ижара ҳақи
2	Она тили, Ўқиш китоби, Математика, Атрофимиздаги олам, Рус тили	5	1325 сўм
3	Она тили, Ўқиш китоби, Математика, Табиатшунослик, Рус тили	5	1485 сўм
4	Она тили, Математика, Табиатшунослик, Ўқиш китоби, Рус тили	5	1670 сўм
5*	Она тили, Адабиёт, Математика, Ботаника, География, Ватан туйғуси, Рус тили	7	2 300 сўм
5	Она тили, Адабиёт, Математика, Ботаника, География, Ватан туйғуси, Рус тили, Инглиз ёки Немис тили	8	2 785 сўм
9**	Она тили, Адабиёт, Алгебра, Геометрия, Иқтисодий билим асослари, Физика, Кимё, Конституциявий ҳуқуқ асослари, Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари	9	2 990 сўм
9	Она тили, Адабиёт, Алгебра, Геометрия, Иқтисодий билим асослари, Физика, Кимё, Конституциявий ҳуқуқ асослари, Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари, Инглиз тили	10	3 355 сўм

* «Инглиз тили» ёки «Немис тили» ўқитилмайдиган синфлар учун.

** «Инглиз тили» ўқитилмайдиган синфлар учун.

Таълим қорақалпоқ тилида олиб бориладиган мактаблар учун

Синф-лар	Тўпلامга киритилган дарсликлар рўйхати	Тўпلامдаги дарсликлар сони	Дарсликлар тўплами учун бир йиллик ижара ҳақи
2	Она тили, Ўқиш китоби, Математика, Атрофимиздаги олам, Рус тили	5	2 440 сўм
3	Она тили, Ўқиш китоби, Математика, Табиатшунослик, Рус тили	5	2 710 сўм
4	Она тили, Математика, Табиатшунослик, Ўқиш китоби, Рус тили	5	2 000 сўм
5	Она тили, Адабиёт, Математика, Ботаника, География, Рус тили	6	2 445 сўм
9*	Она тили, Адабиёт, Алгебра, Геометрия, Иқтисодий билим асослари, Физика, Кимё, Конституциявий ҳуқуқ асослари, Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари	9	3 010 сўм
9	Она тили, Адабиёт, Алгебра, Геометрия, Иқтисодий билим асослари, Физика, Кимё, Конституциявий ҳуқуқ асослари, Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари, Инглиз тили	10	3 380 сўм

** «Инглиз тили» ўқитилмайдиган синфлар учун.

Таълим рус тилида олиб бориладиган мактаблар учун

Синф-лар	Тўпلامга киритилган дарсликлар рўйхати	Тўпلامдаги дарсликлар сони	Дарсликлар тўплами учун бир йиллик ижара ҳақи
2	Она тили, Математика, Ўқиш китоби (1-қисм), Ўқиш китоби (2-қисм),		

	Атрофимиздаги олам, Одобрнома,	6	2 085 сўм
3	Она тили, Математика, Ўқиш китоби (1-қисм), Ўқиш китоби (2-қисм), Табиатшунослик, Одобрнома, Ўзбек тили	7	2 635 сўм
4	Математика, Табиатшунослик, Ўзбек тили	3	850 сўм
5	Она тили, Математика, Ботаника, География, Ватан туйғуси	5	1 665 сўм

Таълим қозоқ тилида олиб бориладиган мактаблар учун

Синф-лар	Тўпلامга киритилган дарсликлар рўйхати	Тўпلامдаги дарсликлар сони	Дарсликлар тўплами учун бир йиллик ижара ҳақи
2	Она тили, Математика, Ўқиш китоби Атрофимиздаги олам, Ўзбек тили, Рус тили	6	2 175 сўм
3	Она тили, Математика, Ўқиш китоби Атрофимиздаги олам, Ўзбек тили, Рус тили	6	2 515 сўм
4	Она тили, Математика, Табиатшунослик, Ўқиш китоби	4	2 150 сўм

Таълим қирғиз тилида олиб бориладиган мактаблар учун

Синф-лар	Тўпلامга киритилган дарсликлар рўйхати	Тўпلامдаги дарсликлар сони	Дарсликлар тўплами учун бир йиллик ижара ҳақи
2	Она тили, Математика, Атрофимиздаги олам, Ўзбек тили, Рус тили	5	2 505 сўм
3	Она тили, Математика, Табиатшунослик, Ўзбек тили, Рус тили	5	2 455 сўм
4	Она тили, Ўқиш китоби, Математика, Табиатшунослик, Ўзбек тили	5	3 620 сўм

Таълим тожик тилида олиб бориладиган мактаблар учун

Синф-лар	Тўпلامга киритилган дарсликлар рўйхати	Тўпلامдаги дарсликлар сони	Дарсликлар тўплами учун бир йиллик ижара ҳақи
2	Она тили, Ўқиш китоби, Математика, Атрофимиздаги олам, Рус тили	5	1 910 сўм
3	Математика, Табиатшунослик, Ўзбек тили, Рус тили	4	1 500 сўм
4	Математика, Табиатшунослик, Ўзбек тили	3	1 705 сўм

Таълим туркман тилида олиб бориладиган мактаблар учун

Синф-лар	Тўпلامга киритилган дарсликлар рўйхати	Тўпلامдаги дарсликлар сони	Дарсликлар тўплами учун бир йиллик ижара ҳақи
2	Она тили, Математика, Атрофимиздаги олам, Ўзбек тили, Рус тили	5	2 800 сўм
3	Математика, Табиатшунослик, Ўзбек тили, Рус тили,	4	2 390 сўм
4	Математика, Табиатшунослик, Ўзбек тили	3	1 685 сўм

Йўқотилган ёки яроқсиз ҳолатга келтирилган бир дарслик учун белгиланган жарима миқдори — 1500 сўм.

ЎҚИТУВЧИ УЧУН ҚУЛАЙ, ЎҚУВЧИ УЧУН САМАРАЛИ

«Умумий ўрта таълим мактаблари ўқувчиларининг таълим тайёргарлиги даражаси рейтинг тўғрисида, 2004 йил 21 август) янги таҳрирдаги лойиҳасини ҳамкасбларимиз билан чуқур ўрганиб чиқдик. Очигини айтсак, мазкур Низом эълон қилиниши билан кўпчилик ўқитувчилар қайсидир маънода энгил нафас олишди, десак муболаға бўлмас. Чунки кўп ҳолатларда муаллимнинг асосий вақти ҳисоб-китобларга кетиб қолар, баъзан «Ўқитувчи эмас, ҳисобчига айланиб қолаяпмиз...» дегувчилар ҳам кўп бўларди.

Ўқитувчининг асосий вазифаси — ўқувчига гузал тарбия, мукамал билим бериш. Бунинг учун ҳам муаллимга эркинлик, ижодкорона меҳнат қилиш, ноанъанавий дARS усулларини қўллаш

учун имконият зарур. Рейтинг усулидаги мураккабликлар эса ўқитувчини ўз-ўзидан чегаралаб қўярди. Янги таҳрирдаги лойиҳа-ўқувчилар билимини 5 баллик системада баҳолаш ва Низомнинг ўқитиш самарадорлигини оширишга қаратилган

Munosabat

бошқа жиҳатлари ана шу муаммоларни ечишда дастуриламал бўлиб хизмат қилади, деб ҳисоблайман. Мажбурий стандарт назорат ишлари оралиғида анъанавий шаклларда ўтказиладиган кунлик назоратнинг таълимий харақтерга эга бўлиши, айниқса, муҳимдир. Негаки, ўқувчи онгу шуурига қандай усулда бўлмасин билимни тўлиғича сингдирмасдан, унинг ўқиш-

га иштиёқини ошириб, хотирлаш, мустақил фикрлаш қобилиятини оширмасдан туриб, уни фақат ўстиққа тутавериш, назорат суроғига назорат қилишнинг самараси сезилиши қийин.

Вақт — олий ҳакам. У ҳар бир амалимизни адолат тоши билан ўлчай олувчи тарозидир. Ўқитувчи учун яратилган ҳар бир қулайлик, имконият, эътибор, имконият ўқувчининг онгу шуури, лаёқати, қобилиятида чарақлаб кўринаверади. Умид қиламизки, мазкур лойиҳа ҳам ана шу йўлда айнан баҳолашнинг холис ва самарали усули сифатида намоён бўлаётган рейтинг тизимининг босқичма-босқич такомиллашувига хизмат қилади.

Л.ЗОКИРОВА,
Навий шахридаги
2-мактабнинг рус тили
фани ўқитувчиси

Тўртқўлдаги 16-санатория типидagi маҳсус болалар боғчасига кираверишда кўзингиз чопқиллаб гоҳ копток, гоҳ футбол, гоҳ яшинмачок, гоҳ каратэ ёки сакраш ўйнаётган, турникка тортилаётган жажжиларга боқиб, беихтиёр ёшлик хотираларингиз эсга тушади.

Бу ерда янги дастур асосида ўтказиладиган ноъанавий ўйин, кўнгил очиш тадбирлари, экскурсиялар яхши натижалар бераётганлигининг гувоҳи бўлди. Болаларга

Боғчада лингафон ва информатика хоналари фаолият кўрсатмоқда. Иил давомида 4 марта очиқ машғулотлар орқали болаларнинг билим ва кўникмалари ота-оналар эътиборига ҳавола қилинади.

Боғча тайёрлов груҳи тарбиячилари ИМЕН усули бўйича ҳамда М.Монтессори усули асосида фаолият олиб боришмоқда.

Боғча жамоаси боғча атрофига 140 туп мевали, 500 дан ортиқ манзарали ва 300 туп терак новдалари ҳамда 25 туп тол тут

ҲАММА БОҒЧА ШУНДАЙ БЎЛСА...

таълим-тарбия беришнинг асосий мақсад ва вазифаларини чуқур англаб етган боғча тарбиячилари болаларни жисмоний ва ақлий жиҳатдан ривожлантиришга, уларнинг руҳиятлари, шахсий қобилиятларини, интилишлари ва эҳтиёжларини қондиришга, уларнинг мактабга ёшдаги болалар таълим-тарбиясига қўйилган давлат талабларига мувофиқ мактаб таълимига тайёрлаш борасида анчагина хайрли ишларни амалга оширмоқдалар.

Мактабга тайёрлов гуруҳи болалари инглиз тилида саломлашишни, санашни, хайрлашишни биладилар. Ўзлари, оиласи, боғча ҳақида инглиз тилида маълумот бера оладилар. Кўплаб шеърлар ёд олишган.

даракларини ўтказишган. Бундан ташқари, 2,5 сотих ерда иссиқхона барпо этилган. Боғчада иссиқ ва совуқ сув ҳамда канализация ва иситиш системалари узлуксиз ишламоқда. Иссиқ овқатлар, чой, ҳар хил ўсимликлардан тайёрланган қайнатмалар, дамламалар боғча шифокори назорати остида болаларга берилади. Болаларнинг ҳар бири билан массаж, нуқтали массаж, ҳар хил даволаш машқлари, даволаш гимнастикаси, ҳаво, қуёш ванналари ёз фаслида эса болаларни сув билан чиниқтириш ишлари мунтазам ўтказилади.

Муҳаммадсобиr АЙТИМОВ

Milliy istiqlol g'oyasi

Истиқлол йилларида таълим тизимига жорий этилган, ёш авлод қалби ва онгини Ватанга муҳаббат, юртга садоқат, мардлик, фидойилик ва ватанпарварлик каби фазилатлар руҳида тарбиялашга, уларда янгича дунёқараш асосларини шакллантиришга хизмат қиладиган фанлар орасида ўрта мактабларнинг 5-6 синфлари учун мўлжалланган "Ватан туйғуси" фани алоҳида ўрин тутди. "Ватан туйғуси" фанининг асосий мақсад ва вазифаси Ватан ҳақидаги билим ва тушунчаларни шарҳлаб, ўқувчиларнинг қалби ва онгига назарий ва амалий усуллар билан сингдириб, уларда юртга муҳаббат, она заминга садоқат, мардлик ва ватанпарварлик фазилатларини шакллантириш, гурур-ифтихор туйғусини тарбиялашдан иборат.

Аслида Ватаннинг қадри-қиммати, гўзаллиги ва моҳияти, энг аввало, қалб билан ҳис этилади. Ана шу ҳисдан она юртга муҳаббат туғилади. Бу муҳаббат ҳар бир инсон қалбида, ҳар бир авлод юрагида, ҳар бир халқ ва миллат дилида улар туғилган ва камол топган диёрнинг ўзига хос хусусиятларига қараб, уларнинг қадриятлари, урф-одатлари, дунёқарашлари ҳамда турмуш тарзида турлича шаклларда намоён бўлади. Лекин бу муҳаббатнинг моҳияти бир хилдир. "Ватан туйғуси" фани ана шу муҳаббатнинг моҳияти ва шакллари ўқувчиларнинг қалби ва онгига сингдиради. Куйида умумтаълим мактабларининг 6-синфиди ўтиладиган "Биз ўзбек халқимиз" мавзуси ҳам сиз, азиз муаллимларни беэътибор қолдирмайди, деб ўйлаймиз.

Мавзу: "Биз ўзбек халқимиз"

Мақсад:

Таълим берувчи — ўқувчиларни халқ ва миллат ҳақида, "ўзбек" атамасининг маъноси ва келиб чиқиш тарихи билан таништириш, мавзу бўйича ўқувчиларнинг билимларини тизимлаштиришни давом эттириш.

Ривожлантирувчи — таълилий тафаккур қилиш, ҳулосалар қилиш ва таклифларни киритиш маҳоратини ривожлантириш, кўмак берувчи кўшимча адабиётлар билан ишлаш маҳорати ва куникмаларини шакллантириш.

Тарбияловчи — ўзбек халқининг дунё тараққиётига қўшган буюк ҳиссасини тушунириш орқали ўқувчи қалбига миллий гурур туйғуларини сингдириш.

Жихозлар:

Расмлар: Ватанимиз тарихига оид рангли суратлар.

Портретлар: Алломалар, буюк шахслар портретлари.

Кўшимча адабиётлар: "Ватан туйғуси" ўқув қўлланмаси. Ислон Каримов "Тарихий хотирасиз келажак йўқ", Азим Суён "Ўзлик", А.Иброҳимов "Биз ким ўзбеклар" асарлари.

Дарс тури: амалий, назарий.

Дарс типи: аралашган.

I. Савол-жавоб:

1. Юртимизда неча хил миллат вакиллари яшайди? Уларнинг асосий қисмини қайси миллат ташкил қиладиган?

2. Қадимги аجدодларимизни қандай номлар билан аташган?

3. Бизга улкан илмий адабий, диний мерос қолдирган алломаларимиздан қимларни биласиз?

4. Халқимизга хос миллий хусусиятларни санаб беринг.

Юқоридаги саволларга ўқувчилар тахминан куйидаги жавобларни беришлари мумкин.

1. Юртимизда 130 дан ортиқ миллат вакиллари яшайди. Уларнинг асосий қисмини ўзбеклар ташкил қиладиган. Шунинг учун юртимиз Ўзбекистон деб номланади.

2. Қадимги аجدодларимизни миллоддан олдин мас-

риддин Бурҳониддин Рабғузийнинг "Қиссаси Рабғузий" ҳамда Алишер Навоийнинг "Муҳокамат ул-луғатайн" асарларида Нух пайғамбарнинг учинчи ўғли Ёфас турк халқларининг отаси бўлгани учун Абултурк деб аталгани, шоирлар Фафур Фулом, Эркин Воҳидов ҳамда тарихчи Бўрибой Аҳмедов ўз асарларида ўзбеклар дунёдаги энг қадимий халқлардан бири эканини фахр билан баён этганини туркий тилли халқлар ва миллатлар, ўзбеклар ва қабилалар ҳақида маъруза қиладиган. Шулар билан биргаликда собиқ шўро даврида ўзбек халқи тарихи бир ёклама ўрганилганлиги, тарихи бузиб кўрсатилганлиги, мус-

қишлоқ, туман, шаҳар) ҳақида нималарни биласиз?

1-гуруҳ ўқувчиларига берилган савол бўйича куйидагича жавобни бериш мумкин.

2-гуруҳ саволи бўйича: "Ўзбек" атамаси турк сўзининг маънодоши бўлиб, ўзига ишонувчан, мустақил фикрловчи ва иш тутувчи, ботир, мард, ёвқур, чекинмас сингари фазилатларни англатади. Шундай фазилатли кишиларга нисбатан ўзбек ибораси ишлатилган. Борабора ота-оналар орасида ўғлим шундай фазилатларга эга бўлиб, камол топсин деган ният билан фарзандла-

4-гуруҳ саволи бўйича:

Саволга ўқувчилар ўзлари яшайдиган жой, туман, маҳалла, кўча ҳақида билганларини баён қиладилар.

Масалан, биз серқуёш Ўзбекистонимизнинг пойтахти, қадимий шаҳар, икки минг йиллик тарихга эга бўлган шаҳри азим Тошкентда яшаймиз. Тошкентда 130 дан ортиқ миллат вакиллари узоқ вақтдан бери бир оила фарзандларидек иноқ яшаб келмоқда. Шаҳримизда 11 та туман мавжуд бўлиб, биз унинг эски шаҳар қисмидаги С.Раҳимов тумани, Сағбон кўчасида жойлашган "Ачаобод" маҳалласида яшаймиз.

Маҳалламиз юз йиллик тарихга эга. Ривоят қилишларича, қўқонлик дорбозлар тақдир тақозосига кўра ҳозирги кунда биз яшаб турган жойга ўз оиласи билан кўчиб келган экан. Дорбозларнинг кекса онаси фарзандларига бош бўлиб яшаб турган жойларини, кўчаларни обод қилган экан. У аёлга уй ичидагилар "ача" деб мурожаат қилганлари учун, кўни-қўшнилари ҳам ача деб аташган. Аёл кишининг кўчаларни обод қилишда бош бўлганини кўриб, одамлар завқланиб улар яшаётган маҳаллани "Ачаобод" деб аташибди. (Водийликлар "опа"-ни "ача" дейишади (аёл маъносида). Ҳозирги кунга қадар маҳалламиз "Ачаобод" деб номланиб келмоқда.

Маҳалламиз аҳолисининг кўпчилигини ҳунармандлар ташкил қиладиган. Новвойлар, усталар, заргарлар, бешик-созлар, тикувчилар, зардўзлар, наққошлар, ганчкорлар, темирчилар шулар жумласидандир. Энг муҳими, маҳалламизда яшайдиган болаларнинг кўпчилиги ўзлари қизиққан йўналишлари бўйича усталарга шогирд тушганлар.

Республикамиз мустақиллигининг 13 йиллиги арафасида маҳалламизда 5 та янги иншоот ишга туширилди. Маҳалламизда болалар спортини ривожлантиришга катта эътибор қаратилган. Яъни, бизлар яшайдиган маҳалланинг 2 та кўчасида киши ва ёзги спорт мажмулари барпо этилди. Унда спортнинг бир неча турлари бўйича шуғулланиш учун барча шaroитлар яратилган.

IV. Гуруҳ ишларининг ҳимояси

Ҳар бир гуруҳдан вакиллар чиқиб, саволлар бўйича жавобларини ҳимоя қиладиган (имкониятга қараб саҳна кўринишларида ҳам намоёни қилиш мумкин). Бошқа ўқувчиларда кўшимчалар, эътирозлар бўлса тингланади.

V. Уйга вазифа

Ўқитувчи гуруҳлар ишига яқун чиқаради, ўқувчиларни баҳолайди. Эркин Воҳидовнинг "Ўзбегим" қасидасини ўқиб ўзлаштириш ҳамда "Мен — ўзбек фарзандиман" мазмунида матн яратиш топширилади.

Фотима ХОЛМИРЗАЕВА,
Халқ таълими вазирлиги таълим муассасалари Бош бошқармаси назоратчи-методисти

«БИЗ ЎЗБЕК ХАЛҚИМИЗ» (Бир соатлик дарс)

сагетлар, сўғдлар, саклар, бактрий, скифлар деб аташган.

3. Илм ва фанга улкан ҳисса қўшган алломаларимиздан Аҳмад Фарғоний, Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Улғбек, халқимиз ардоқлаб келган шоир ва адибларимиздан Аҳмад Яссавий, Алишер Навоий, Заҳриддин Муҳаммад Бобур ва бошқалар, буюк муҳаддисларимиздан Имом Бухорий, Имом Термизий, Имом Мотуридий, Бурҳониддин Маргинонийлар бизнинг ватандошларимиздир.

4. Ўзбек халқи меҳмондўстлик, болажонлик, каттага ҳурмат, меҳнатсеварлик, сабр-бардошлик, ҳалоллик, меҳр-оқибатлилик каби хусусиятларга эга.

II. Ўқитувчининг қисқача тушунириши

Ўқитувчи ўқувчилар жавобини умумлаштириб, тўлдириб мавзуга оид куйидаги кўшимча материални беради: Халқ ва миллат ҳақида, дунё халқлари ва миллатларининг турли-туманлиги, бир элатдан ташкил топган ва кўп элатдан ташкил топган халқлар ҳақида.

"Ўзбек" атамаси — ўзига ишонувчан, мустақил фикрловчи, мард, ёвқур, чекинмас сингари маъноларни англатиши; тарихи ҳақида: Носи-

тақиллик шарофати билан халқимизнинг бой тарихи, анъаналари, қадриятларини, аجدодларимиз ким эканлигини билиш имконига эга бўлганимиз ўқитувчи томонидан мисоллар билан тушунирилади. Бунда "Ватан туйғуси" ўқув қўлланмасида берилган маълумотлар ва юқорида номи зикр этилган кўшимча манбалардан фойдаланилади.

Янги мавзу ўтилиб бўлингач, синф ўқувчилари 4 гуруҳга ажратилиб, уларга ўқитувчи томонидан олдиндан тайёрланган топшириқлар ёзилган карточкалар топширилади.

III. Гуруҳларда ишлаш

1-карточка: Сиз чет мамлакатда ўз тенгдошларингиз билан учрашув ўтказмоқдасиз. Сизга ўзбек миллати қайси халқлар оиласига киради, деган саволни беришди. Сиз қандай жавоб берган бўлардингиз? (мазкур мавзуни саҳна кўриниши орқали намоёни қилиш ҳам мумкин).

2-карточка: "Ўзбек" атамасининг маъноси ҳақида нималарни биласиз?

3-карточка: Ўзбек халқининг дунё тараққиётига қўшган ҳиссалари ҳақида нималарни биласиз?

4-карточка: Ўзингиз яшаб турган жой (кўча, маҳалла,

рига Ўзбек деб исм ҳам қўйганлар.

3-гуруҳ саволи бўйича:

Бизнинг халқимиз ҳам жаҳон цивилизациясига салмоқли ҳисса қўшган энг қадимий халқлардан бири ҳисобланади. Бу ҳақда атоқли шоиримиз Фафур Фулом шундай ёзган:

Халқимиз номини улуг'лаган, унинг шон-шарафини оширган яна бир фазилат борки, бу унинг юксак маънавиятига, илм ва маърифатга интилиб яшашидир. Шу туфайли халқимиз дунё маданияти хазинасига улкан ҳисса қўшган. Бизнинг аجدодларимиз томонидан яратилган бой ва бебаҳо маданий меросни бутун дунё тан олади.

Бешафқат давр синовларидан омон қолган, энг қадимги тошёзувлар, битиклардан тортиб, бутун кутубхоналаримиз хазинасида сақланаётган 20 мингдан ортиқ қўлёзма, уларда мужассамлашган тарих, адабиёт, санъат, сиёсат, ахлоқ, фалсафа, тиббиёт, математика, физика, кимё, астрономия, меъморлик, деҳқончиликка оид ўн минглаб асарлар бизнинг беқиёс маънавий бойлигимиз, ифтихоримиздир. Бунчалик катта меросга эга бўлган халқ дунёда кам топилади.

Tanlov

Ўзбекистон ўз мустақиллигини кўлга киритгач, ёшлар маънавияти, уларнинг дунёкараши, онги ва тафаккурини ўзгартириш борасида кўплаб шеърлар, кўшиқлар, бадиий асарлар, публицистик мақолалар яратилди ва яратилмоқда.

Ўсмир ва ёшларни комилликка ундашда, уларнинг дунёкарашини оширишда ижодий мавзудаги иншоолар ҳам муҳим ўрин эгаллайди. Сўзнинг сеҳри ва кучи шундаки, у одамларни ягона мақсад йўлида бирлаштиради, эзгу мақсад сари бунёдкорлик ишларига сафарбар қила олади, қалбда ватанпарварлик, Ватанга садоқат ҳис-туйғуларини тарбиялайди.

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 13 йиллигига бағишлаб ўтказилган “Мустақиллик — энг олий неъмат” мавзусидаги иншоолар танловидан бир қанча мақсадлар кўзланган эди.

Биламизки, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати олдидаги мақсад ёшларни бирлаштириш, ёшлар ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, ёшларнинг ўз ақлзаковатларини намоён қилишлари учун шарт-шароит яратиш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ёшликнинг ўзига хос жўшқин қирраларини улар ҳаётига сингдириш ва бўш вақтларини мазмунли ўтказишларига кўмаклашиш ҳисобланади. Мазкур танловда ҳам “Камолот” ўз фаоллигини кўрсатди.

Ўзбекистон телерадиокомпанияси Ёшлар телеканали “Камолот” студияси, “Камолот” Ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент вилояти бўлими ташаббуси Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, ўрта-махсус касб-хунарт таълими маркази, “Маънавият ва маърифат” маркази Тошкент вилояти бўлими билан ҳамкорликда ўтказилган иншоолар танловига минглаб мактублар келди.

Ёшлар мустақилликни қандай идрок этадилар? Унинг неъматлари нималардан иборат? Мустақиллик уларга нима берди? Мустақилликни мустаҳкамлаш учун нималар қилиш керак? Умуман, танлов ёшларни бунёдкорлик, ахиллик, фикрлаш, ватанпарварлик ҳаракатларига сафарбар қилишга, гоёвий жиҳатдан бирлаштиришга хизмат қилиши, бу туйғуни улар чуқур англаши кераклигини ўз олдида мақсад қилиб қўйган эди.

Танловга келган мактублар билан танишар эканмиз, ўсиб келаётган ёш авлод дунёкарашида ҳам мустақиллик ўзига хос туб бурилишлар ясаётганини кўришимиз мумкин. Фарғона вилояти Бешарик туманидан Фарангиз Мадаминова ўз иншосида қўйидагиларни ёзади: “...Мустақиллик — энг олий неъмат. Мен ҳозир ўн тўрт ёшдаман. Мустақиллик билан деярли ёшим тенг. Шу йиллар ичида мен шахс сифатида шаклландим. Ақлимни танидим. Яхши-ёмонни, оқу қорани танидим. Фойда-зарарни ажрата билдим. Давлатимиз ҳам бу йиллар ичида жаҳонга юз тутди. Ўзбекистонни бутун дунё билади. Мустақиллик туфайли қишлоғимизга ичимлик суви, табиий газ келди. Маиший хизмат кўрсатиш шаҳобчаси ишга тушди. Мактабимиз замонавий компьютерлар билан жиҳозланиб, янги технология усуллари билан таълим берилмоқда. Ҳозир инглиз тилини мукамал

ўрганишга бел боғлаганман. Келажакда орзуларим бисёр. Ким бўлсам ҳам Ватаним учун хизмат қиламан.”

Мустақиллик қишлоқларимизга ҳам қатор ўзгаришларни олиб кирди, десак янглишмаган бўламиз. Юқорида фарғоналик тенгдошимизнинг фикрларини келтириб ўтдик. Навоий вилояти Қизилтепа туманидан Гулрух Ашурова: “...Қишлоғимизда жойлашган мактаб қайта таъмирланди. Қариялар учун чойхона куриб берилди. Газ, ичимлик суви олиб келинди. Маиший хизмат уйлари курилди. Ёшларга спорт майдони ажратилди. Шифохонамиз таъмирланди. Маҳалламизда мурувват маркази ташкил этилди”, деб ёзса, нарпайлик Хурият Салоҳиддинова ўз қишлоғидаги ўзгаришларни ажойиб сатрларда ифодалаб, қишлоқда курилган янги шифохона, мактаб, кутубхона, болалар боғчаси, замонавий савдо шаҳобчалари тўғрисида ёзган.

Қишлоқ кўлаб истеъдод со-

нида бизга келиб тушган мактубларнинг кўпчилигида мактаблардаги ўзгаришларга кенг ўрин ажратилган. Жумладан, Хоразм вилояти Хива туманидан Гулшан Нуруллаева иншосида шундай сатрлар бор: “...Мен яқинда Юртбошимизнинг мактаблардаги ўқишни ривожлантириш тўғрисидаги Фармонларини эшитиб, жуда қувондим. Мен қишлоқ мактабида таълим оламан. Ажабмас, келгусида юртимиздан Хоразмий, Беруний, Ибн Сино давомчилари етишиб чиқса.

Юртим кўнглингдек кенг осмонларинг бор.

Юлдузни йиғлатган достонларинг бор.

Осмонларингга ҳам дийдорингга зор,

Жайрондек термулган Чўлпонларинг бор.”

Мамлакатимизда кўлаб мактаблар курилди, катта маблағ эвазига таъмирланди ва болаларнинг ихтиёрига топширилди. Бу ҳам истиқлолнинг неъматидир эканлигини ҳар бир иштирокчи

ний таваллудининг 900 йиллиги нишонланди. Ёшларнинг умуман маркази янада обод бўлди. Ҳазрат номи билан боғлиқ бўлган гўша янада гўзаллашганини, бу ҳам истиқлол неъматидир эканлигини туманининг Янгиобод қишлоғида яшовчи Дилсора Саидова фахр билан ёзган.

Мустақиллик қадрини мустақиллашчиликни кўрганлар, Ватан қадрини юртдан олисда юрганлар яхшироқ англайди. Бугун ўзбек дунёга чиқди. Унинг азалий орзулари ушалоқда. “Ватан қадрига етмоқ учун унинг соғинчида бир мартагина бўлса-да азобланмоқ керак. Мустақиллик шарофати билан Европа мамлакатларининг бир қанчасида бўлишга муяссар бўлдим. Оламга машҳур шаҳарлар, бинолар, мўъжиза ва ажойиботлар. Кунлардан бир кунни француз каналларининг бирида ўзбек кино ижодкорлари томонидан тайёрланган “Дилхирож” фильми намойиш қилинди. Уни кўриб кечирган

МУСТАҚИЛЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШ

бунинг учун ёшлар нима қилиши керак?

ҳибларини дунёга келтирган, вояга етказган табаррук замин. Бу, ёш иштирокчиларнинг ижодий ишларида ҳам ўз ифодасини топган. Наманган вилояти Чуст тумани Олмос қишлоғидан Гулида Фозилова иншосида шундай сатрлар бор:

“Ёшлар иқтисод, сиёсат, ҳуқуқ ва бошқа соҳаларни мукамал эгаллаб, жаҳоннинг энг нуфузли университетларида Ўзбекистоннинг куч-қудратини намоён этиб, юрт нуфузини янада оширишмоқда. Шулардан бири Олмос қишлоғининг мард ўғли Хуршид Иномжоновдир. У илк бора қишлоғимиздаги 55-ўрта мактабда таълим олган. Қишлоқда вояга етган йигит Германияда таълим олди ва бутун қишлоқнинг фахрига айланди. Мен ҳозир 18 ёшдаман. Ўқиб-ўрганиб, юртимиз тараққиётига ўз ҳиссамни қўшишни, чет элга бормасам-да, ҳеч бўлмаса қишлоқ аҳолисига фойда тегишини хоҳлардим.”

Бизга мактуб йўллаган деярли ҳар бир иштирокчи хорижда таълим олиш учун яратилган имкониятлар, истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш мақсадида таълим соҳасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида қувонч билан ёзишган. Тошкент вилоятининг Қибрай тумани Қорамурт қўчаси 52-уйда истиқомат қилувчи Бобуржон Назармухамедов иншосида қуйидаги сўзларни келтириб ўтган: “...ёш авлодга билим олишда кенг йўللار очилди. Мамлакатимизда лицей, гимназия, касб-хунарт коллежлари очилиб, иқтидорли ёшларни ўзига жалб қила бошлади. Янги олий ўқув юртлари курилди. Марказий Осиёда ягона бўлган Тошкент Халқаро Вестминстер университети бунга яққол далил бўла олади.”

Олий ўқув юртлари, лицей ва коллежлар билан бир қаторда мактабларга ҳам кенг аҳамият берилаётгани иншооларда алоҳида эътироф этилган. Танлов шу йилнинг 1 апрелидан бошланган бўлса, шу давр мобай-

таъкидлаган. Ана шундай мактубларнинг бири Андижон вилояти Избоскан тумани Пойтўғ шаҳрида яшовчи Маҳлиё Нурматовадан келган:

“...Мустақиллик туфайли кўп ўзгаришлар рўй берди. Мен ўқиган мактаб катта маблағ эвазига таъмирланди. Синф хоналарига кирган ҳар бир кишининг баҳри-дили очилади. Самарқанддан келтирилган парталар, стол-стуллар жудаям чиройли. Энг қувонарлиси, келтирилган 10 та замонавий компьютер бўлди. Бу Пойтўғ шаҳридаги кичик ўзгаришларнинг бири, холос.”

Таълим жабҳасидаги ўзгаришлардан ташқари шаҳарларимиз кўрқига борган сари янада кўрк қўшилаётганини иштирокчилар ўз иншоларида келтириб ўтишган. “Мен Навоий вилояти Нурота туманида яшайман. Вилоятим, туманимнинг бугунги камолини кўриб, мустақилликка, унинг энг олий неъмат эканлигига яна бир бор шукроналар айтаман. Вилоятлар ичида ҳудуди жиҳатидан энг каттаси ва энг кенжаси бўлмиш Навоий бугун таниб бўлмас даражада ўзгарди. Мустақиллик бобокалонимиз номини улуглаб келаётган янги Навоийни бунёд этди. Кўплаб истироҳат боғлари, дам олиш масканлари, кенг ва серқатнов кўчалар, баланд ва осмонўпар бинолар бугун вилоятим ҳуснига-хусн қўшмоқда”, деб ёзади Севара Орипова.

Истиқлол йилларида бир қанча алломаларимиз ва юртимиз ифтихориغا айланган улуг шахсларнинг номи тикланди ва абадийлаштирилди. Имом ал-Бухорий, Баҳоуддин Нақшбанд, Фарғоний, Бурҳониддин Марғиноний сингари аждодларимиз номи билан боғлиқ бўлган гўшалар таъмирланди. Улар яшаб ўтган қишлоқ ва шаҳарлар обод бўлди. Бунинг авлод вакиллари ҳам чуқур англашаётгани жуда қувонарли. Бу йил Хожа Абдуҳалиқ Фиждую-

ҳаяжоним олдида барча сафарим таассуротлари бир зумда тумандек тарқаб, унинг ўрнини ҳеч қачон ҳис қилмаганим — Ватаним соғинчи эгаллади. Шу тобда хориждаги ўзбек ёшларини кўрсангиз эди. Германия, Франция бўйлаб тарқалган талабалар бир-бирларига қўнғироқ қилиб ҳаяжонларини яшира олишмасди”, деб ёзган пойтахтлик тенгдошимиз Наргиза Норқобилова.

Бугун террор деган бало кўпчиликнинг тинчини ва ҳаловатини бузаяпти. У на чегара, на миллат танлайди. Мамлакатимизда бўлиб ўтган террорчилик воқеаларига ҳар бир иштирокчи ўз муносабатини билдирган. Бухоро вилояти Жондор тумани Хўжахайрон қишлоғида яшовчи Галина Рўзиеваннинг иншосида шундай сатрларни ўқиш мумкин: “...Мен 15-мактабда гуруҳ тарбиячиси бўлиб ишлайман. Уларнинг вужудида уриб турган юрак «Ватан» деганда алланималарни сўзлайди. Мен уларга «Ватан нима?» деб савол берсам, улар менга синф хонамиз ва биз, деб жавоб беришади. Мустақиллик, Ватан, Тинчлик. Бу сўзлар нақадар бир-бирига боғлиқ. Агар юрда тинчлик бўлса, Ватан мустақиллиги абадий бўлади.”

Юрт тинч бўлса, ўша жойда ўсиш, тараққиёт бўлади. Бугун барча соҳаларда кенг ўзгаришлар кузатишмоқда. Кечагина ўз ниҳоясига етган “Универсиада” сингари спорт мусобақаларига, юртимизда амалга оширилаётган шу соҳадаги ўзгаришларга ҳеч бир ёш бефарқ эмас. Хатларни кузатиш жараёнида бунга гувоҳ бўлиш мумкин. Жиззах вилояти Пахтакор туманида истиқомат қилувчи Тўлғаной Қизилова бу жабҳадаги ўзгаришларга назар солиб, иншосида шундай ёзади: “Оддийгина мисол, ўзбек кураши умумжаҳон спортига айланди. Ўзбекистон ифтихориغا айланган ҳамюртларимиз ўзининг ҳаракатчанлигини, Ватанга бўлган

садоқатини курашда, боксда, енгил атлетикада ва бошқа спорт турларида кўрсата оляпти. Мамлакатимиз ёшлари нафақат спортда, балки санъатнинг эстрада ва мақом йўналишларида ҳам ўз маҳоратларини кўрсатишяпти.” Ана шундай хатлардан яна бири Бухоро вилояти Шофиркон туманидан келган. Шу туманининг 28-сон ўрта умумтаълим мактаби ўқувчиси Мархабо Умидова юрдошимиз, ёш шахматчи Рустам Қосимжоновнинг галабасини шундай эътироф этади:

“...Бундан 5-6 йил олдин билдирилган ишонч ўз исботини топди. Шахмат бўйича ўтказилган жаҳон чемпионатининг якуний босқичида Ўзбекистон вакили Рустам Қосимжонов, дунёдаги энг кучли шахматчиларни доғда қолдириб, республикамиз тарихида илк мартаба шахмат тожининг эгаси — жаҳон чемпиони бўлди. Тўғридан-тўғри эфир орқали дунёдаги миллионлаб одамлар каби, фахру ифтихор ила кузатиб турган ватандошларимиз англиялик шахматчи Майкл Адамс устидан қозонган галабасини катта хурсандчилик ила кутиб олдилар. Бу хушxabарни эшитиб, бизнинг юрагимизда ҳам фахр туйғуси жўш урди.”

Юртимиздаги ўзгаришлардан илҳом олиб, катта ҳаётга қадам қўяётган ижодкор ёшларимиз ўз иншооларига шеърларини ҳам қўшиб жўнатишган. Наманган вилояти Чортоқ туманидаги ихтисослаштирилган интернат мактабнинг 10-синф ўқувчиси Отабек Тиллаев ҳам ана шундай ёшларимиздан ҳисобланади ва ўз иншосида шундай сатрларни келтириб ўтади:

“Қадрдоним, ёшлик чоғимдан бери ҳовлимиз этагидаги беҳи дарахти шоҳида бир бешик осиглиқ туради. Онамнинг айтишларига қараганда, уни бобом ўз қўллари билан ясаган эканлар. Мана шу бешикка илк бор мени юзида ажинлар гуллаган кекса момом белаган. Унга осиб қўйилган тумор мени ханузки ёмон кўзлардан асрайди. Сизга айтсам, мен бир қишлоқнинг бўз йигитиман. Лекин, етмиш икки томиримда “оҳ”уриб осмонни куйдирган Машрабнинг, олов нафаси билан чиркин тузум қолипларига ўт қўйган Усмон Носирнинг қони гупурмоқда.

**Онамнинг бағридан
Жилмаган пайтим.
Армон не, андух не
Билмаган пайтим.
Ҳали қўлимдан иш
Келмаган пайтим.
Бешиқда термулган
Мунчоғим Ватан.
Кўш бўлсам сиғинган,
Бутоғим Ватан.”**

Айни пайтда “Мустақиллик — энг олий неъмат” мавзусида ўтказилган иншоолар танловига келган энг сўнгги хатлар ҳакамлар ҳайъати томонидан кўриб чиқилмоқда ва тез орада голиблар аниқланади. Энг асосийси, бугунги ёшларнинг аксарияти Истиқлолнинг нақадар улуг неъмат эканлигини теран ҳис қила билиши улар ёзган ишлардан кўриниб турибди. Аслида қўйилган асосий мақсад ҳам шу.

**Амрулло КАРИМ,
журналист
(Мақола «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент вилояти бўлими матбуот хизмати билан ҳамкорликда тайёрланди.)**

«O'qituvchilar va murabbiylar kuni» oldidan

Жамиятнинг бугуни ва келажаги, унинг маданий-маърифий ва маънавий салоҳияти таълим тизимининг қай даражада ривожланганлиги билан белгиланади. Таълим-тарбия тизимидаги ислохотларнинг муваффақияти кўп жиҳатдан ўқитувчи ва мураббийларга боғлиқ.

Шу сабабли мамлакатимизда ўқитувчилар меҳнатини қадрлаш, уларга ҳар жиҳатдан ғамхўрлик кўрсатиш борасида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, мамлакатимизда таълим тизимини Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, 2004-2009 йилларга мўлжалланган мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастури талаблари асосида ислох қилиш, янги илм масканларини қуриш, уларни замонавий техника воситалари билан жиҳозлаш ишлари изчил давом эттирилмоқда.

Халқимизнинг устоз-мураббийга бўлган муносабати азалдан улуғ ва шарафлидир.

Юртимизда энг улуғ, энг азиз байрамлардан бири сифатида

лар айтсак кам. Улар бу йўлда бор куч-ғайрат ва тажрибаларини ишга солиб, жонқуярлик билан меҳнат қилмоқдалар.

Ўтаётган йилимизни «Меҳр ва мурувват йили» дейиш билан бирга «Таълимни ривожлантириш йили» деса ҳам муболаға бўлмайди. Бу борада муҳтарам Президентимиз ҳамда ҳукуматимизнинг таълим-тарбия, айниқса, мактабларга кўрсатаётган эътибори бунинг ёрқин далилидир.

Жорий йил мактаб таълимини ривожлантириш, ўқитувчи-мураббийларни қўллаб-қувватлашга қаратилган қатор давлат ҳужжатларининг қабул қилиниши билан унутилмасдир.

Президент И.А.Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи чақириқ тўққизинчи сессиясида сўзлаган «Баркамол авлод — Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори» номли нутқида — «... Таълим-тарбия тизимини ўзгарти-

Устоз-мураббийларни улуғловчи сўзлар, алломаларимизнинг ҳикматли сўзлари, мустақиллигимиз даврида эришган ютуқларимизни тарғиб этувчи лавҳалар билан жиҳозланиши мақсадга мувофиқ.

Ўқитувчи ва мураббийлар куни байрами тантаналарига ҳокимият, халқ таълими ходимлари, ёзувчи-шоирларни, санъаткорлар, ота-оналар, маҳалла кенгаши ва хотин-қизлар фаолларини, фахрий устозларимизни, ҳомий ташкилотларни, «Маҳалла», «Устоз», «Олтин мерос» жамғармалари ҳамда «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати, оммавий ахборот воситалари вакиллари ҳам жалб этиш лозим. Она юртимиз учун соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш, таълим-тарбия соҳасини ривожлантириш, Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини амалга ошириш, ёш авлод қалбида, онгида юксак маънавий-ахлоқий фазилатларни

Байрам тантаналари «Сиз шундай буюксиз, муаллим», «Агар ҳаёт бўстон бўлса боғбон муаллим», «Устоз сўзи мангу машъала», «Муаллим — жамият кўзгуси», «Устознинг марҳамати куёшдек ҳаммага тенг», «Ўқитувчи инсон руҳининг меъмори» каби мавзуларда ўтказилиши мумкин.

Ўқувчилар ўртасида «Устоз отангдек улуғ», «Мен севган устоз», «Агар ҳаёт бўстон бўлса, боғбон муаллим» каби мавзулар бўйича сахна кўринишларидан лавҳа тайёрлаш, ҳар хил мусобақалар ўтказиш мумкин.

Ҳокимликлар, касаба уюшмалари, маҳалла оқсоқоллари ва ҳомий ташкилотлар томонидан «Ўқитувчи ва мураббийлар куни»га бағишлаб бир пиёла чой атрофида суҳбат ташкиллаштириш керак.

Байрамни қуйидаги йўналишларда олиб бориш мумкин:

Биринчи йўналиш: маънавий ва маърифий йўналиш;

лаларнинг ҳар бирига хавфсизликни таъминлаш асослари ва огоҳлик кўникмалари бўйича машғулотлар жараёнида тушунчалар бериб бориш;

— таълим муассасалари биноти ва унинг ҳудуди кўнига бир неча маротаба кўздан кечирилиб, номаълум пакет, сумка, қутилар ва ҳар қандай шубҳали буюмлар кўзга ташланган заҳоти туман ИИБ, ХТБ ва ҳокимиятлар қошидаги ишчи гуруҳларга хабар бериш, ишнинг ИИБ, ҳокимиятлар, маҳаллалар ва ота-оналар билан ҳамкорликда тузилган шартномалар асосида олиб борилиши мақсадга мувофиқ бўлади;

— ёнғиндан сақланиш жиҳозлари, асбоб-анжомлари билан муассасаларни талаб даражада таъминлаш чораларини кўриб, таълим муассасалари ходимлари ўт ўчириш қонунқоидалари, зарур анжомларни қўллашни билишлари ва уларни болаларни эвакуация қилиш бўйича йўриқномалар билан таништириш лозим. Муассасада тез ёрдам, ўт ўчириш

СИЗ ШУНДАЙ БУЮКСИЗ, АЗИЗ МУАЛЛИМ!

улуғланаётган — маърифатпарвар халқимизнинг келажак бунёдкорлари деб эъзозланган, дунёдаги энг шарафли ва масъулиятли касб эгаси бўлган муҳтарам устозларимиз шарафига 1 октябрь — «Ўқитувчилар ва мураббийлар куни» 1997 йилдан бошлаб Ватанимизда ҳар йили Юртбошимизнинг ғамхўрлиги ва эътибори туфайли умумхалқ байрами сифатида нишонланмоқда. Бу қутлуғ кунни биз доимо эър ҳаяжон билан, ҳар биримизга сабоқ берган, ҳаёт илмини ўргатган фидойи муаллим ва мураббийларимизга чексиз ҳурмат-эҳтиром туйғулари билан нишонлаймиз.

Мамлакатимизда ўқитувчи ва мураббийларнинг обрў-эътиборини янада ошириш, ёшларимизнинг биздан кўра билимли, кучли, доно ва албатта бахтли бўлишлари учун барча шароитлар яратилмоқда. Бунинг эса давлатимизнинг ўқитувчи ва мураббийларга кўрсатаётган юксак эҳтироми деб баҳолашимиз лозим. Ҳар йили «Мустақиллик» ҳамда «Ўқитувчилар ва мураббийлар куни» байрами арафасида таълим-тарбия беришда ўрнатилган устозлар давлатимизнинг юксак мукофотлари ва унвонлари билан тақдирланмоқда. Жумладан, мамлакатимиз мустақиллигининг 13 йиллиги арафасида Хоразм вилояти Гурлан туманидаги 5-умумий ўрта таълим мактаби директори Анор Маҳмудова Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига биноан, Ўзбекистон Қаҳрамони унвони билан тақдирланди.

«Меҳр ва мурувват йили»да мураббий ва устозларга бағишлаб ўтказиладиган байрам тантанаси аввалгиларидан ўзига хослиги билан ажралиб туради. Халқ таълими йўлида фидойилик кўрсатиб, кексалар олқишига, ёшларнинг эса самимий эҳтиромларига сазовор бўлган устозлар ҳақида қанча тасанно-

ришдаги асосий муаммо ҳам мана шу ерда. Ўқитувчи болаларимизга замонавий билим берсин, деб талаб қиламиз. Аммо замонавий билим бериш учун, аввало, мураббийнинг ўзи ана шундай билимга эга бўлиши керак», деган эди.

Демак, жамиятимизда зарурий хислатларга эга бўлган шахсларни етиштириб беришда сабабчи бўлган ўқитувчининг ўзи ҳам замонавий билимларга эга бўлиши, муҳим хислатларни ўзида мужассамлаштирган инсон бўлиши керак. Ана шундагина ўзи яшаётган жамиятнинг ажралмас қисми бўлган ўқитувчи ва мураббий ёшларга замонавий билимлар бера олади, уларни янги давр кишилари этиб тарбиялай олади.

Ўқитувчи ва мураббийларнинг масъулиятли, аммо шарафли касбларини бир машъалга қиёс этиш мумкин. Чунки, улар ўз умрларини ўзгалар йўлини ойдин қилишга бағишлаган ҳокисор инсонлардир.

Халқимизда ўқитувчи — миллат тарбиячиси деб бежиз айтилмаган. Ўқитувчи бугун ўзи таълим бераётган шогирдининг камолоти ила келажакка пойдевор қўяди. Келажак фарзандларимизники, уларни комиллик ва камолот чўққисига эса ўқитувчи — устози бошлаб боради.

Ўз мустақил фикрига эга, мустаҳкам иродали, чуқур билимли, дунёда ҳеч кимдан кам бўлмаган соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш биз, ўқитувчиларнинг асосий вазифаларимиздан биридир. Бунинг теран англамоқ даркор.

«Ўқитувчилар ва мураббийлар куни» умумхалқ байрамини ташкил этувчи ва ўтказадиган ташкилотчиларга ёрдам сифатида қуйидагиларни тавсия этамиз:

(Тавсия)

шакллантириш, уларни ватанпарварлик, истиклол ғояларига садоқат руҳида тарбиялашга салмоқли ҳисса қўшган кўп йиллик самарали меҳнатлари учун Давлатимиз томонидан мукофотланган заҳматкаш устоз-мураббийларимизни тақдиф этиш мақсадга мувофиқдир.

«Ўқитувчи ва мураббийлар куни»га бағишланган байрамлар дарс, тарбиявий соат, семинар-амалиёт, адабий-бадиий, илмий кечалар, учрашув ва давра суҳбатлари кўринишида ўтказилиши тавсия этилади.

Байрам ўтадиган жойлардаги дам олиш масканлари ва хийбонларда халқ сайилларини такомиллаштириш, санъат ва маданият арбоблари иштирокида концерт дастурларини намоиш этиш, новатор ўқитувчилар ва ёш педагогларни маънавий ва моддий рағбатлантириш мақсадида ҳокимликлар ҳузурида уларнинг қабулини ташкил этиш, барча таълим муассасаларида ушбу санага бағишлаб жамоатчилик вакиллари билан тадбирлар ўтказиш мақсадга мувофиқдир.

Байрам тадбирлари ўтказилиши учун пухта тайёргарлик кўриш ва қуйидагиларга алоҳида эътибор бериш лозим:

— ўқитувчи ва мураббийларни тақдирлаш, совғалар топшириш ва рағбатлантириш;

— ўтиб кетган устозларни ёдга олиш, улар руҳини шод этиш;

— фахрий ўқитувчилар ҳузурида бўлиш;

— кўргазма, савдо ярмаркалари ташкил этиш.

Байрам театрлашган режа асосида олиб борилса, унинг эстетик ва тарбиявий салоҳияти янада ошади ва байрамга ўзгача жозиба бахш этади.

Байрам тантаналарини босқичма-босқич ўтказиш мумкин.

Иккинчи йўналиш: кўнгило-чар, эстетик завқ-шавқ олишга бағишланган бўлиб, (ўйин-кулгу, томошали тадбирлар) саёҳат ва сайилларга, музей ва муқаддас қадимжоларга бориш.

Ўқитувчи ва мураббийлар байрамини таълим-тарбия муассасаларида ёки ҳушманзара сайилгоҳларда ҳам ўтказиш мумкин.

Томошалар, концертлар, мусикали кечалар, лекторийларга устоз, мураббийлар ва ўқувчиларнинг бепул киришларини таъминлаш, маданий-қошоналарда октябрь ойи давомида устозлар ҳаёти ҳақида кино ва томошалар намоиш этиш мумкин.

Бир сўз билан айтганда, халқимизнинг устоз-мураббийларга нисбатан ҳурмат-эҳтироми чексиз ва туганмасдир. Ана шу самимий муносабат байрам тадбирларида тўлиқ акс этиши лозим. Шундагина биз бу касб эгаларини шарафлаган бўламиз.

Байрамни ўтказишда болалар ҳаёти ва хавфсизлигини таъминлашга ҳам алоҳида эътибор бериш талаб этилади.

Бунинг учун:

— таълим муассасаларида устозларимизга, ўқувчи ва бо-

идораларининг телефонлари ва адреси бўлиши керак;

— ўқувчиларнинг экскурсия ва саёҳатларга чиқиши олди-дан тўғрақ раҳбари болалар сонини аниқ билиши, саёҳат даврида овқатдан заҳарланишнинг олдини олиш мақсадида овқатнинг сифати текширувдан ўтказилиши зарур;

— электр тармоқларининг созлигини текшириб бориш лозим.

Таълим муассасаларида тартиб-интизом ва хавфсизликни кучайтириш, қўшимча чораларни таъминлаш жавобгарлиги биринчи раҳбарлар зиммасида эканлиги эътиборга олинishi керак.

Таълим муассасаларида ўз-ўзини бошқариш ишига алоҳида эътибор бериш лозим. Тартиб-интизом ва хавфсизликни таъминлаш ўқувчилар, ўқитувчилар ҳамда тарбиячилар ўртасида доимий кўникма бўлиб қолиши талаб этилади.

«Ўқитувчи ва мураббийлар куни» байрам тадбирини ўтказишни, Республика, вилоят, шаҳар, туман оммавий ахборот воситалари орқали ёритиш мақсадга мувофиқдир.

РТМ «Маънавий ва маърифий ишлар» бўлими

Ўқитувчилик — олижаноб, мўтабар касб.

И.А.КАРИМОВ

Ўқитувчи ақл-заковат, меҳр-мурувват кўргонидир.

Ўқитувчи ҳаёт бўстонидаги боғбон, насллар йўлининг чароғбонидир.

Устознинг марҳамати — куёшдек ҳаммага тенг.

Билим, маърифат яхши ахлоқ билан безанмоғи лозим.
Абу Наср ФОРОБИЙ

**Ким ёшлиқда устоз жабрин чекмас,
Ҳаётда кўп жафо чекса ажабмас.**

ШЕРОЗИЙ

Тарбия уч нарсага эҳтиёж сезади: истеъдодга, илмга, машққа.

АРАСТУ

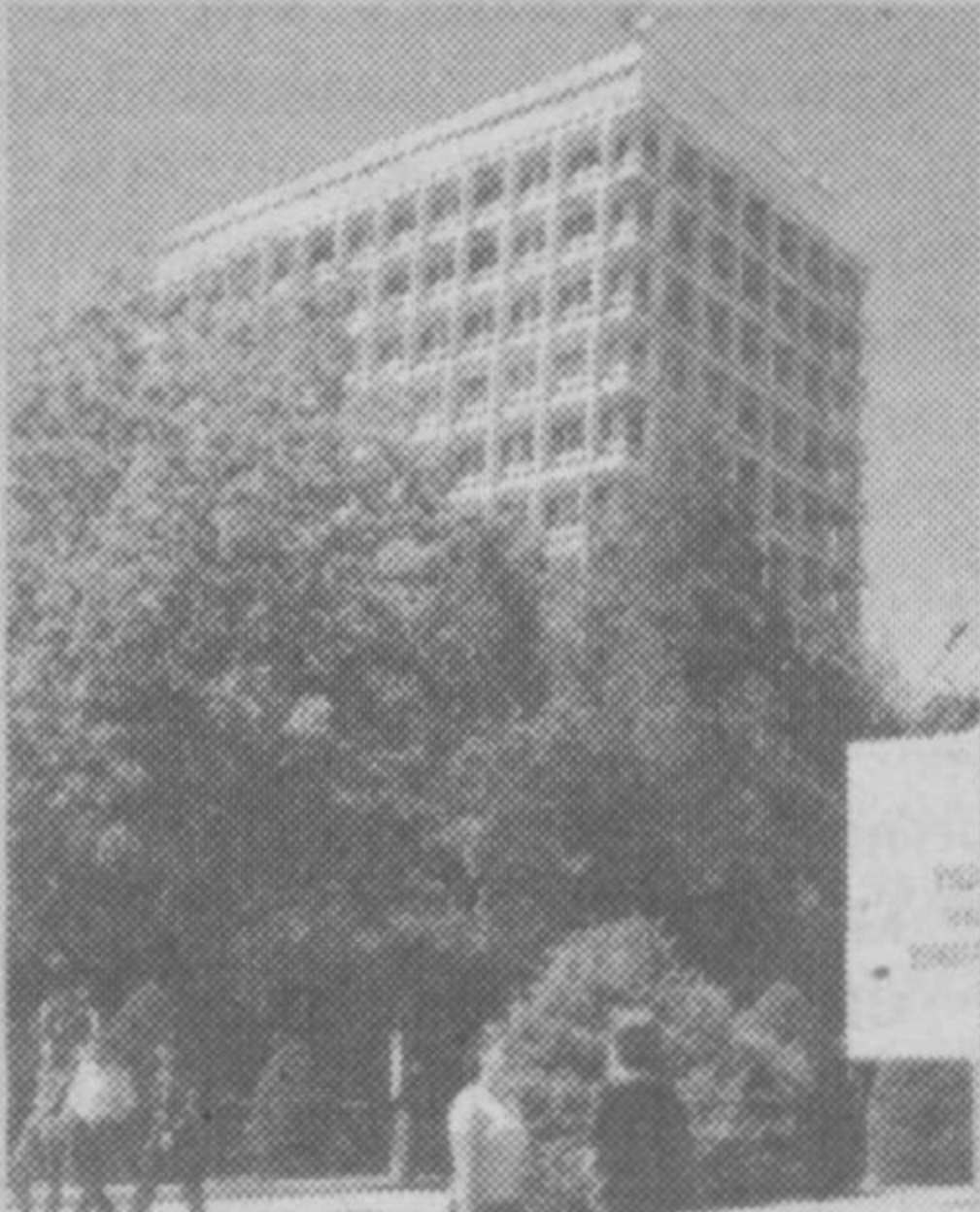
Дунёда илмдан бошқа нажот йўқ ва бўлмағай.

Имом ал-БУХОРИЙ

Аваллига биз болаларимизга ўргатамиз, сўнгра улардан ўргатамиз. Ким буни хоҳламас экан, ўз давридан орқада қолади.

А.РАЙНИС

**Мирзо Улугбек номидаги
Ўзбекистон Миллий университети
бўш(вакант) профессор, доцент
лавозимларига битим асосида
ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.**

**“Маънавият
асослари” кафедраси
профессорлигига;
“Ижтимоий фалсафа”;
“Фалсафа тарихи
ва мантиқ”
кафедралари
доцентлигига**

**Танловда қатнашиш учун қуйидаги
ҳужжатлар тақдим этилиши лозим:**

1. Ректор номига ариза.
2. Ходимларни ҳисобга олиш бўйича шахсий варақа.
3. Олий маълумоти, илмий даражаси ҳақидаги дипломлар, илмий унвони ҳақидаги аттестат нусхалари.
4. Илмий ишлари рўйхати.

**Танлов мuddати эълон чиққан
кундан бошлаб 1 ой.**

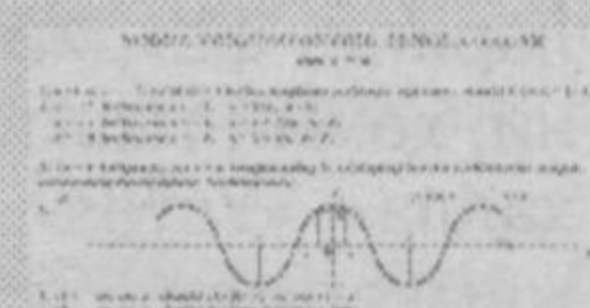
**Манзилгоҳ: Тошкент-174, Талабалар
шаҳарчаси, ЎзМУ, кадрлар бўлими.
Тел.: 460392.**

**УМУМІЙ ЎРТА ТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИ, АКАДЕМИК ЛИЦЕЙЛАР ВА
КАСЪҲУНАР КОЛЛЕЖЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!**

*«Маънавият» нашриёти фанларни тўлақонли ўқитишда
яқиндан ёрдам берадиган қуйидаги ўқув плакатларини
сотувга чиқарди:*

ОНА ТИЛИ. 20 кўринишда, рангли,
бичими 60x84 см.
Бир комплектнинг баҳоси 11350 сўм.

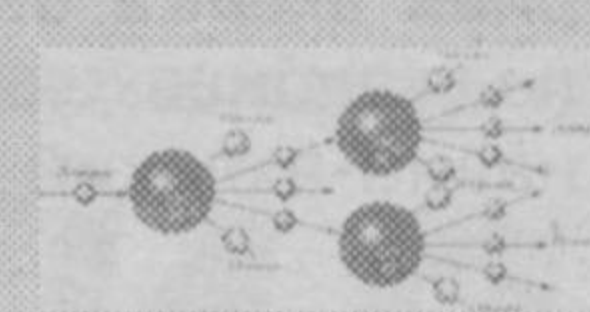
АЛГЕБРА. 20 кўринишда, рангли.
Бир комплектнинг баҳоси 11350 сўм.

ГЕОМЕТРИЯ. 20 кўринишда, рангли.
Бир комплектнинг баҳоси 11350 сўм.

ЗООЛОГИЯ. 20 кўринишда, рангли.
Бир комплектнинг баҳоси 11350 сўм.

ФИЗИКА. 20 кўринишда, рангли.
Бир комплектнинг баҳоси 11350 сўм.

ИНФОРМАТИКА. 10 кўринишда, рангли.
Бир комплектнинг баҳоси 5775 сўм.

*Барча плакатларга осиб қўйиш учун қулай мослама қилинган.
Ушбу ўқув плакатларини пул ўтказиш ёки нақд пулга харид
қилишингиз мумкин.
Улгуржи харид қилишни хоҳлаган харидорларга чегирма
(скидка) берилади.*

**Манзил: Буюк Турон, 41. «Маънавият» нашриёти.
Телефонлар: 136-58-99, 136-57-33, 41-53-01.**

Bureau of Educational
and Cultural Affairs

МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Сиз АҚШда ўқишни истайсизми?

**AMERICAN
COUNCILS**
FOR INTERNATIONAL EDUCATION
ACT R A C C E L S

“FLEX: юқори синф ўқувчилари алмашуви” дастури
ролиблари 2005-2006 ўқув йилини АҚШдаги мактабларда
ўқишади ҳамда қабул қилувчи Америка оилаларида яшашади.
Ўтган 12 йил мобайнида 600 нафардан ортиқ юқори синф
ўқувчилари ана шу дастур бўйича АҚШда ўқиб келишди.
Ҳозир эса 110 нафар ролиблар ўқинишга кетишди. Ушбу дастур
иштирокчилар учун бенул ва тўлалигича АҚШ ҳукумати
томонидан молиялаштирилади. Бизнинг барча талабларимизга
жавоб берадиган иштирокчиларни таклиф қиламиз!

ИШТИРОКЧИЛАР УЧУН ТАЛАБЛАР

**Ўқувчилар “FLEX: юқори синф ўқувчилари алмашуви”
дастурида қатнашишлари учун қуйидаги талабларга жавоб
беришлари шарт:**

Дастурда:

- 1988 йилнинг 1 январидан 1989 йил 15 июлгача туғилган;
- мактабнинг 9-10-синфида ёки коллеж, академик лицейнинг 1-2-курсда ўқиётган;
- охирги 5 йил давомида АҚШда 3 ойдан кўпроқ яшамаган;
- Америка иммиграцион визасига ҳужжат топширмаган;
- Ўрта мактаб доирасида инглиз тилини биладиган;
- АҚШ визасини олиш учун барча талабларга жавоб берадиган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари қатнашиши мумкин.

Танловга жисмоний жиҳатдан имкониятлари чекланган
болалар ҳам таклиф қилинади.

Шаҳар	Имтиҳон топшириш куни	Имтиҳон топшириш жойи
Термиз	11 сентябрь	Ўқувчилар саройи
Тошкент в.	11 сентябрь	Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети,
Нукус	11 сентябрь	Қорақалпоғистон давлат универси- тети қошидаги академик лицейи
Андижон	18 сентябрь	2-мактаб
Наманган	18 сентябрь	Политехника институти
Фарғона	18 сентябрь	Фарғона давлат университети
Самарқанд	23 сентябрь	Чет тиллари институти
Бухоро	25 сентябрь	Ўқитувчиларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти
Урганч	25 сентябрь	3-гимназия

Тошкент шаҳридаги имтиҳонлар Тошкент давлат педагогика
университетининг 4-корпусида бўлиб ўтади. Имтиҳонларнинг
санаси мактаб жойлашган туман асосида белгиланган:
16 октябрда Чилонзор, Акмал Икромов, Яккасарой, Миробод туманлари
17 октябрда Сергели, Бектемир, Ҳамза, Мирзо Улугбек туманлари
18 октябрда Собир Раҳимов, Шайхонтохур, Юнусобод туманлари

Ҳар бир тест эрталаб соат 9:00 да бошланади

Иштирокчилар ўзлари билан қуйидагиларни олиб келишлари шарт:

- Туғилганлик ҳақидаги гувоҳноманинг асл нусхаси;
- 3x4 ҳажмдаги 1 та фотосурат;
- иштирокчи билан боғланиш учун телефон рақами ва шаҳар коди;
- ручка.

ҚўШИМЧА МАЪЛУМОТ УЧУН ТЕЛЕФОНЛАР:

ТОШКЕНТ: 152-12-81, 152-12-86

НАМАНГАН: 4-49-31

НУКУС: 222-89-57

2004-2005 o'quv yili — Maktabdan tashqari ta'lim samaradorligini oshirish o'quv yili

Мамлакатимиз Президенти Ислон Каримов Республика Олий Мажлисининг иккинчи чақириқ XIV сессиясида сўзлаган нутқида ёшлар тарбиясидаги вужудга келган қатор муаммоларга тўхталган эди. Юртбошимиз, айниқса, диний экстремизм ва терроризмнинг ёшларимиз онгига салбий таъсири, уларнинг мудҳиш оқибатлари борасида фикр юритиб, бу борада мактаб, маҳалла, оила ва кенг жамоатчилик олдида турган вазифаларни белгилаб берганди. Шунингдек, 2004 йил 21 майдаги “2004-2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастури тўғрисида”ги Президентимиз Фармонини тўлиқ амалиётга татбиқ этиш мактабдан ва синфдан ташқари таълим мазмунини тубдан ўзгартиришни талаб этмоқда.

Ана шуларни ҳисобга олган ҳолда Республика Халқ таълими вазирлиги янги ўқув йилини “Мактабдан ташқари таълим самарадорлигини ошириш ўқув йили” деб эълон қилди ва бу борадаги энг муҳим қадам Фарғона вилоятида қўйилди.

Яъни, аввал хабар берганимиздек, Фарғона вилоятида “Мактабдан ташқари таълим муассасаларининг фаолият самарадорлигини ошириш омиллари ва тараққиёт истиқболлари” мавзусида республика семинар-кенгаши бўлиб ўтди.

Ушбу семинарда ҳар бир вилоятдан тўрт нафардан мактабдан ташқари таълим муассасаси раҳбарлари, мактабларнинг маънавий-маърифий тарбия ишлари директор ўринбосарлари, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Болалар ташкилоти ҳисобланган “Камалак”дан ҳам вакиллар иштирок этди.

Семинарнинг биринчи кун иштирокчилар уч гуруҳга бўлиниб, Фарғона вилоятининг кўпгина туман ва шаҳарларида олиб борилаётган мактабдан ташқари таълим муассасалари фаолияти билан танишдилар.

Биринчи гуруҳ Марғилон ва Қўқон шаҳарларига, иккинчи гуруҳ эса Олтиариқ ва Қўқонбобоев туманларига, учинчи гуруҳ Кува тумани ҳамда Фарғона шаҳрига йўл олди.

ОЛТИАРИҚДАГИ ОММАЛАШТИРИШ-ГА АРСИГУЛИК ИШЛАР

— Олтиариқда республика миқёсида омалаштиришга арзийдиган ишлар бор экан, — деди Олтиариқдан қайтар чоғда, ўзини Навойи вилояти ўқувчилар саройи директори Наим Ўроқов деб таништирган ҳамроҳим. Қани, Олтиариқдаги қайси ишларни омалаштириш мумкин экан?

Меҳмонлар дастлаб Олтиариқ тумани ўқувчилар саройи ҳамда туман “Биозкосан” марказида бўлишди.

Хамма компьютер хоналари, тўғарақлар фаолияти билан танишаётган лаҳзаларда биз, Олтиариқ тумани халқ таълими бўлими мудирини ўринбосари, йил давомида мактабдан ташқари таълим муассасалари фаолиятига кўмак берувчи, бевосита мана шу масалалар билан шуғулланувчи Баҳодир Умаровдан қуйидагиларни билиб олдик:

— Халқ таълими вазирлиги томонидан 2004-2005 ўқув йили “Мактабдан ташқари таълим самарадорлигини ошириш ўқув йили” деб эълон қилингач, туманимизда ҳам бу борада бир қатор ишлар амалга оширилди. Олтиариқда 6 та мактабдан ташқари таълим муассасаси мавжуд бўлиб, уларда 94 та тўғарақ фаолият юритади. Бу тўғарақларга икки мингдан ортиқ ўқувчи жалб қилинган. Янги ўқув йилида тўғарақларга қатнашувчи ўқувчилар сонини ҳам кўпайтиришга эришамиз. Айни кунларда ҳам тўғарақ раҳбарлари ва муассасалар директорлари мактабларда бўлиб, болаларга мавжуд тўғарақ

ва муассасалар тўғрисида маълумотлар бермоқдалар, улар билан суҳбатлар ўтказиб, ўқувчиларнинг қобилияти, қайси хунар ва тўғарақларга қизиқишлари мониторингини ўтказмоқдалар.

Энди бевосита янги ўқув йилига ва анжуманга тайёргарлик ҳақида гапирадиган бўлсам, 6 та мактабдан ташқари муассасаларимизни тўлиқ таъмирдан чиқардик. Бунда туман халқ таълими бўлимига ҳомийлар — жамоа ҳўжаликлари, ота-оналар катта ёрдам берди.

Хар бир муассасанинг моддий-техник базаси мустаҳкамланди, мебеллар, тўғарақ ишлари учун керак бўладиган хом-ашёлар, керакли жиҳозлар муассасаларга берилди. Энг қувонарли томони шундаки, ҳар бир муассасада компьютер синфлари ташкил қилинди. Ва мана шу синфлар ихтиёрига теле-

стакиллик йилларида Президентимиз ташаббуси билан обод зиёратгоҳга айлантирилди.

Тумандаги Ал-Фарғоний ҳайкали пойига гулчамбарлар қўйган семинар-кенгаш қатнашчилари зиёратгоҳнинг ана шундай тарихи билан танишдилар, очиқ тарихий музейни томоша қилдилар. Қадимий шаҳар қалъа қолдиқлари меҳмонларда бой таассурот қолдирди.

Республика вилоятларидаги мактабдан ташқари таълим муассасаларининг кўпчилиги тузук-қуруқ бинога эга бўлмаётган бир пайтда Кувада барча қулайликларга эга, музей ва кутубхонаси мавжуд бўлган янги “Ёш саёҳатчилар ва ўлкашунослар маркази”нинг ташкил этилганлиги ва очилиши меҳмонларнинг таҳсинига сазовор бўлди. Шундай қилиб, Фарғонада ёш саё-

ўқув йилида эса Ўзбекистон очиқ жамият институтини томонидан грант асосида ёшлар компьютер маркази ташкил этилди. Бунинг учун 23 млн. сўм маблағ сарфланди. Натижада ижодиёт марказининг фаолияти бугунги давр талаби даражасида йўлга қўйилди. Бунда ишларни амалга оширишда муассасанинг ишбилармон ва тадбиркор раҳбари Мирзамаҳмуд Аҳмадалиевнинг савий-ҳаракатларини алоҳида таъкидлаш ўринлидир.

9 сентябрда ҳам семинар ўз ишини давом эттирди. Шу кунги йўналишлар бўйича директорлар кенгашлари ўтказилди. Кенгашларда асосан йўналишлардаги бугунги аҳвол, долзарб муаммолар ва бажарилиши зарур бўлган вазифалар ҳақида фикр алмашилди.

ЯЛПИ ЙИГИЛИШ МАҲАЛЛА МАРКАЗИДА

Шундан сўнг вилоят “Маҳалла маркази”да “Мактабдан ташқари таълим самарадорлигини ошириш ва тараққиёт истиқболлари” мавзусида семинар-кенгашнинг ялпи йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишни очган вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи М.Хўжаев мазкур йўналишда вилоят ҳамда шаҳар, туман ҳокимликлари, ҳомийлар ва ҳомий ташкилотлар билан ҳамкорликда амалга оширилаётган ишларга тўхталди.

Вилоят ҳокимлиги котибият бошлиғи Адҳамжон Хусайнов ўз сўзида вилоятда мактаб таълимини ривожлантиришга катта эътибор берилаётганлигини гапирди.

Йиғилишда Республика халқ таълими вазирлиги маънавий ва маърифий тарбия бош бошқармаси бошлиғи Х.Ақбаровнинг “Мактабдан ташқари таълим самарадорлигини ошириш — давр талаби” мавзусидаги маърузаси тингланди. Республика Таълим маркази бош мутахассиси М.Шафиев ўз маърузасида мактабдан ташқари таълим муассасаларига болаларни кенг қамраб олиш, меъёрий ҳужжатлар учун ягона талабнинг жорий этилиши, мутахассис кадрлар тайёрлаш, хонадонларда тўғарақлар очиш, мавжуд кутубхоналарни китоб ва қўлланмалар билан бойитиш каби масалаларда юзага келган муаммолар ва уларнинг ечимларига тўхталди.

Йиғилишда сўзга чиққан Фарғона шаҳар 1-ўқувчилар ижодиёт маркази директори М.Аҳмадалиев, Бухоро вилояти ўқувчилар саройи директори М.Жамоловалар соҳани ривожлантириш борасида ўз фикр-мулоҳазаларини баён этдилар.

Шундан сўнг вилоятдаги бир гуруҳ мактабдан ташқари таълим муассасалари ходимлари республика халқ таълими вазирлиги, вилоят ҳокимлиги ҳамда вилоят халқ таълими бошқармасининг фахрий ёрлиқлари, қимматбаҳо совғалари билан тақдирландилар. Шунингдек, вилоят ҳокимлиги томонидан вилоят мактабдан ташқари таълим муассасаси, вилоят Ёш саёҳатчилар ва ўлкашунослар марказига биттадан компьютер жамланмиси, биттадан видеокамера ҳамда рангли телевизор совға қилинди. Вилоятнинг бир нечта туманида фаолият юритаётган марказлар ҳам бундай совғалардан бебаҳра қолмадилар.

Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ҳамда барча вилоятлардан ташриф буюрган мактабдан ташқари таълим муассасалари вакиллари бу семинар-кенгашда ўз фаолиятларини таққослаш имкониятига ҳам эга бўлдилар.

Баҳодиржон ШОКИРОВ,
Шарифа МАДРАҲИМОВА,
“Ma'rifat”нинг махсус мухбирлари

КАТТА ИШЛАРНИНГ
БОШЛАНИШИмактабдан ташқари таълим самарадорлиги
қандай оширилади?

визор, видеомагнитофон ҳам ажратилди, — деб сўзлади Баҳодир Умаров.

Хар бир мезбон ўз уйига келган меҳмонга фақат яхши нарсаларни кўрсатишни ис- тайди.

Тумандаги 39-, 32-, 42-мактабларда 4-иктидорли болалар мактабида бўлган меҳмонлар яна бир қатор янгиликлар билан танишдилар.

Дейлик, 39-мактабда спорт ишларига катта аҳамият берилган, мактабда 8 та спорт тўғарагининг борлиги ва ўқувчиларнинг у ерда бўш вақтини унумли ўтказаётгани, кўпгина мусобақаларда қатнашиб, яхши натижаларга эришаётгани гапимизга мисол бўла олади. 32-мактабда эса “Терроризмга қарши кураш ва ўқувчиларнинг ҳуқуқий билимларини ошириш маркази” фаолият юритмоқда. Бу марказда ўқувчиларга мукаммал ҳуқуқий билимлар берилади. Дарс жадвалига киритилган “Миллий истиқлол ғояси”, “Маънавият асослари”, “Одобнома”, “Ватан туйғуси”, “Давлат ва ҳуқуқ асослари” фанлари ҳам мазкур Марказда ўтилади.

КУВАДА ЯНГИ МАРКАЗ

Қадимий манбаларга кўра, Кува эра- миздан аввалги асрларда ҳам маданий, ҳам иқтисодий жиҳатдан тараққий этган шаҳар-қалъа ҳисобланган. Ўша даврда Кувада тангалар зарб этилганлиги бунинг исботидир. Бугун Кува тумани марказида, аниқроғи, ҳозирги Ал-Фарғоний номидаги ёдгорлик мажмуи атрофидаги қадимий ша- ҳар қалъасининг қолдиқлари олис тарихдан ҳикоя қилади. Аслида бу шаҳарнинг шакл- ланиши эра-миздан аввалги 4-асрларга бориб тақалади. Шаҳар-қалъа эронийлар, араблар, чингизийлар босқинларини боши- дан кечирган. Ҳар сафар шаҳар босқинчи- лар томонидан вайронага айлантирилган, номи ҳам ўзгарган. Эронийлар “Кубе”, яъни “Мустаҳкам шаҳар”, араблар “Кубо” яъни “Обод шаҳар” деб номлаганлар.

Кувадаги Пилон тепа қалъа шаҳри Му-

ҳатчилар ва ўлкашунослар маркази яна бит- тага ортди.

Тумандаги “Тил” маркази тўрт йилдан буён фаолият кўрсатиб келади. Марказда 6 та тўғарақда бугунги кунда 500 нафардан ортиқ ўқувчилар 6 та тилни, яъни она тили, рус, инглиз, немис, француз ва араб тилларини ўрганишмоқда. Тўғарақ аъзолари- га 15 нафар тажрибали ва билимдон педагоглар устозлик қилмоқдалар. Тил мар- казида 4 та фан ва 1 та лингфон хонала- ри ўқувчилар хизматида. Марказ халқаро компаниялар билан ҳам алоқаларни йўлга қўйган. Яна бир гап: марказда катталар учун ҳам тил ўрганиш имконияти яратил- ган. Пулли ташкил этилган катталар тўга- рагида араб тилидан сабоқ берилмоқда. Семинар қатнашчилари ушбу тўғарақ маш- гулотларида бўлдилар.

Шундан сўнг семинар қатнашчилари ту- мандаги 33- мактабда бўлиб, бу ерда оила, мактаб ва маҳалла, шунингдек, “Камалак” болалар ташкилоти ҳамкорлигида амалга оширилаётган ишлар билан яқиндан таниш- дилар.

Семинар қатнашчилари шаҳар халқ таъ- лими бўлимига қарашли 1-ўқувчилар ижо- диёт марказида бўлдилар. 14 йилдан буён фаолият кўрсатаётган бу масканда бугунги кунда 24 йўналиш бўйича 47 та тўғарақ фаолият юритмоқда. Мавжуд тўғарақларга 2393 нафар иқтидорли ўқувчилар жалб қилинган. Марказда 61 нафар малакали ва тажрибали мутахассислар меҳнат қилади- лар. Марказ қайта таъмирланган, Европа усулида безатилган, энг замонавий жиҳоз ва анжомларга эга бўлган ўқув хоналарига эга. Марказ раҳбарияти кейинги йилларда таълим-тарбия жараёнининг самарадор- лигини ошириш мақсадида халқаро ташки- лотлар, жумладан — БМТнинг ЮНИСЕФ халқаро болалар фонди билан алоқаси мустаҳкамлаган. Бу ташкилот муассасага ўтган йили 14 минг АҚШ доллари миқдо- рида моддий ёрдам кўрсатди. 2002-2003

САБЗАВОТ ЭКИНЛАРИГА
ОИД ЯНГИ ДАРСЛИК

В.Зуев ва бошқалар муаллифли- гига яратилган “Очиқ жойда саб- завод экинлари етиштиришнинг прогрессив технологиялари” (“Ўзбекистон миллий энциклопеди- яси” давлат илмий нашриёти, Тош- кент—2002 й.) дарслиги бу жиҳат- дан катта аҳамиятга эгадир.

Ушбу дарслик мамлакатимиз сабзавотчилиги, полизчилигидаги илғор технологияларнинг ўзига хос хусусиятлари, маҳсулот етиштириш жараёнини ўсимликлар биологик талабларига мувофиқлаштириш- нинг аҳамияти, ишлаб чиқаришни

жадаллаштиришда алмашлаб экиш, ерларга ишлов бериш, ўғитлар қўллаш, тартибли сугоришлар, уруғ, экинлар ва маҳсулотлар сифатига оид масалалар баён қилинган.

Taqriz

Ўқув дарслиги сабзавотчилиги, полизчилик ва картошқачилик их- тисосликлари бўйича магистрату- ра талабаларига мўлжалланганли- ги учун ҳам аввалгиларидан туб-

дан фарқланади. Унинг биринчи — умумий қисмида Ватанимиз ва хо- рижий давлатлар сабзавотчилиги- нинг таҳлиллари орқали “Дехқон- чилик тартиботи” ва етиштириш технологияси атамалари ҳақида, сабзавотчиликни жадаллаштириш усуллари, механизациялаштиришга асосланган технологияларнинг ху- сусиятлари, МДХ мамлакатларида- ги илғор тажрибаларнинг манти- қий мазмуни келтирилган.

Шунингдек, китобнинг “Биоло- гиялаштириш — экинлар етишти- риш технологиясининг асоси” бо- бида муаллифлар ушбу масалани

нафақат ўз билим доиралари, бал- ки хорижий (рус, немис ва бошқа) олимлар фикр-мулоҳазаларини ино- батга олган ҳолда ҳам кенг қўла- ма ёритганлар. Бу ҳол албатта, ма- гистратура талабаларининг келгу- сида юксак салоҳиятли мутахас- сислар бўлиб шаклланишида асқ- отади. Дарслик фақат аграр уни- верситетлар магистрантлари учун- гина эмас, балки сабзавоткорлар, фермер, ширкат ва деҳқон ҳўжа- ликлари мутахассислари аспиран- тлар, илмий ходимлар учун ҳам фойдалидир.

Р.АБДУЛЛАЕВ,
“Ўзмевасабзавотхолдинг”
компанияси қишлоқ ҳўжалиги
бошқармаси бошлиғи
ўринбосари, қишлоқ ҳўжалик
фанлари номзоди

Узлуксиз таълим тизимини туб- дан ислоҳ қилиш бўйича қабул қилинган “Таълим тўғрисида”ги қонун ҳамда “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури” қишлоқ ҳўжалиги фанлари таълимининг ҳам ҳуқуқий асосларини яратиб берди. Бу эса ўз навбатида юқори салоҳиятли, замонавий билимларни теран ва пухта эгаллаган бакалаврлар ва магистрлар тайёрлашнинг муҳим омилли ҳисобланади. Қишлоқ ҳўжа- лиги илм-фанининг йўналишлари бўйича илмий мактабларини яра- тиб келаётган ва фаолият кўрса- таётган олимлар зиммасига олий ўқув даргоҳларига хос дарсликлар, қўлланмалар ва рисоаларни яра- тиб вазифаси юкланган. Тошкент давлат аграр университети про- фессор-ўқитувчилари — Ҳ.Бўриев,

(Давоми. Боши газетанинг ўтган сонларида.)

Яна кулги бўлди-ю, миямга бир нима урилгандек туюлди: "Ўн саккизга кирмаган ким бор..." Яхши, маъноли гап, — деб ўйлай бошлабман. — Ўн саккизга... Хотиржамгина айтилган гап. Гўёки киши ўн саккизга кирмаса бўлмайдигандек. Демак, ўша ёшларда йўл қўйган камчиликлари ҳам қандайдир табиий туюлади, а? Шошма-шошма! Ахир, Тўра акам ҳам, умуман олганда, ўн саккизда эди-ку ўшанда... Умуман, мен ўзим ҳам, боёқ-иш Ўғлон ҳам худди шу ёшда эдик...

Хуллас калом, ўшанда қўйилган хатоларни... бошқа бировлар ҳам такрорлаши мумкин эмасми?

Балки такрорлангандир? Балки кейин такрорланар... Бўлди! Шу ном, йўқ — шу жумла қиссага ном бўлади: "Ўн саккизга кирмаган ким бор...". Ким бу ёшда адашмас экан? Ким бу ёшда нодонлик қилмас экан? Ким бу ёшда иккиланиб юрмас экан?

Бас!

— Исмат, шу ерда бир тулки бор-а?

— Бор, — деди Исмат. — Даққиюнсдан қолган шайтон у... Матлаб, санам кўргандирсан?

— Менам кўрганман, — деди Зукко.

— Сени-ку кўрмаган нарсанг йўғ-ов... Кечирасан, Собиржон. Лекин овга сени ўзим ўргатганман.

— Сурат олишнIAM ўргатгансиз, — деди Собиржон ва Матлаб чайқалиб кулди.

— Исмат, гапни сотиб оласан-да.

Мен ҳам уларга қўшилиб кулар эдим-у, хаёлимда — ўша маккор тулкини бир гал шундоқ уч-тўрт қадам нарида кўрганим, кўриб турганим ва ота олмаганим; милтиқнинг кўндоғи ерда, кувурини тутамлаб ушлаб хаёл суриб ўтиргандим. Энгашиб... Бир замон кўзим тушиб қолди-да: ундай жойдан — маллагина тирсактош биқинидан қизилгина бир хайвон мўралаб қараб турарди менга. Кўзлари тўла қизикиш... Кўз қарашимни сезди, қочиб қолади-ёв, деб ўйладим. Аммо у

қояларга ҳайдаб чиқоласанми? Йўғасам, шу ерда тўхтат машинангни, — дедим ва бутларим орасига қўйиб ўтирган милтиғимни қийшайтирар эканман, орқадан Исмат ҳам, Матлабжон ҳам бир оғиздан:

— Нега-нега? — деб қолишди.

— Ўша тулкини...

— Э, эсингиз жойидами, Шукур? Унгайм жон керак... Агар тирек бўлса, хув дарага кирганимиздаёқ бизни кўрди у!

— Овора бўласиз, Шукур ака, — деди Собир зукко ҳам.

— Умуман-ку, сизлар ҳақ...

— Нимага энди тулкига мунча қизиқиб қолдингиз, Шукур?

— Шу, терисини биров сўраган эди-да...

— Тери, тери керак бўлса, топамиз. Керакми чиндан ҳам?

— Айтдим-ку... Носир ака илтимос қилгандилар.

— Носир Фозилов? Ҳу, ўша устозингиз?

— Ўша, ўша киши.

— Э, шундай демайсизми, Буюгим! Тери экан-ку... Овчилар союзига кириб тортиб обчиқаман! Лекин ошламайди-да улар.

Келинг, ўша ҳақда ҳам икки оғиз гапириб берай. Биз учовлон тўғри йўлдан, сўқмоқлардан эмас, тоғма-тоғ ошиб, демак, Зовбошигача бўлган масофанинг танобини тортиб, манзилга етиб бордик.

Шундоқ қаршимизда қора ўрмон турарди. Унинг ортидан яланг чўққилар осмонга бўй чўзган. Арчалар билан бизнинг орамиз — баландлиги белга баробар миязор (эшакмия ўсган) эди. Сарғайиб қолган. Ёз чилласи эди-да.

Айтмоқчи, бу ерга чиқиб келгунча чанқаб қолгандик. Лекин мен шу — худди шу (наздимда, Зумрад яшайдиган) ўрмонча ичидан тўнғизларнинг сўқмоғи ўтганини илгаритдан билардим, шунинг учун "Ўнг келса, чўчка отамиз!" деб дўстларимни қизиқтирган, демак, улар ҳам отилажак тўнғиз томошаси учун чарчоқни унутиб, йўл тортишган эди. Лекин мен тўнғизни отишдан қўрқар эдим ҳам: ярадор қобон ман-ман деган мерганларни ҳам ёриб ташлагани ҳақида ўнлаб ҳикоялар эшитгандим ва уларга ишонардим. Аммо шунга қарамай, дўстларим-

Шукур ХОЛМИРЗАЕВ

ладиган бир жонзот шундоқ қаршимдан юзимга отилди-ку! Шундай тисланиб, арча шохларига суяниб қолдим. Ва кўрдимки, у махлуқ — чурпа, тўнғизнинг боласи экан.

Тўнғизвачча изига қайтиб тушганидан кейин денг, у томонни кўрдим: у ёқда, беш-олти қадам нарида бир гала катта-кичик тўнғизлар менга тикрайишиб қараб туришар, назаримда, ё менга човут солишар, ё қочиб қолиш пайида эди.

"Қочганим маъкул!"

Шундоқ бурилиб, яна арчалар орасига урдим ўзимни. Ва миязорни сув кечгандай кечиб ўтиб, дўстларим қошига етдим-у: "Жу-ринглар! Қобон! Ёриб ташлайди!" деб қуйига отилдим. Абдуллажон билан Сали ҳам мен "билгич"нинг сўзига инониб, изимдан тушишди. Ваҳимани қарангки, ярим қақиримлар келадиган масофани чопачопда босиб ўтиб, Зовбоши устидан

БУ КИШИМ — УСТОЗ, МЕН — ШОҒИРД

Отанинг кеча қилган ҳасрати — пушаймонлари қисса охирига қиради...

Кейин, Ўғлоннинг уйимиздан чиқиб кетиши билан... Шунда у қизнинг ҳам, акамнинг ҳам бешинчи-олтинчи синфларда ҳалиги Набиев хайкали пойига келганларимиз (худди кўриб турганимдек!) кўз ўнгимдан ўта бошлади-ю, ўша манзаралар ҳам асарга кирса, демак, қахрамонлар салмоқлироқ бўлишни туйдим: ҳа, ижтимоийроқ одам бўлишди...

Мана, ўзим бунга мисол: Саида — Саида... Бу ёқда адабиёт — адабиёт.

Бири бирига рақибдек... Айни чоғда бирининг бирисиз пайдо бўлиши мумкин эмас эди.

Тамом.

САБР ТУБИ — ОЛТИН

Тумандан чиқиб, Қоплондарага рўпара бўлдик. Қор, қор... Музлаб қолган туёқ изларини машина ғилдираклари ғижирлатиб-қисирлатиб ўтади. Гоҳо у ёқ-бу ёққа тойиб ҳам кетади. Чап томонда — қишлоқнинг давоми иланг-биланг сойнинг рельефига мос ҳолда чўзилиб кетган. Ўнг томонда оппоқ қор босган сокин тепалар бир-бирига мингашиб кетган. Бора-бора Қоплондарага кирганда, унинг ўйиқ бағирларида, ниҳоят, қора-қора камарлар, тошайвонлар ва қирғоқлари устида пакар-пакана арчалар кўрина бошлади.

Зовбошига боришимиз учун ўнг қирғоққа кўтарилишимиз лозим. Кўтарилаётиб, хув ўрқачда қалашиб ётган катта-кичик харсангтошларга кўзим тушди-ю, илгарилари қачон ўша қалама тошлар томонга йўлим тушса (овчининг йўли — ўлжанинг изи-да!), бир қизил тулкини кўрардим — шу ёдимга тушиб қолди.

сезмагандай тик-тикилиб тура берди. Нима қилай? Билиб турибман: сал қимирласам, бас. Аммо қимирламасам ҳам милтиқни унга қаратишга улгуришим мушкул-ов. Ҳўб ўтирдим. Менинг кўзим унда, уники менда.

Эшитганим бор эди: бундай вақтда қуён, ҳатто какликка дуч келганимда ҳам... асло қимир этма! (Ҳа-ҳа, оққайин шохиди тош қотиб ўтирган снайпер-мергандек!) Шунда у жондор сени жонсиз бир нарсаси деб ўйлайдими, аста-секин яқинлаша бошлайди сенга. Чунки сен "жонсиз" бўлсанг-да, бу атрофда деярли учрамайдиган "предмет"сан унинг учун.

Шу боис у қизиқиб, ёнгинангга келиб қолишIAM мумкин... Ана ўшанда албатта отишга улгурасан!

Аммо мен ўшанда чидай олмадим. Сабрим тугаб бўлиб, милтиқни шундоқ бурибоқ ўқ бўшатдим. Қоятош биқини чангиб қолди. Югуриб бордим. Уни йиқитганимга амин эдим.

Йўқ, йўқ экан!

Бир замон серрайиб қолганча сигарет тутатаётгандим, хув наридаги тошдан қип-қизил оловдек бир нарса — ўша-да, ўша! — сакраб-ошиб ўтиб кетди.

О, овда "сабр-тоқат" — илкинжи шартлардан бири ҳисобланади, аммо бу шартга амал қилиш учун... ирода деймизми, куч деймизми, ўзни тия билиш, пироварди, "нафс"нинг оғзига уриб қўя олиш лозимки, бу ғоят маҳолдир.

... Мана, Зовбошини мўлжаллаб кетаётимиз. Ўша зовдан наридаги арчазор бағрига камина азиз меҳмондўстларим — Абдулла Орипов ва қорақалпоқлик Сали Содиков билан томошалаб борганида ҳам сабрсизлик қилиб, уларга кулги бўлгандим — ана ўша воқеа ҳам ёдимга туша бошлагани ҳолда:

— Эй, укам. Ўн саккиз ёш, шу

— Бўлаверади, — дедим. — Ўзлари ошлатиб олар.

— Гап тамом. Ҳўв, ўн саккиз яшарли йигит, перёд! Чалғима. Йўлни териб-териб ҳайда... Бешинчи скоростти қўш! Э, галча! Тагин бу киши редакциянинг мошинасини ҳайдайдилар... Бос! Ҳайдалиб кетмай десанг, йўлдан кўзингни узма!

— Ҳа, йўлдан чиқма, — деди Собир ҳам ва... кулги кўтарилди: зеро, йўлнинг ўзи йўқ эди.

Йўлнинг қандайдир белгилари ҳам қор остида эди.

ҚОРАКАМАРДА

Ўша йиллар жуда-жуда орқада қолиб кетиб, "ёзувчилик" касбимхунарим-қисматимга айланиб бўлганидан кейин давримизнинг машҳур режиссёри Баходир Йўлдошевнинг даъвати билан "Қора камар" номли пьеса ҳам ёздим. Бошқа талай ҳикояларимда ҳам "қоракамар" номи тез-тез тилга олинади.

Начора: Бойсунтоғда қора камарлар кўп-да! Умуман, одамга бошпана бўлгулик камарми-ғорми бор экан, унинг шифтию деворлари кўпда ёқилган ўт тутунидан қорайиб кетган бўладики, уни "қоракамар"дан бошқа ном билан аташмайди.

Шундоқки, биз базўр — машинамиз инқиллай-синқиллай етиб борган Зовбоши бағрида ҳам ўшанака бир камар бор эдики, ўша жойга тушиб-қўниб, олов-полов ёқиб-исиниб, этакда ястанган ҳайҳотдек дарани томоша қилишга келишдик.

Биз Зовбошининг устида тўхтагандик. Қаршимизда — олис оқлик қўйнида қалин арчалари ғайритабиий тарзда юксалиб кетган бир чангалзор ўрмонча бор, Абдуллажонлар билан ўша ўрмончага етдик деганда, ҳалиги воқеа содир бўлган эди.

ни "қизиқтириб" эргаштирган эдим-да.

Қолаверса, кўнглимнинг таг-тубида уларга Зумрад ҳақида ҳикоя қилиб беришни, турган гапки, уни гўё "кўрганим"ни-да айтишни режалаб қўйгандим.

Биз "уч оғайни ботирлар" миязор четида туриб, қалин-зумрад арчаларга ҳансираб тикиларканмиз, ишонинг-ишонманг, миязорнинг ўнг томони қимирлай бошлади. Бир маҳал ўша ерда нимадир жонзот бор-у арчалар томонга жилаётганини пайқадик. Кейин ваҳимага туша бошладим мен: ахир, ўша жонзот худдики узун ва йўғон бир аждаҳога ўхшар эдики, гўё ўрмалаб борар, изидан эшакмиялар силкиниб-қимирлаб қолар — қимирлаётган жой ҳам тобора узун тортар эди.

Нима экан у?

Нима бўлса бўлди: ўша мавжланаётган узун изнинг бошини нишонга олиб, тепкини босдим. Милтиқ товуши варанглаши замон ингичка-чийиллаган овоз таралиб кетди.

"Қуён", деб ўйладим. Чунки ўқ еган товушқонгина шундай — худди шундай чийиллаб юборар эди. Ва боёқиш типирчилар экан, камина елдек учиб бориб, уни босиб олар ва ҳалоллар эдим... Шу боисдан, албатта, бирдан миязорга оралаб кетдим. Ҳалпиллаб борарканман, ўша чийилдоқ бир-бирига яқин ўсган иккита арчанинг орасига кириб кетди. Арчаларнинг қуйи шохлари бир-бирига киришиб кетган ва, табиий, бу шохларнинг кўплари нина барглари тўкиб тиканга айланган эди. Шу чопиб боришда чап қўлимни тирсакдан букиб, кўзларимни тўсиб, ўзимни ўша ораликқа урдим.

Нари ёққа чиқдим деганимда эса йўлбарс терисидек йўл-йўл тасмали, тўрлаган йирик қовунча к-

ўтган сўқмоқсиман-арава йўлига эниб борибмиз. Ана шунда тўхтадик.

Энди денг, милтиққа ўқ жойлаша-га бало борми! У ёқда — тепада жойласанг бўлмасмиди?

Ҳа, милтиққа ўқ жойлаб... бўлганимдан кейин ўзимни сўкиб, бироқ уларга сир бой бермай: "Бир ўлимдан қолдик, жўралар, — деганим эсимда. — Қобон ёмон, ёмон..."

(Кейинчалик, Тошкентга қайтганимиздан кейин Абдуллажон ўша воқеани ҳамхоналарига ҳикоя қилиб бериб: "Шундай қочдикки, Шукурларнинг уйига келганимиздан кейин ўзимизни тўхтатиб олдик!" деган экан.)

... Ўша ажиб чангалзорга чиқиб боришнинг сира иложи йўқлигидан хафа эдим. Қор шунчалар қалин эдики, оёқ босдинг — тиззанга чиқарди. Каминада эса бор-йўғи туфли, тагин фасонидан (Менгзиёнинг дашномидан кейин олинган). Бунинг устига, атрофдан каклик деган жониворнинг чурқ этган овози ҳам эшитилмас эдики, буям юракни сиқар, осмонга пақ-пақ этказиб ўқ бўшаттим келарди.

Мен машинанинг ёнида милтиқни қўлтиғимга қисганча турар эдим. Дўстларим қиялиқдан "йўл очиб", камарга тушиб кетишганди... Шофёр бола қайтиб чиқиб, адёл билан кўрпачаларни ҳам машинадан олди.

— Ака, пастга энинг-е. Ўт ёқишяпти.

— Каклик қирилиб кетганми дейман?

— Тубанга энишган-да. Бу ерлардан дон топиб еялмайди... Биласиз-ку...

— Энди, барибир-да... Каклик сайрамаса, бу ерларда ҳаёт сўниб қолганга ўхшар экан. Майли, юр... Қорни титиброқ бос. Туфлимга кияппти.

(Давоми бор.)

КЎПОРУВЧИЛАР РАХБАРИ АНИҚЛАНДИ

Бесландаги қабих ва жирканч воқеаларни уюштирган ва бошқариб турган террорчининг шахси аниқланди. «Полковник» лақабли ушбу кимса Руслан Хучбаров бўлиб, у кўп йиллардан бери Россия ички ишлар ходимлари томонидан қотилликда айбланиб, қидирилатган эди. Ҳозирча унинг жасади террорчилар орасидан топилмаган. Федерал хавфсизлик хизмати ходимларининг айтишича, у талотўп пайтида яширинган бўлиши мумкин. Ҳарбийларнинг айтишларига қараганда, ҳужум вақтида 4 нафар террорчи қўлга олинган. Уларнинг ичида бир аёл

киши ҳам бор. Бирок, икки террорчи қочиб қолган. Бундан ташқари, ахборотларга қараганда, Руслан Хучбаров Москвада уюштирилган кўпоровчиликларга ҳам бош-қош бўлган. Жумладан, «Норд-Ост» воқеаларида қатнашган аёл камикадзеларни махсус лагерларда тайёрлаган. Махсус хизмат ходимларининг айтишича, Аслан Масхадов ва Шамил Басаевга тўғридан-тўғри бўйсунадиган ушбу кўпоровчи бошқа террорчилардан ниҳоятда шафқатсизлиги билан фарқ қилади.

АҚШ СОЛИҚЧИЛАРИ БОНГ УРМОҚДА

АҚШ фуқаролари, солиқ кўмитаси маълумотларига кўра, ўтган йилнинг ўзида 311 млрд. доллар солиқ тушумларини яшириб қолишган. АҚШ солиқ кўмитаси таркатган охириги баёнотда айтилишича, айни пайтда бу ташкилотда хизмат қилаётганлар сони анчагина қисқартирувларга учраган. Айнан шу сабабдан назоратчилар барча фуқароларни текширишга улгура олишмаяпти.

Агарда 1996 йилда ушбу кўмитада 25 минг хизматчи фаолият юритган бўлса, бугунга келиб уларнинг сони 16 минг кишигача қисқариб кетган. Бу ҳақда ИТАР-ТАСС агентлиги хабар таркатган. Топширилаётган декларацияларнинг факатгина мингдан еттита-сигина тўлиқ ва батафсил текширилмоқда. Қолганлари эса аниқланмай қолиб кетмоқда. Солиқчиларни ҳаммадан ташвишга солаётган нарсасолиқ тўловчилар йилдан-йилга ўз тижорий фаолиятларини давлатдан яширишга ҳаракат қилмоқдалар. Мутасадди органлар — агарда вазият шу тарзда давом этса, АҚШ федерал газнасига тушаётган тушумлар тизими бузилиб кетиши мумкин, дея таъкидламоқда. Ушбу баёнотнома чоп этилгандан бир неча кундан сўнг «Ок уй» маъмурияти шу йилги бюджет камомати ҳақида ҳисобот берди. Агарда ўтган йили камомат 374 миллиард долларни ташкил қилган бўлса, бу йилги кўрсаткич 445 млрд.дан иборат бўлиши кутилмоқда.

МАКТАБЛАРДА НАЗОРАТ КУЧАЙДИ

Россиянинг Красноярск худудидида эндиликда ҳар бир мактабда хавфсизлик бўйича директор муовини вазифаси тайинланади. Бу ҳақда губернатор Александр Хлопонин хабар берди.

роф этди Александр Хлопонин.

Биринчилардан бўлиб Красноярскдаги 41-мактабда эшик олдига темир ва портловчи моддаларни аниқлайдиган мослама ўрнатилди. Шу билан бирга ўқувчилар ва ўқитувчилар махсус сурат ёпиштирилган рухсатномалар тақиб юришлари шарт, — деб хабар беради «Труд» газетаси.

Интернет манбалари асосида Сарвар САЙЁР ўғли тайёрлади.

«Обод» масъулияти чекланган жамияти таълим муассасалари учун чекланмаган миқдорда бўр (мел) таклиф этади.

Баҳоси 1 кг. — 700 сўм.
Тўлов — нақд пул ёки пул ўтказиш йўли билан амалга оширилади.
Маълумот учун Тошкентдаги телефон: 126-69-95.

Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек туманидаги 121-умумий ўрта таълим мактаби томонидан **Умаров Умиджон Абдуғафорович** номига 1994 йилда берилган А № 427112 рақамли ўрта маълумот тўғрисидаги шаходатнома йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Низомий номидаги ТДПУ ректорати ва жамоат ташкилотлари ҳамда университет «Умумий педагогика» кафедраси жамоалари мазкур кафедранинг собиқ доценти, педагогика фанлари номзоди

Маърифат САЪДИЕВнинг вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига таъзия билдиради.

Xalqaro hamkorlik

хоналарини безатишади. Аниқ фанларга оид турли хил лойиҳаларни мустақил тайёрлайдилар.

Абдурахимнинг мақсади ўзбекистонлик ва америкалик ўқувчилар ўртасида «хатлар кўприги»ни яратиш. У ҳозир интернет тармоғи орқали америкалик болалардан хатлар олиб туради. Репродуктив

с а л о -

БОШ МАСАЛА — ЖАҲОН АНДОЗАЛАРИГА МОСЛАШИШ

Америка мамлакатига бориш имкониятини қўлга киритди.

— Анкета саволларини тўлдириш чоғида, асосан, «Репродуктив саломатлик ва уни ўрта мактаб ўқувчиларига ўргатиш» мавзуси юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдим, — деб изоҳ берди у биз билан суҳбатда. — Андижон вилояти бўйича жами 10 киши Американинг Оригон штатидаги Портленд шаҳрида бўлди. Бизга дастур менежери Кристина

Жейкобс ва Портленд шаҳридаги жамоа алоқалари ташкилоти президенти Мария Вулья ҳамроҳлик қилишди. Америкаликларга Ўзбекистон ҳақидаги тасаввурларини ойдинлаштиришда ёрдам бердик. Сафар олдидан тумандаги айрим мактабларда бўлиб, уларнинг америкалик ўқувчилар учун қўлда тайёрланган турли хил совғаларини: дўппи, дастур-ўмол, қийиқлар, буклетлар, расм ва бошқа ижод намуналарини олган эдик. Уларни америкалик ўқувчиларга тақдим этдик. Ўз ўрнида мезбон ўқувчилар ҳам

Ўзбекистонлик тенгдошларига ижодларидан намуналар бериб юборишди. Мактабларда бўлганимизда ўқувчиларнинг дарсларидаги эркинлиги, ҳар бир ўқувчи алоҳида шахс сифатида катталарнинг диққат марказида эканлиги эътиборимизни тортди. Америкада 1-5-синфлар — бошланғич таълим, 6-9-синфлар ўрта таълим, 10-12-синфлар эса юқори таълимни олишади. Ўқувчилар мактабга махсус автобусларда борадилар. Ўтилатган мавзуларга оид таассуротлари асосида расм-стендларни ўз қўллари билан тайёрлаб, синф

матлик тўғрисида махсус дарслик устида иш олиб бормоқда.

—Яқинда, — дейди Абдурахим сўзини давом эттириб, — туман мактабларида «Камқонликни бирга енгамиз» мавзусида кўрик-танлов ўтказишни бошлаб юбордик. Агар амалга ошираётган режаларимиз кўнгилдагидек чиқса, шу дастуримизни Интернет тармоғига чиқармоқчимиз, изланишларимизни давом эттириб, матбуотда эълон қилган камқонликнинг олдини олишга доир мақолаларимизни жамлаб, алоҳида китоб нашр эттирмоқчимиз.

Орифжон СИДДИКОВ

ТУХФА ЎЗ ЭГАСИГА ҚАЙТАРИЛДИ

Гарвард университети раҳбарияти Бирлашган Араб Амирликлари султонининг 2,5 миллион долларлик тухфасини қабул қилмади. Уларнинг айтишича, тухфа Гарвардда ислом дини тушунчаларини фан сифатида чуқурлаштириб ўтилиши учун аталган. Бунинг эса, иложи йўқ. Чунки университетда фақат дунёвий фанлар ўқитилади. БАА султони Шайх Зайд Бин Султон ал-Нохяннинг ўзи бу ҳақда фикр билдиришни истамади. Амирликларнинг АҚШдаги элчихонаси вакиллари эса тухфа

ҳақида аниқ маълумотга эга эмаслар. Шу вақтгача дунёнинг 7 мамлакатидида Амир ҳомийлик қилаётган ўқув маскани бор эди. Уларнинг барчасида Ислом динининг фан сифатида ўтилишига алоҳида эътибор қаратилган. Абу Дабида эса шахсан султоннинг ўзи ректорлик қиладиган техника университети мавжуд. Тухфа эса, айрим хабарларга қараганда, Албаниядаги масжидларни таъмирлаш учун ишлатилади.

КЕЛАЖАК ДАРАХТИ КУРТАК ЁЗМОҚДА

Ўқитувчи раҳбар Гассан Абдуллоҳнинг боши қотган. Рамаллоҳда мавжуд 18 га яқин мактабдан 6 тасигина ишлаётган эди. Эндиликда уларнинг сони 9 тага етди. Ўқувчилар, мактабга қайтаётир. Аммо ўқитувчилар-чи? Яқин Шарқ таълимидаги 300 дан ортиқ ўқитувчилар шу йилнинг 8 феввалида Гассан Абдуллоҳ бошчилигида «Ўқитувчи ва келажак» ҳаракатини тузишган эди. Бундан мақсад кундалик таҳсидан беҳабар қолиб кетётган ёшларнинг қўлларига курол эмас, бадий китоб тутиб уларни маърифат билан юзлаштириш, шахсиятлари камситилаётган ўқитувчиларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва бошқалардир. Лекин ҳаракат атрофдагилар томонидан қувватланмаса, унинг фаолиятида самара бўлмайди.

Қавмдошлар кундалик қирғин-баротлардан ортиб зурриётларини мактабга юбориш ниятида эмаслар. Яқинда ЮНИСЕФ Шарқдаги болалар ҳаётини яхшилаш ва уларни мактабга қайтариш ишлари учун каттагина миқдорда маблағ ажратди. Бунда «Ўқитувчи ва келажак» ҳаракатининг хизматлари беқиёс.

— Турмуш кечириш учун ўқитувчилар хорижга чиқиб кетишаётир, — дейди ҳаракат фаолларидан бири Бунзар Алавий. — Уларни иш жойларига қайтариш учун ҳам маблағ зарур эди.

— Мен уруш ва қон тўкишлар ҳақида гапирмоқчи эмасман. Биз инсонлармиз, — дейди Гассан Абдуллоҳ Рамаллоҳдаги янги мактаб биносининг очилиш маросимида. — Нима яхши-ю, нима ёмонлигини доимо ҳам билавермаймиз. Хўш,

қайси бири яхши? Сукут сақлашми? Ёки сустлик қилишми? Биз барчамиз довулда сузаётган кемадамиз гўё. Шундай экан, биз англагани фарзандларимиз эртароқ англашсин. Бу бизнинг бурчимиз.

Мана икки йилдирки, Фаластинда Германиянинг Конрад Аденауэр фонди фаолият юритиб келмоқда. Яқинда бу фонд ўзининг ижтимоий сўровномаси натижасини эълон қилди. Унга кўра, сўнгги йилларда Фаластинда ўқувчи ёшларда болаларнинг билимга бўлган интилишлари анча сезиларли тусга кирган. Ўқитувчилар ҳам аста-секин мактабга қайтишмоқда.

«New York Times» материаллари асосида Шаҳобиддин МУСАЕВ тайёрлади.

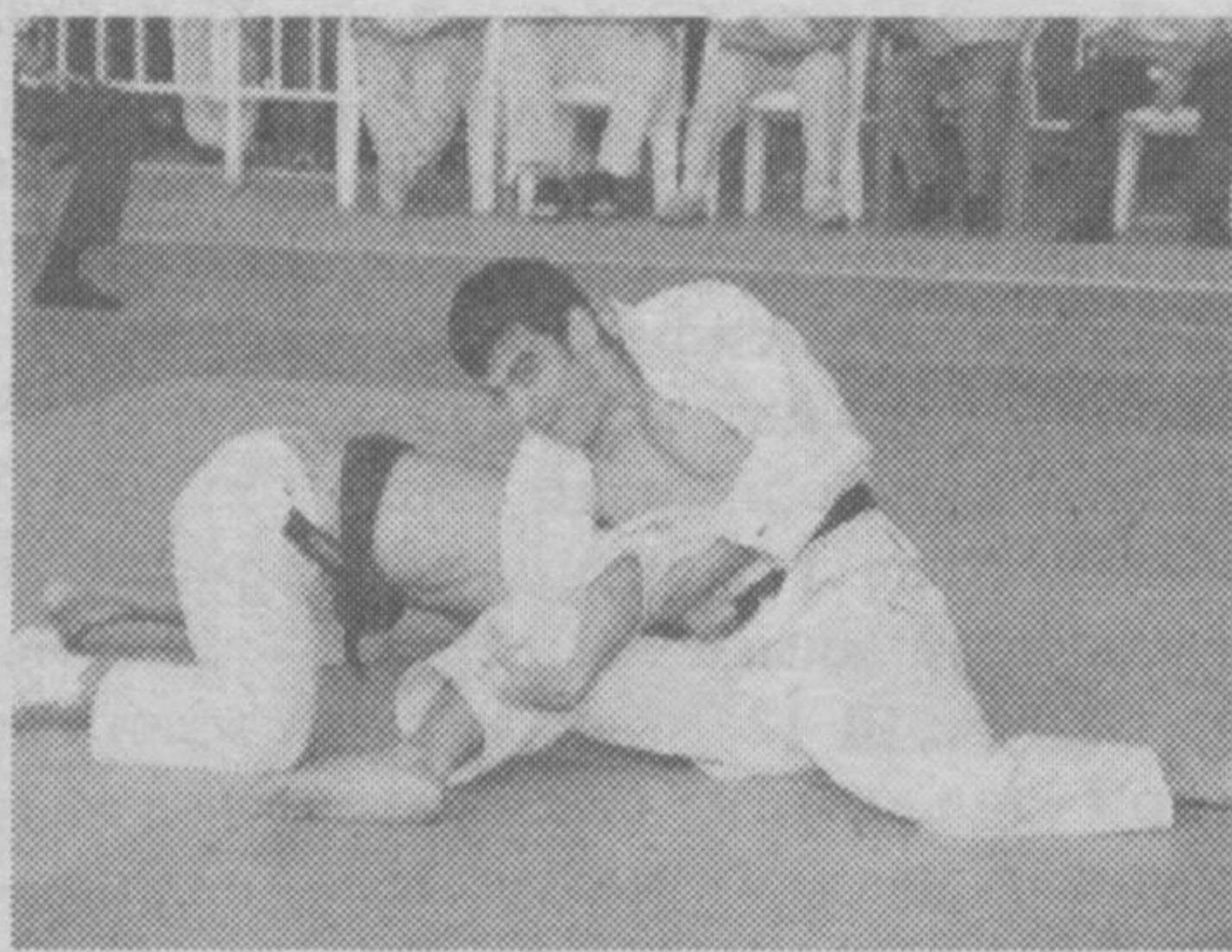
Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ректорати, касаба уюшма кўмитаси ҳамда ЎЗМУ қошидаги Собир Раҳимов академик лицей жамоалари лицей директори Баҳодир Йўлдошевга синглиси

МАРҲАМАТнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

7 сентябрь, шом пайти. Самарқанддаги мухташам стадионда «Универсиада — 2004» мусобақалари иштирокчилари тўрт кунлик қизиқарли баҳсларни якунлаб, натижаларни сарҳисоб қилишга, майдонда синашга бўлган, ҳаётда дўстлашишга улгурган тенгдошлари билан маълум муддатга хайрлашишга жамланишган. Шунингдек, ўйингоҳга талабаларга ҳавас қилиб, уларни бутун

мусобақа давомида қўллаб-қувватлаб турган мухлислару меҳмонлар ҳам йиғилишган. Ким ким биландир жамоаси ўйинларини таҳлил қилаёпти; бошқа биров шеригига кўхна обидалар таассуротини сўзлаб бермоқда; қайсидир талаба янги танишган дўсти билан нималарнидир гаплашаётир; яна кимдир «Универсиада — 2004» мусобақаларининг тантанали

ёпилиш маросими бошланишига интиқ... Хуллас, турли вилоят вакиллари турли мавзулардаги гурунглари тугамай туриб, майдон узра чорлов мусикаси янгради. Тантанавор мусиқа садоари остида ўйингоҳга байроқ кўтарган алпқомат йигитлар кириб келаркан, барчанинг нигоҳи уларга қадалди. Шу онда ўйингоҳнинг шарқий секторидида мамлакатимиз байроғи намоён бўлди. Бир вақтнинг ўзида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Нилуфар Раҳматованинг «Ўзбекистон» кўшиғи наволари остида бутун майдон бўйлаб саф торган талаба қизлар юртимиз байроғини бошлари узра баланд кўтаришди. Гўё бу билан мамлакат ёшлари томошабинлар кўз ўнгидида ҳамisha бир ватан, бир давлат, бир юрт байроғи остида бирлашамиз, шу диёр учун хизмат қилишга доимо шаймиз, деяётгандек эди. Ўз навбатида юрт мадҳини қуйловчи наво оҳангидида ўйингоҳга «Универсиада — 2004»да муваффақиятли иштирок этган учта жамоа вакиллари кириб келди. Улар мусобақаларда учинчи ўринни эгаллаган жамоа — Наманган вилояти вакиллари, умумжамоа ҳисобида кумуш медалга сазовор бўлишган мезбон жамоа — Самарқанд вилояти талаба-спортчилари ҳамда энг

кўп очко жамлаб, универсиада ғолиблигини қўлга киритган жамоа — Тошкент шаҳрининг биринчи жамоаси аъзолари эди. Шу тарика ғолибларни тақдирлаш маросими бошланиб кетди. Дастлаб мамлакатимиз раҳбари Ислон Каримов «Универсиада — 2004» спорт ўйинлари иштирокчиларига йўллаган табрикнинг асл нусхаси, 1-даражали диплом ва Президент совғаси — «Дамас» автомобили калитини Тошкент шаҳар биринчи терма жамоасига Олий ва ўрта махсус таълим вазири Рустам Қосимов ҳамда Самарқанд вилояти ҳокими Мамаризов Нурмуродов топширишди. Умумжамоа ҳисобида иккинчи ўринни қўлга киритишган Самарқанд вилояти талаба-спортчиларига эса 2-даражали диплом ва «Дамас» автомобили калити «Универсиада — 2004» мусобақаларига мезбонлик қилган вилоят ҳокимининг ўринбосари Нодирхон Хонов ҳамда Ўзбе-

ли, «Навбахор» жамоаси ҳужумчиси Шўхрат Мирҳолдиршоев сазовор бўлди. Унга эсдалик совғаларини Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Абдулла Очилов ҳамда СамДУ ректори Темур Ширинов топширдилар. Энг яхши аҳил жамоа номига эга бўлган наманганлик гандболчи қизларга эса совғалар Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раиси Дилбар Жаҳонгирова ва Самарқанд вилоят спорт қўми-

ўтирган ўқувчилар фонидида «TOSHKENT» сўзи намоён бўлди. Бу навбатдаги универсиада мамлакатимиз пойтахтида ўтказилишини билдирарди. Мазкур ҳолатга ҳамоҳанг тарзда самарқандлик талаба-ёшлар универсиада байроғини Тошкент шаҳри спортчи-талабаларига тантанали равишда топширдилар. Шундан сўнг хонанда Ҳилола Сафтарова ҳамда Ўзбекистон халқ артисти Юлдуз Усмонованинг дилтортар кўшиқлари барчани хушнуд этди. Айниқса, Юлдуз Усмонованинг «Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!» кўшиғига барча талабалар жўр бўлишгани улар онгидида юртга меҳр ва садоқат ҳисси юксак шаклланигандан дарак берарди, гўё.

«Универсиада — 2004» спорт ўйинлари тантанали тарзда якунлангандан сўнг иштирокчилару меҳмонлардан бу мусобақалардан олган таассуротлари хусусида сўрадик.

— Универсиада мусобақалари аjoyиб тарзда ўтди, — дейди Самарқанд банк коллежи ўқувчиси Адиба АМИНОВА. — Талабаларнинг ўйинларини кузатдик, ҳамшаҳарларимизни қўллаб-қувватладик. Мана, мусобақаларнинг ёпилиш маросимига оиламиз билан келдик. Онам шаҳардаги 21-мактаб ўқитувчиси, укаларим шу мактаб ўқувчилари. Барчамиз спортга қизиқамиз ва унинг ҳар томонлама фойдали эканини кўриб турибмиз.

Нуробод туманидаги 15-мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Ориф Тўйлиев эса универсиада тўғрисида шундай деди:

— Кураш мусобақаларини қизиқиш билан кузатдим. Бугунги талабаларга ҳавас қилаёпман. Чунки биз талаба бўлган йилларда бундай мусобақалар йўқ эди. Мана, қаранг, Наманган терма жамоаси учинчи ўринни қўлга киритди. Бу 2000 йилда айни шу вилоятда ўтказилган универсиаданинг фойдаси эмасми? Шу боис, Худо хоҳласа, кейинги универсиада ўйинларида самарқандликлар бундан-да юқори натижаларга эришади, деб ўйлайман.

Шунингдек, ушбу мусобақа тўғрисида андижонлик, бухоролик, жиззахлик талабалар, «Қадрият» газетасининг Самарқанд вилоят мухбири Кубаро Бахромова, «Самарқанд» газетаси мухбири Гавҳар Абдулвоси қизи, тиббиёт коллежи ўқувчилари ҳам илиқ фикрларини билдиришди.

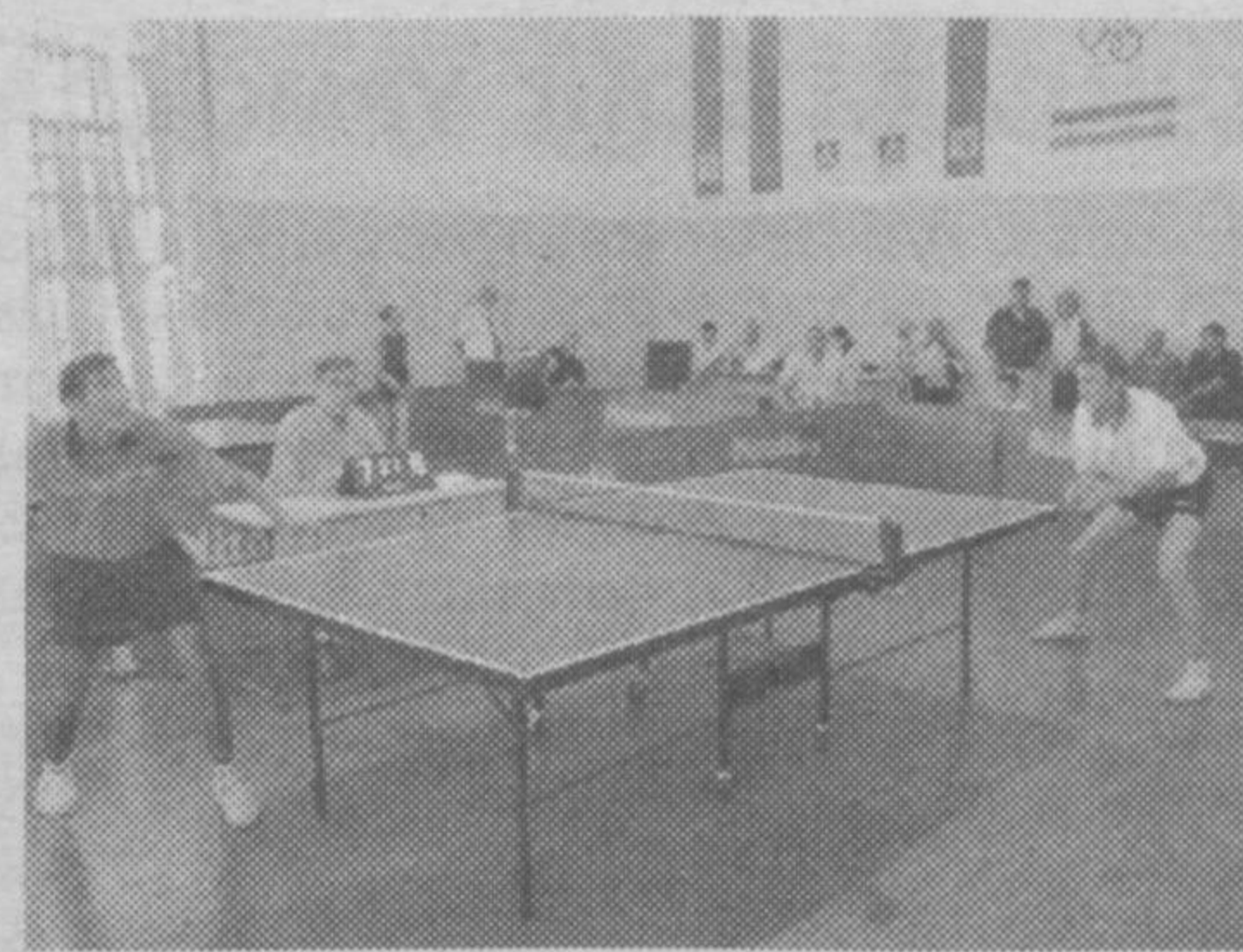
Шерали НИШОНОВ

УНИВЕРСИАДА: САМАРҚАНДДАН ТОШКЕНТГА

кистон мудофаасига қўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти Марказий кенгаши раиси Абдулазиз Абдуқаҳоров томонидан топширилди. Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари Жуманазар Хусанов ҳамда Самарқанд шаҳар ҳокими Сухроб Рафиқовдан 3-даражали диплом ва «Дамас» автомо-

били калитини қизғин баҳсларда учинчи ўринга сазовор бўлган Наманган вилояти спортчи-талабалари қабул қилиб олишди. Сўнгра ҳар учала совриндор жамоа вакиллари давлатимиз Президенти совғаси — «Дамас» автоуловларида ҳайқиригу шодон қийқириқлар остида футбол майдони атрофи бўйлаб айланишди. Бу масрур дақиқаларда универсиада қатнашчилари-ю томошабинлар шод, мусобақа ғолиблари эса улардан-да мамнун эди. Музаффар жамоалар вакиллари бир-бири билан ғолиблик онлари сурурини баҳам кўраётган бир маҳалда суҳандон «Универсиада — 2004» мусобақаларида энг юксак натижаларга эришган талаба йигит-қизларни бир неча номинация бўйича тақдирлаш навбати келганини билдирди. Яъни, мусобақаларнинг энг яхши футболчиси номига Наманган ваки-

таси раиси Худоёр Аҳмедов томонидан топширилди. Сузиш бўйича энг яхши натижага эришган Тошкент шаҳар вакили Андрей Марковенко совғаларни Самарқанд вилоят касаба уюшмаси кенгаши раиси Ойсулов Нафасовадан қабул қилиб олди. Ўзбекистон «Қамолат» ёшлар ижтимоий ҳаракати раиси Ботир Убайдуллаев ва Самарқанд вилоят ҳокими ўринбосари Гавҳар Худойбердиева «Энг яхши теннисчи» номинацияси бўйича зафар қучган тошкентлик Муаттар Абдуҳолиқовага эсдалик совғаларини топширишди. Ўзбек кураши бўйича энг яхши жамоа деб самарқандлик курашчилар тақдирланишди. Суҳандон ушбу номинациялар ғолибларини номма-ном санай бошлагани сари тўрт кун олдин ёқилган ва дилларни-да ёритиб турган машъала сўна бошлади. Бу Самарқандда бўлиб ўтган навбатдаги универсиада мусобақаларининг интихосидан дарак берарди. Лекин талаба-ёшлар кўнглидаги спортга бўлган меҳр, юртга бўлган муҳаббат, ёру дўстларга бўлган оқибат ҳисси бир зум бўлса-да, сўнмагай. Чунки универсиаданинг рамзий байроғи туширилаётган бир паллада ўйингоҳнинг шарқий томонидаги секторларда

КАЙФИЯТИМИЗ АЪЛО

Маълумки, мусобақаларда кўп нарсаси кайфиятга боғлиқ бўлади. Шу жиҳатдан олганда, кайфиятимиз аъло. Бизнинг Самарқандда тантанали кутиб олинишимиз, юлдузли меҳмонхоналардан қолишмайдиган шинам, ёруғ, аъло даражада жиҳозланган ётоқхоналарга жойлаштирилишимиз, ёнгинамизда машғулотлар учун зарур барча шароит яратилгани кўнглимизни тоғдек кўтарди. Бу мусобақаларни юқори савияда ўтказишимизга ёрдам берди.

Ҳамид ҚУРБОНОВ,

Урганч давлат университети жисмоний тарбия факультети талабаси

МЕҲМОННАВОЗЛИККА ҚОЙИЛ ҚОЛДИК

Биз ҳам республика миқёсидаги спорт мусобақалари ўтказганмиз. Лекин самарқандликларнинг тайёргарликларини кўриб қойил қолдик. Қадим шаҳар ҳақиқий жаннатмаконга айланибди. Гўзал спорт кошоналари, гулу гулзорлар, қўли кўксидида пешвоз чиққан мезбонларни кўриб, қалбимизда қувонч ҳисларини туйдик. Спортчилар учун яратилган шароитни айтмайсизми. Чет элликдан қолишмайдиган ётоқхона-меҳмонхоналар,

ошхоналар, спорт иншоотлари, юксак даражада ташкил этилган хизмат кишини лол қолдиради. Байрамона безатилган шаҳар темирйўл бекатида вилоят ҳокими бошчилигида тантанали кутиб олинишимиз ростки, барчамизни тўлқинлантириб юборди. Шундай меҳмоннавоз, шундай гўзал юртда яшаётганимиз, азиз авлиёлар руҳи поклари кўним тогган муқаддас шаҳарга ташриф буюриш насиб этганидан чин дилдан

яратганга шукроналар айтдик.

Бухоро университетида умумжамоа ҳисобида 6-ўринни эгаллаган эдик. Самарқандда эса кучлилар сафидан жой олиш учун курашдик ва натижада 4-ўринга эришдик. Спорт турлари бўйича 166 нафар талаба-ёшларимиз ана шундай зафар йўлида бор маҳоратларини ишга солдилар.

Сирожиiddин ЗАЙНОБИДДИНОВ,
Андижон давлат университети ректори

So'z — musobaqa qatnashchilariga

Универсиада фақат спорт мусобақаларини ўтказиш эмас, бу талаба ёшларни дўстлаштириш, Ватанга меҳрини ошириш, азиз Ўзбекистоннинг гўзал гўшалари билан таништириш ҳамдир. Самарқанд ҳақида кўп эшитганмиз, ўқиганмиз. Лекин уни кўзимиз билан кўриш, тарихий обидаларини

дан бўш пайтда зиёратгоҳларни томоша қилиш, турли кўнгилочар дастурлар, учрашувлар режалаштириб қўйишгани айни муддао бўлди. Биз жойлашган чет тиллар институти ётоқхонаси, спорт заллари ва майдонлари, сервис хизматини кўриб, очиги, ўзимизни гўзал оламга келиб

ОРЗУИМИЗ УШАЛДИ

зиёрат қилиш, тенгдошлар орасидан дўстлар ортиштириш орзу қилардик. Мана бугун орзуимизга эришиб турибмиз. Бизга шундай шароитни яратиб берётган давлатимиздан, муҳтарам Президентимиздан миннатдоримиз. Мусобақа ташкилотчиларининг бизни кучоқ очиб кутиб олиши, мусобақалар учун энг яхши бинолар ва майдонларни ҳозирлаб қўйишгани, шинам меҳмонхоналарга жойлаштиришгандан беҳад хурсанд бўлдик. Мусобақалар-

қолгандек ҳис этдик. Улуғ бобомиз улуғвор хайкалинини зиёрат қилдик. Даҳбед кўчасидаги гўзал спорт мажмуасини томоша қилиб ҳайратда қолдик. Булар бизга мусобақаларда ғолиб чиқиш учун маънавий куч бағишлади. Меҳнат шахмат бўйича беллашдим. Келгусида Рустам Қосимжоновдек юртимиз доврғини дунёга ёйишни орзу қиламан.

Бахтиёр ЖУМАЕВ,
Термиз давлат университети талабаси

"Universiada - 2004" sport musobaqalari kashf etgan yangiliklardan biri mazkur u'yinlar davomida psixologik xizmatning tashkil etilishi b'uldi. Bu haqda Samarqand davlat universiteti psixologiya kafedrasi mudiri, docent Sharif Fayzullaev shunday deydi:

бартараф этиш эди. Бу борада мазкур мусобақаларни ўтказувчи ташкилотчилар, олий таълим муассасалари раҳбарлари, беллашувларни ҳолисона баҳолувчи ҳакамлар ва талабалар учун махсус психологик эслатма ва тавсия-

каби амалиётчи-психолог олимлар раҳбарлигида тушкунликка тушган ёки кайфияти бузилган талаба-ёшлар билан ишлаш учун турли хил психологик-диагностик ме-

УНИВЕРСИАДАДА ПСИХОЛОГИК ХИЗМАТ

— Бу йил илк маротаба Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг тавсиясига мувофиқ "Universiada-2004" ўйинлари давомида психологик хизмат ташкил қилинди. Бундан кўзланган асосий мақсад талабалар руҳиятида кузатилиши мумкин бўлган тушкунликка тушиш ва депрессия ҳолатларининг олдини олиш, ўйинлар давомида ғолиб бўлган ва мағлубиятга учраган талаба-ёшлар ўртасида келиб чиқиши мумкин бўлган зиддиятларни

лар ишлаб чиқилди.

— "Universiada-2004" ўйинлари давомида биз каби умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларидан 13 нафар амалий психолог жалб қилинди, - дейди СамДУ қошидаги 1-академик лицей психологи Дилором Пўлатова. — Барчамиз Самарқанд вилоят социологлар ва психологлар ассоциацияси томонидан уюштирилган махсус семинар-тренингларда ўз малакамизни оширдик. Собир Мусьянов, Шариф Fayzullaev ва Абдуолим Абдуҳадов

тодикалар асосида, масалан, аутотренинг, гитротренинг усуллари бўйича махсус тайёргарликдан ўтдик. Ва бу, қисқа муддатли фаолиятимиз давомида ўзининг дастлабки самарасини берди. Масалан, бизнинг илм масканимиз ётоқхонасида ишқомат қилган 200 нафар баскетболчи қизларга бизнинг тавсияларимиз, маънавият ва маърифат маркази ҳамда дам олиш хоналарида ташкил этилган суҳбатлар, очиқ мулоқотлар нафақат талаба-ёшларга, балки уларнинг устозу мураббийларига ҳар томонлама қўл келди.

«Universiada — 2004» мусобақалари материалларини Нурлан УСМОНОВ, Шерали НИШОНОВ, Бурҳон РИЗОҚУЛОВ (фото), Мамажон АХМЕДОВ тайёрлади.

BASKETBOL

Баскетбол бўйича мусобақалар Самарқанд давлат университетининг 1-спорт залида йигитлар ҳамда СамДУ қошидаги 1-академик лицейнинг муҳташам спорт мажмуасида қизлар ўртасида ўтказилди. Мurosасиз кечган учрашувларда йигитлар орасида Тошкент-1, Бухоро ва Самарқанд вилояти жамоалари аъзоларининг қўли баланд келди. Қизлар ўртасида ҳам худди шундай ҳолат сакланди. Натижада Тошкент-1 жамоаси баскетболчилари биринчи, Бухоро ва Самарқанд вилоятлари вакиллари иккинчи ва учинчи ўринларни эгаллашди.

ВОЛЕЙБОЛ

СамДУнинг 2-залида волейболчи йигитлар, Самарқанд иқтисодий ва сервис институти спорт залида эса волейболчи қизлар ўзаро баҳс юритишди. Кўпчиликнинг диққат-эътиборини тортган учрашувларнинг аксарияти мана шу ерда бўлиб ўтди. Волейболчи йигитлар ўртасида мезбон жамоа — самарқандлик спортчилар фахрли биринчи ўринга, Қорақалпоғистон Республикаси вакиллари ҳамда наманганлик волейболчилар иккинчи ва учинчи ўринларга муносиб бўлишди.

Волейболчи қизлар ўртасида эса ғолиблик яна мезбонларга, яъни Самарқанд вилояти қизларига, иккинчи ва учинчи ўринлар Наманган ҳамда Тошкент-1 жамоалари аъзоларига насиб этди.

ҚўЛ ТўПИ

«Universiada-2004» мусобақалари сабаб янгидан барпо этилган «Даҳбед» спорт мажмуасининг биринчи ва иккинчи спорт залларида гандболчи йигит-қизларнинг қизғин беллашувлари бўлиб ўтди. Тошкент-1, Самарқанд ва Наманган вилоятлари жамоалари йигитлари спортнинг қўл тўпи тури бўйича ҳаммадан устун эканликларини намоён этишди ва натижада ғолиблик шохсупасидан жой олишди.

Қизлар ўртасида қўл тўпи бўйича пешқадамлик Тошкент-1 жамоаси аъзоларига насиб этди. Мезбон Самарқанд ҳамда Тошкент-2 жамоалари қизлари эса иккинчи ва учинчи ўринларга лойиқ топилди.

ШАХМАТ

Инсон ақлини чархловчи спорт турларидан бири бўлган шахмат бўйича мусобақалар Олимпия заҳиралари спорт коллежида бўлиб ўтди. Унда 17 очко билан Тошкент-1, 15 очко билан Самарқанд ва 14 очко билан Наманган вилоятлари жамоа аъзолари фахрли учта ўринни эгалладилар.

ДЗЮ-ДО

«Universiada — 2004» мусобақаларининг дзюдо бўйича беллашувлари олий спорт маҳорати мактаби кураш залида ўтказилди. Унда 17 очко жамғарган Тошкент-1 жамоаси биринчи ўринни қўлга киритган бўлса, Самарқанд жамоаси 15 очко билан 2-ўринга сазовор бўлишди. 14 очко жамғарган Тошкент-2 дзю-дочилари 3-ўрин билан кифояланишди.

СУЗИШ

Самарқанд шаҳрининг «Сўғдиёна» мавзесида қад ростлаган муҳташам «Дельфин» сув спорти саройида ўтказилган сузиш мусобақа-

лари 50 метрга батерфлей усулда, 200 метрга брасс усулда, 200 метрга комплекс сузиш усулида ҳамда 4x100 метрга комплекс эстафета усулида бўлиб ўтди. Унда умумжамоа ҳисобида навоийлик талабалар биринчи, Тошкент-1 жамоаси иккинчи ҳамда Андижон талабалари учинчи ўринни қўлга киритишди.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА

Спортнинг ушбу тури бўйича мусобақалар янги стадионда ташкиллаштирилди. Енгил атлетика баҳсларида барчадан устунлик қилган Тошкент вилояти талаба йигит-қизлари, Тошкент-1 жамоаси спортчи-талабалари ва самарқандлик талабалар биринчи, иккинчи ва учинчи ўринларга сазовор бўлишди.

ФУТБОЛ

Самарқанд шаҳридаги «Динамо», «Локомотив», вилоят худудидаги «Жомбой» ва «Тайлок» стадионларида ўтказилган миллионлар ўйини саралаш баҳсларидан сўнг финал мусобақалари «Локомотив» стадионида бўлиб ўтди. Қизиқарли кечган финал ўйинида наманганликларни ютган Тошкент-1 жамоаси 1-ўринни эгаллади. Учинчи ўрин учун кечган баҳсда эса, мезбон жамоа жаззаҳлик талабаларни мағлубиятга учратишди. Демак, биринчи ўрин — Тошкент-1 жамоаси, иккинчи ўрин — Наманган ва учинчи ўрин — Самарқанд жамоаларига насиб этди.

ТЕННИС

«Динамо» стадионининг теннис кортларида бўлиб ўтган баҳсларда Тошкент-1 жамоаси теннисчилари 1-ўринга лойиқ топилди. Улардан икки очко кам тўплаган пойтахтнинг учинчи жамоаси иккинчи ўринни эгаллаган бўлса, андижонлик теннисчилар 3-ўринга сазовор бўлишди.

СТОЛ ТЕННИСИ

Самарқанд шаҳридаги Темирйўл коллежи залида ўтказилган стол тенниси мусобақалари ҳам мurosасиз баҳсларга бой бўлди. Унда 17 очко билан самарқандлик талаба-ёшлар биринчи ўринни қўлга киритишди. 15 очко жамғарган Фарғона жамоаси вакиллари иккинчи ўринга сазовор бўлишди. Бир хил — 13,5 очкодан йиғишга муваффақ бўлишган Андижон ва Тошкент-1 жамоалари ҳақли равишда учинчи ўринга лойиқ кўрилди.

КУРАШ

Олий спорт маҳорати мактаби залида бўлиб ўтган кураш беллашувлари, айтиш жоизки, томошабинларга энг қизиқарли лаҳзаларни тақдим этди. Унда 7 вазн тоифасида баҳслар ўтказилди. Мусобақаларда умумжамоа ҳисобида самарқандлик курашчи талабалар 1-ўринни, Тошкент вилояти талабалари 2-ўринни, Тошкент-1 жамоаси йигитлари 3-ўринни қўлга киритишди.

БЕЛБОҒЛИ КУРАШ

Белбоғли кураш мусобақалари ҳам 7 вазн тоифасида олий спорт маҳорати мактаби залида ўтказилди. Ушбу беллашувларда Самарқанд жамоаси спортчилари 1-ўринни қўлга киритишди. Иккинчи ўрин Тошкент-1 жамоаси талабаларига насиб этди. Наманганлик курашчилар эса учинчи ўрин билан кифояланишди.

"UNIVERSIADA — 2004" SPORT MUSOBAQALARI DASTURIDAGI JAMOALAR NATIJALARI JADVALI

№ Hududlar		Basketbol yigitlar		Basketbol qizlar		Voleybol yigitlar		Voleybol qizlar		Futbol		Tennis		Stol tennis		Shaxmat		Kurash		Belbog'li kurash		Yengil atletika		Qo'l to'pi yigitlar		Qo'l to'pi qizlar		Suzish		Dzyu-do		jami	
		O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O	O'	O
1	Toshkent shahri-1	1	17	1	17	6	11	3	14	1	17	1	17	3	13,5	1	17	3	14	2	15	2	15	1	17	1	17	2	15	1	17	233,5	1
2	Samarqand	3	14	3	14	1	17	1	17	3	14	4	13	1	17	2	15	1	17	1	17	3	14	2	15	2	15	6	11	2	15	225	2
3	Namangan	4	13	12	5	3	14	2	15	2	15	11	6	7	10	3	14	15	2	3	14	6	11	3	14	4	13	4	13	13	4	163	3
4	Andijon	7	10	8	9	7	10	4	13	5	12	3	14	3	13,5	8	9	13	4	5	12	4	13	5	12	7	10	3	14	16	1	156,5	4
5	Toshkent sh.-2	5	12	4	13	5	12	8	9	14	3	10	7	5	12	6	11	6	11	11	6	7	10	11	6	3	14	7	10	3	14	150	5
6	Buxoro	2	15	2	15	10	7	6	11	15	2	7	10	8	9	9	8	12	5	5	11	5	12	4	13	8	9	14	3	8	9	139	6
7	Farg'ona	10	7	7	10	4	13	7	10	8	9	5	12	2	15	15	2	14	3	4	13	11	6	6	11	6	11	8	9	12	5	136	7
8	Xorazm	9	8	5	12	9	8	5	12	13	4	15	2	6	11	5	12	4	13	13	4	8	9	9	8	5	12	10	7	6	11	133	8
9	Toshkent viloyati	14	3	9	8	13	4	13	4	9	8	12	5	11	6	12	5	2	15	8	9	1	17	14	3	12	5	5	12	4	13	117	9
10	Jizzax	12	5	13	4	12	5	10	7	4	13	9	8	13	4	7	10	8	9	14	3	10	7	7	10	13	4	12	5	7	10	104	10
11	Qashqadaryo	11	6	15	2	14	3	14	3	6	11	6	11	12	5	4	13	7	10	7	10	14	3	10	7	10	7	15	2	9	8	101	11
12	Toshkent sh.-3	6	11	10	7	11	6	15	2	11	6	2	15	9	8	13	4	11	6	10	7	13	4	12	5	15	2	11	6	5	12	101	12
13	Surxondaryo	15	2	14	3	8	9	12	5	7	10	13	4	10	7	11	6	5	12	12	5	9	8	15	2	11	6	13	4	11	6	89	13
14	Qoraqalpog'iston Respublikasi	13	4	6	11	2	15	11	6	12	5	8	9	16	1	10	7	10	7	16	1	16	1	8	9	9	8	16	1	14	3	88	14
15	Navoiy	8	9	11	6	16	1	9	8	16	1	14	3	14	3	16	1	9	8	9	8	12	5	16	1	14	3	1	17	10	7	81	15
16	Sirdaryo					15	2			10	7			15	2	14	3	16	1	15	2	15	2	13	4			9	8	15	2	33	16

O'lkamizni
o'rganamiz

Нур қалъаси Нурота туманидаги машҳур Чашма зиёратгоҳининг жануб томонида, баланд тепалик устига қурилган. Булоқ ёнидан бошланувчи сўқмоқдан у ерга кўтарилгунча анча вақт ва куч талаб этилади. Тўғри, ушбу қалъа аллақачонлар вайрон бўлиб кетган, ҳозирда унинг баъзи қисмларигина сақланиб қолган. Шундай бўлса-да, унинг бир вақтлар жуда салобатли қўрғон бўлганлигини пайқаш қийин эмас.

Тарихий солномаларда қайд этилишича, қадимда Нур қалъаси муҳим ҳарбий-мудофаа истехоми ва йирик диний марказ бўлган. Қизилқум саҳросида истиқомат қиладиган кўчманчи қабилаларнинг Зарафшон водийсига бостириб киришининг олдини олувчи мустаҳкам тўсиқ вазифасини бажарган. Қолаверса, у муҳим савдо маркази, қишлоқ ҳўжалиги ва ҳунармандчилик маҳсулотлари айирбошланадиган жой сифатида ҳам машҳур бўлган. Буюк ипак йўлининг Тошрабат яқинидан ажралган бир тармоғи ҳам айнан Нурга қараб йўналганлиги бежиз эмас.

Нур қалъасига илк бор бундан тўрт ярим минг йил муқаддам асос солинган, деган тахминлар мавжуд. Мана

ЮЛДУЗЛАРДАН
АНДОЗА
ОЛГАН ҚАЛЪА

шу далилнинг ўзиёқ мазкур кўҳна обиданинг аҳамияти катта эканлигидан дарак беради, деб ўйлайман. Энг қизиғи, Нур қалъаси қурилишида Катта айиқ юлдузлар туркумидан андоза олинган, дейишади. Дикқат билан разм солинса, қалъа харобаларининг жойлашиш тартиби бу фикрни тасдиқлаётгандек... Назаримда, бунинг замирида ҳам ҳали бизга маълум бўлмаган қандайдир сир мавжуд бўлса керак. Энг асосийси, ҳали дунёнинг кўп жойларида одамлар астрономия фани ҳақида тасаввурга ҳам эга бўлмаган антик даврларда бизнинг ота-боболаримиз бу борада маълум билимларга эга бўлишган.

Нақл қилишларича, бу ерларгача келган Искандар Зулқарнайн Чашма сувидан чанқоғини қондиргач, иккита ярадор лашкарбошисига жангчилари билан қалъани янада мустаҳкамлашни буюриб, қолдириб кетган экан. Шундан сўнг Нур қайта таъмирланиб, у 25 қақрим узунликдаги мустаҳкам ҳимоя девори билан ўраб олинган экан. Маҳаллий халқ тилида Пироста девори деб юритиладиган ана шу иншоот қолдиқларини ҳозир ҳам учратиш мумкин.

Нур қалъаси миноралари ва деворларининг қурилиш услуби, тошдан терилганлиги ва бошқа хусусиятлари билан V-VI асрларга оид бўлса керак, деган тахминларга асос бўлиши мумкин. X асрда Нур ниҳоятда гуллаб-яшнаган, дейишади.

Айнан ўша даврларда у ҳақиқий қалъага айлантирилган. Кейинчалик ҳам ушбу иншоот тез-тез алмашиниб турган бир қатор ҳукмдорлар сулолаларини кўрган. Чўнг қоя устидаги бургутдек мағрур қад ростлаб турган бу қалъа асрлар давомида яна қанчадан-қанча суронли воқеаларнинг шохиди бўлганмикин? Нима бўлганда ҳам Нур билан боғлиқ сир-синоатлар, ҳали ечилмаган жумбоқлар жуда кўп. Минг йиллар қаъридан бугунги кунимизгача етиб келган қалъа харобалари бизнинг ҳайратимизга сабаб бўлиб, олис-олисларга, Қизилқумнинг кўз илғамас кенгликларига киприк қоқмай термулиб тургандек, гўё...

Муҳлиса ХИРОЧЕВА,
Навоий давлат педагогика
институтини қошидаги академик
лицей ўқувчиси

ЎҚУВ МУАССАСАЛАРИ ХОДИМЛАРИ, КУТУБХОНАЧИЛАР
ҲАМДА ОТА-ОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!!!

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси Бош таҳририяти
томонидан 2004-2005 ўқув йили учун куйидаги дарсликлар чоп этилди:

Ўзбек мактаблари учун:

1. О.Каримова "Конституция алифбоси" 2-3-4-синф
2. В.Костецкий "Конституция оламига саёҳат" -5-6-7-синф
3. "Жаҳон тарихи" -7-синф
4. "Чизмачилик" -8-синф
5. "Ўзбекистон тарихи" -8-синф
6. "Чизмачилик" -9-синф
7. "Конституциявий ҳуқуқ асослари" 9-синф
8. "Умумий биология" -10-синф
9. "Ҳуқуқшунослик" -10-синф учун
10. Г.Хидоятлов "Жаҳон тарихи" 10-синф
11. Д.Алимова "Ўзбекистон тарихи" 10-синф
12. "Жаҳон тарихи" -11-синф
13. "Ўзбекистон тарихи" 11-синф
14. "Ҳуқуқшунослик" (кирилл) 10-11-синф
15. "Умумий биология" (кирилл) 10-11-синф

Рус мактаблари учун:

1. В.Костецкий "Азбука конституции" 2-3-4-класс
2. "Русский язык" 4-класс
3. С.Зинин и др. "Русский язык" 6-класс
4. В.Костецкий "Путешествие в мир конституции" 5-6-7-класс
5. "Литература" 6-класс
6. "Всемирная история" -7-класс
7. "Русский язык" 7-8-класс
8. "История Узбекистана" 8-класс
9. "Основы конституционного права" 9-класс
10. "Общая биология" 10-11 класс
11. "Русский язык" 10-11-класс
12. Коллектив "Правоведение" 10-11 класс
13. Г.Хидоятлов "Всемирная история" 10-класс
14. "История Узбекистана" 10 класс
15. "Всемирная история" 11-класс
16. "История Узбекистана" 11-класс

Дарсликлар тожик, қозоқ, туркман, қирғиз тилларида ҳам мавжуд. Сиз ушбу дарсликларни ҳамда бадий, иқтисодий ва маърифий мавзудаги, шунингдек, болалар учун нашр этилган янги алифбодаги китобларни "Шарқ зиёкори" китоб дўкони ва унинг вилоятларидаги филиаллари орқали чекланмаган миқдорда нақд ёки пул ўтказиш йўли билан улгуржи харид қилишингиз мумкин. Улгуржи хариддорларга чегирма (скидка) берилади.

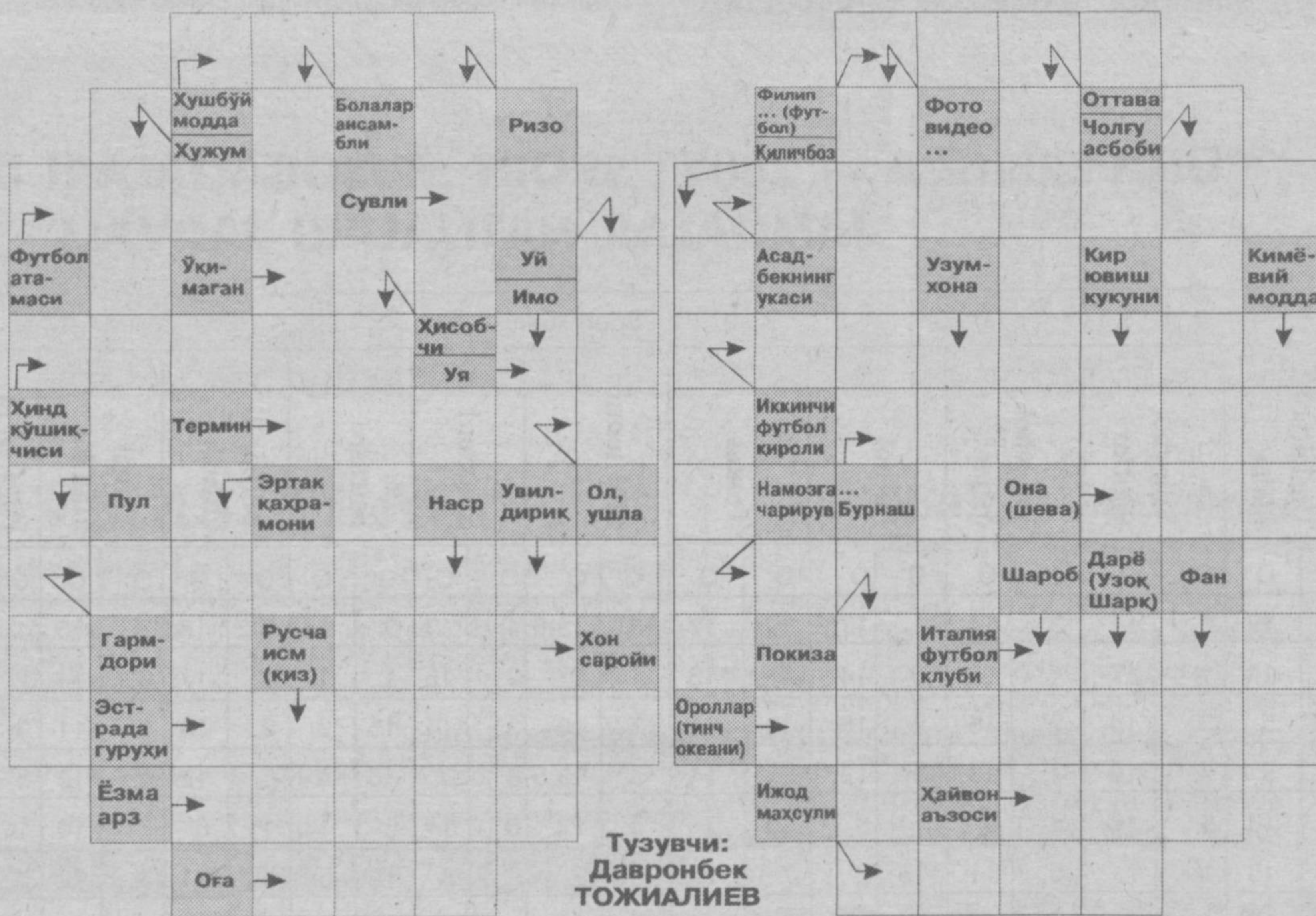
Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Бухоро кўчаси, 26, "Шарқ зиёкори" китоб дўкони (мўлжал: Алишер Навоий номидаги театр), тел: 133-58-72, 133-35-90.

Вилоятларда:

Бухоро шаҳри, Иқбол кўчаси 11-уй, тел: 22-37-596
Жиззах шаҳри, Ш.Рашидов кўчаси (Оқ бозор биноси), тел: 226-42-93.
Андижон шаҳри, А.Навоий шоҳ кўчаси, 71. тел: 25-38-93
Самарқанд шаҳри, Университет хиёбони, 15. Тел: 33-23-8-68.
Наманган шаҳри, Аҳси кўчаси, (Сардоба бозори ёнида) тел: 6-48-31.
Хива шаҳри, Қўриқхона "Ичан-Қалъа", тел: 5-36-52.
Навоий шаҳри, Ўзбекистон кўчаси, 14, тел: 223-01-30.
Қарши шаҳри, 7-микрорайон, 9-уй, тел: 227-66-44.
Фарғона вилояти, Бувайда тумани, Янгикўрғон қишлоғи, Навоий кўчаси, 1, тел: 92-942.
Тошкент вилояти, Зангиота туманидаги "Илм шуъласи" ОАЖ бозори.

Биз билан ҳамкорлик қилишга шошилинг! Нархлар сизни қаноатлантиради!

ЭГИЗАК СКАНВОРД 3

Xullas...

АСАЛАРИ БИЛАН
ОЛИШУВ

Текканга тегиб, тегма-ганга кесак отадиган безори болалардан икки нафари Калифорния штатидаги Санта-Ана шаҳарчасидаги икки қаватли уйда жойлашган асалари уясига тош отиб, урра қочдилар. Ана энди томошани кўринг!

Болалар улкан асалари колонияси билан «ҳазиллашиб» нотўғри қилганини ўша заҳотиёқ англашди, аммо энди кеч эди. Чунки тошдан азият чеккан асалари уяси аъзолари безовталаниб, ташқарига — хонадон, подъезд, кўчага чиқиб олиб, одамлардан «ўч» ола бошлашди. Қаёққа қараманг, ари чакқанидан додвой солаётган кишилар турарди.

Худо билсин, агар ёнғин хавфсизлиги ходимлари етиб келишмаганида асаларилар «ғолиб» чиқиб, аҳоли мушкул вазиятдан қутула олмас эди. Икки зумрашанинг касрига қанчадан-қанча одамнинг юзи, кўзи, кўлиу оёғи шишиб кетди. Ахир 120 мингта асалари билан олишиш осон гапми?

ЛАҚҚА ТУШГАН
СОДДАДИЛ
ҚАРИЯЛАР

Кишинёвлик Оксана Миращикова ва украиналик Виктор Сердюк соддадил пенсионерларни бошлаб лақиллатиб кетишди. Улар 50 нафар, аммо бундан энди не наф?

Фирибгарлар уларга ойига 300 евро тўлашларини, бунинг учун марҳамат қилиб аввалдан 50 евро беришларини айтгач, келишувга мувофиқ олди-бердининг дастлабки босқичи ўтказилди. Ўзини «тадбиркор» қиёфасида кўрсатган Оксана ва Виктор мижозларга шифобахш ўтларнинг сурати акс этган ёрликларни кўрсатишди. Катта даромадга умидвор қариялар бу ёрликларни қайчи билан бир текисда қирқишлари лозим эди. Ёрликлар шу қадар кўп эдики, бунинг учун камида бир ой зарур.

Иш бажарилгач, пенсионерлар тайёр маҳсулотни олиб, «тадбиркор»лар айтган манзилга боришди. Афсуски, бу ер мутлақо бошқа жой бўлиб чиқди.

Маҳаллий полиция 50 кишидан 50 евродан йиғиб олиб, тутқич бермай юрган фирибгарларни тута оладими, йўқми, Худо билади. Хар қалай, ўзлари учун зарарли бўлган «иш»ни бажарган қарияларнинг илнжи сўнгани йўқ.

ana shunaqa
gaplar

Баҳоси сотувда эркин нархда

Pentium IV компьютерида
Лилия БИНАШЕВА
ва Малоҳат ТОШОВА
саҳифалади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон»
кўчаси 41-уй

Босишга тошпириш вақти — 21.00.
Тошпирилди — 21.00.

Ma'rifat

ТАЪСИС
ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касба уюшмаси Марказий Кўмитаси.

Бош муҳаррир:
Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БҮРИБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Шукур ЖОНБОВ, Фахриддин КАРИМОВ (масъул котиб), Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррирининг биринчи ўринбосари), Хулқар ТҮЙМАНОВА, Нурлан УСМОНОВ, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида
№ 024 ракам билан 2003 йил
17 декабрда рўйхатга олинган.

ИНДЕКС: 149. Г-1029.
Тиражи 20377. 1 3 4 5 6
Ҳажми 4 босма табок.
Офсет усулида босилган, қоғоз
бичими А-3.

Навбатчи муҳаррир:
Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ.
Навбатчи:
Сарвар ФАЙЗУЛЛАЕВ.

«Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт. Таҳририятга юборилган материаллар муаллифга қайтарилмайди.

белгиси остида реклама материаллари берилади.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент,
Матбуотчилар кўчаси, 32.

E-mail: marifat@ars-inform.uz

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—133-99-15, олий таълим янгиликлари бўлими, мактабгача ва мактабдан ташқари таълим янгиликлари бўлими — 136-55-58, хатлар, маънавий ва сиёсий ҳаёт янгиликлари бўлими — 136-54-23, умумий ўрта таълим янгиликлари бўлими, ўқувчиларни касбга йўналтириш ва ўрта махсус таълим янгиликлари бўлими — 136-54-03, реклама ва тарғибот бўлими—136-54-69.